

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE

z dnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r.

Na podstawie art. 10f ust. 4 w związku z art. 10e ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559, z późn. zm.¹⁾) Rada Miasta Kędzierzyn-Koźle uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r., w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Kędzierzyn-Koźle.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu poprzez umieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle oraz na stronie podmiotowej Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle w Biuletynie Informacji Publicznej.

**PREZYDENT MIASTA
KĘDZIERZYN-KOŹLE
Sabina Nowosielska (-)**

Odpowiedzialny za sporządzenie informacji:
Kierownik Wydziału Strategii, Rozwoju
i Środków Pomocowych
Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle
Beata Pierchlewicz (-)

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały opublikowane w Dz.U. z 2022 r. poz.583 i 1005.

UZASADNIENIE

projektu uchwały Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r.

Mając na uwadze dobiegający końca okres obowiązywania Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020, z początkiem 2020 roku podjęte zostały prace, mające na celu przygotowanie dokumentu wyznaczającego kierunki działań na kolejny okres. Niestety czas pandemii i wprowadzone obostrzenia sanitarne spowolniły prace nad strategią. Dodatkowo okres ten wydłużył się z uwagi na konieczność dostosowania zapisów projektu strategii rozwoju miasta do zapisów dokumentu wyższego szczebla, tj. do Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego - Opolskie 2030, która ostatecznie została przyjęta w październiku 2021 r.

Projekt strategii odwołuje się do obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle i obrazuje kierunki działań w strukturze przestrzennej miasta w obszarze społecznym, środowiskowym, gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym. Projekt dokumentu uwzględnia zapisy dotyczące krajowych i regionalnych Obszarów Strategicznej Interwencji, ujętych także w Strategii Rozwoju – Opolskie 2030, w tym cele i rekomendacje polityki przestrzennej regionu.

W oparciu o art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2021 r., poz.1057), art. 10 f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 r., poz.559), art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2021, poz. 2373 z późn. zm.) a także Uchwały Nr XXXII/340/21 Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle z dnia 25 lutego 2021 w sprawie określenia trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku (Dz. Urz. Woj. Opolskiego poz. 624), w okresie od 1 kwietnia do 6 maja 2022 r. prowadzono konsultacje społeczne. Projekt Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r. wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r. oraz Formularzem zgłaszania uwag zamieszczono na stronie internetowej miasta www.kedzierzynkozle.pl, zakładka „Urząd Miasta/Strategia Rozwoju” oraz Biuletynie Informacji Publicznej. Informacja o konsultacjach została podana do publicznej wiadomości poprzez ogłoszenie w prasie lokalnej, na stronie internetowej miasta, na portalu społecznościowym miasta oraz wywieszona na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle. Dokument został także przesłany do zaopiniowania: Zarządowi Województwa Opolskiego, Wójtom i Burmistrzom sąsiadujących Gmin Bierawa, Cisek, Leśnica, Reńska Wieś, Ujazd, Rudziniec, Zdieszowice, Staroście Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego, Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach, Przewodniczącemu Zarządu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego Subregionalnego Obszaru Funkcjonalnego a także Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Opolu oraz Opolskiemu Państwowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Opolu. O prowadzonych konsultacjach zostali powiadomieni za pośrednictwem poczty elektronicznej Radni Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle, Przewodniczący Zarządów Osiedli, Przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz największych firm z terenu miasta. Założenia dokumentu zostały przedstawione mieszkańcom na spotkaniu zorganizowanym 20 kwietnia w Domu Kultury „Chemik”. Wniesione uwagi, rekomendacje, propozycje zmian, zawarto w przygotowanym Sprawozdaniu z prowadzonych konsultacji społecznych.

Struktura dokumentu określa najważniejsze kierunki działań, najistotniejsze z punktu widzenia stabilnego, zrównoważonego rozwoju Gminy. Nie wskazując konkretnych zadań, niemożliwym jest oszacowanie kosztu finansowego wdrożenia dokumentu. Strategia Rozwoju Kędzierzyna-Koźla realizowana będzie poprzez zadania ujęte w Budżecie rocznym oraz Wieloletnim Planie Finansowym, których zatwierdzenie leży w kompetencjach Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle oraz poprzez pozyskane fundusze zewnętrzne, o które Miasto będzie w przyszłości aplikowało.

**PREZYDENT MIASTA
KĘDZIERZYN-KOŹLE
Sabina Nowosielska (-)**

Odpowiedzialny za sporządzenie informacji:
Kierownik Wydziału Strategii, Rozwoju
i Środków Pomocowych
Urzędu Miasta Kędzierzyn-Koźle
Beata Pierzchlewicz (-)

Załącznik do Uchwały Nr...../...../22

Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle

z dnia 2022 r.

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE DO 2030 R.

Kędzierzyn-Koźle, czerwiec 2022 roku

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	2
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Miasta Kędzierzyn-Koźle	3
2.1. Sfera społeczna.....	3
2.2. Sfera gospodarcza	15
2.3. Sfera przestrzenno-środowiskowa	19
2.4. Sfera instytucjonalna	24
2. Wyzwania rozwojowe Kędzierzyna-Koźla	27
3. Misja oraz wizja Kędzierzyna-Koźla	35
3.1. Misja Kędzierzyna-Koźla	35
3.2. Wizja Kędzierzyna-Koźla	36
4. Cele, Priorytety i kierunki działań.....	38
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	48
6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Kędzierzynie-Koźlu.....	56
7. System zarządzania strategią	64
7.1. Wdrażanie i monitoring.....	64
7.2. Ramy finansowe i źródła finansowania	65
7.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	67
7.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	68
8. Analiza powiązań Strategii rozwoju miasta Kędzierzyn-Koźle z dokumentami krajowymi i regionalnymi.....	75
8.1. Spójność Strategii rozwoju miasta Kędzierzyn-Koźle z założeniami polityk krajowych	75
8.2. Spójność Strategii rozwoju z założeniami polityk regionalnych.....	76
8.3. Obszary strategicznej interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego – Opolskie 2030 wraz z zakresem planowanych działań.....	78
9. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko	81
10. Spis rysunków, tabel i wykresów.....	82

1. WSTĘP

Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku jest dokumentem strategicznym gminy, wyznaczającym kierunki działań, które sukcesywnie powinny być wdrażane. Jest dokumentem komplementarnym do Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. Celem nadrzędnym jest **zbudowanie pozytywnego wizerunku miasta jako ośrodka ponadlokalnego, w oparciu o konstruktywny dialog wszystkich grup działających na rzecz jego zrównoważonego rozwoju.**

Powyższy cel jest przekrojowy dla całej Strategii, wskazuje na dążenia i aspiracje miasta. Warto podkreślić, że do szczególnych wyzwań rozwoju należy zaliczyć kwestie demograficzne. One w dużym stopniu zdeterminowały to w jaki sposób zbudowano pomysł na rozwój miasta dla perspektywy do 2030 roku. Miasto chce odwrócić negatywny trend związany z depopulacją. Zarządzający Miastem są świadomi jak będzie to trudne zadanie. Możliwe jest również to, że efekty podjętych działań materializować będą się już po 2030 roku, czyli po zakończeniu realizacji działań ujętych w Strategii.

Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, promocją gminy, rewitalizacją. **Jest dokumentem, który powinien być realizowany ponad podziałami politycznymi, angażując wszelkie możliwe zasoby i środki. Ustalenia zawarte w Strategii stanowią podstawę do prowadzenia przez władze gminy długookresowej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.**

W ramach prac nad Strategią przeprowadzono liczne i szczegółowe badania ilościowe i jakościowe, które wniosły istotny wkład w definiowanie kierunków rozwoju gminy. Strategię opracowano z uwzględnieniem zasad zgodności programowej z podstawowymi dokumentami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi.

Pracę nad tworzeniem części strategicznej rozpoczęto od sformułowania wizji i misji rozwoju. Następnie zostały określone cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań. W kolejnych rozdziałach przedstawiono rekomendacje wdrażania Strategii – zawierające najważniejsze wnioski dotyczące budowy systemu wdrażania.

Strategia Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku składa się zasadniczo z dwóch części:

1. **Podsumowania diagnozy,** w którym zaprezentowano uwarunkowania wewnętrzne oraz zewnętrzne rozwoju. Diagnoza umożliwiła określenie sytuacji strategicznej miasta na tle potencjałów i problemów wewnętrznych oraz na tle szans i zagrożeń płynących z otoczenia. Określenie wyzwań rozwoju pozwoliło ocenić, które zjawiska wewnętrzne i zewnętrzne w największym stopniu determinować będą rozwój Kędzierzyna-Koźla.
2. **Części postulatywnej,** w której określono nadrzędne cele rozwoju (wizja, misja, cele strategiczne) oraz priorytetowe kierunki działań. Do tej części należy zaliczyć także system zarządzania strategią.

Warto podkreślić, że opracowanie Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku było przedsięwzięciem zespołowym, w którym uczestniczyli przedstawiciele różnych środowiskach, m. in. nauki, biznesu, kultury, organizacji pozarządowych. Strategia powstała przy wsparciu ekspertów zewnętrznych Instytutu Badawczego IPC.

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE

2.1. Sfera społeczna

Zjawiska demograficzne

Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje **istotny odpływ ludności**. Zgodnie z danymi GUS gminę miejską Kędzierzyn-Koźle według stanu w dniu 31 grudnia 2020 roku zamieszkiwały 60 021 osoby. W porównaniu z 1998 rokiem liczba ludności zmniejszyła się o 10218 osób, tj. o 14,5%.

Kurczenie się miasta Kędzierzyn-Koźle w ujęciu ludnościowym jest między innymi wynikiem **niekorzystnego ogólnego salda migracji**. Według danych GUS w okresie od końca grudnia 2009 do końca grudnia 2020 roku miasto Kędzierzyn-Koźle charakteryzowało się stałym, bardzo niekorzystnym saldem migracji ogółem. Rocznie ubywało z miasta wskutek migracji od 197¹ (2015 rok) do 330 osób (2018 rok), w 2019 roku saldo wynosiło minus 296 a 2020 roku minus 239 osób.

Niekorzystne zmiany demograficzne potęguje ujemna wartość przyrostu naturalnego. Według danych GUS w całym okresie od 2009 do 2020 roku miasto Kędzierzyn-Koźle notowało ujemną wartość przyrostu naturalnego. Skala ubytku ludności wskutek ruchu naturalnego była różna w analizowanym okresie, najwyższa w 2020 roku (ubyło 382 osób), najniższa w 2010 roku (ubyło 42 osoby). Co więcej, widoczna była negatywna tendencja spadku wartości przyrostu naturalnego, co związane jest nie tylko z niskimi wskaźnikami urodzeń, ale również kurczeniem się potencjału reprodukcyjnego (ludności w wieku reprodukcyjnym) na terenie miasta. W 2020 roku wpływ na liczbę zgonów miała sytuacja wywołana pandemią COVID-19.

Potencjał reprodukcyjny miasta to zasadniczo ludność w wieku pomiędzy 25-34 rokiem życia. To w tym okresie kobiety najczęściej decydują się na powiększenie rodziny. Oprócz wskaźnika dzietności, który zależy od liczby urodzeń przypadających na kobietę w wieku rozrodczym, o przyszłym potencjalne demograficznym miasta decyduje liczba osób w wieku, w którym osoby te najczęściej decydują się na dziecko.

Wskaźnik „Floridy” informuje nas o liczbie ludności ogółem w mieście w wieku 25-34 lat w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość **wskaźnika „Floridy” dla Kędzierzyna-Koźła kształtuje się od wielu lat niekorzystnie. Niekorzystna jest również dynamika zmian tego wskaźnika.** Wskaźnik „Floridy” w latach 1998-2020 zmniejszył się w tym mieście z poziomu 152,76 do poziomu 128,62. Zmiany potencjału reprodukcyjnego miasta widoczne są również w danych dot. liczebności grup wiekowych oraz kobiet w wieku 15-49. **Malejąca liczba kobiet, przy niskich wskaźnikach urodzeń, wpływała na zmniejszenie się liczby dzieci.** W końcu grudnia 1998 roku w Kędzierzynie-Koźlu było dwukrotnie więcej dzieci i młodzieży w wieku 7-15 lat niż w końcu grudnia 2020 roku. Liczba kobiet w wieku 15-49 zmniejszyła się z 19,1 tys. do 13,1 tys. (źródło: <https://monitorrozwoju.pl>).

W całym analizowanym okresie od 2009 do 2020 roku w Kędzierzynie-Koźlu wskaźniki dzietności znajdowały się na niskim poziomie (pomiędzy 1,09 a 1,20). Można także stwierdzić, że w wartościach

¹ Uwaga: za ten okres GUS podaje dane tylko dla migracji wewnętrznych

wskaźników nie zaobserwowano tzw. efektu 500 plus po 2015 roku, tj. wskaźniki dzietności były porównywalne z wartościami z lat poprzednich (źródło: <https://monitorrozwoju.pl>).

Sporządzona na podstawie danych GUS prognoza demograficzna dla Kędzierzyna-Koźła wskazuje, że **około 2050 roku miasto może skurczyć się do ok. 42 tys. mieszkańców. Osoby w wieku pow. 65 roku życia stanowią będą około 1/3 ludności miasta** (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).

W Kędzierzynie-Koźlu doszło do sprzężeń kilku zjawisk wpływających na odpływ ludności w długiej perspektywie czasu. Odpływ ludności notowany był już od lat 90-tych, co było specyficzne dla Opolszczyzny (m. in. podwójne obywatelstwo ułatwiające migracje na zachód). Prognozy GUS dla 2030 roku i dalej dla 2050 roku wskazują, że Kędzierzyn-Koźle wyludniać się będzie w tempie powyżej średniej dla województwa. Charakteryzować się będzie również wyższym od średniej wojewódzkiej udziałem osób w wieku poprodukcyjnym. GUS prognozuje, że do 2030 roku miasto skurczy się o 8,5% względem 2020 roku. Dla województwa opolskiego poziom depopulacji wyniesie około 6,5%.

Dzisiejszego obrazu struktury demograficznej należy poszukiwać w następujących przyczynach:

- Przyczyny naturalne związane ze strukturą ludności (wyże i niższe demograficzne) oraz przyczyny ekonomiczno-społeczne związane z odpływem mieszkańców poza jego obszar funkcjonalny (systematyczny ubytek ludności, w szczególności w kategoriach wieku produkcyjnego).
- Mało zróżnicowana struktura gospodarki miasta, która uzależniona była od jednego lub kilku dużych zakładów przemysłowych, które w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych okazywały się mało elastyczne. Powodowało to zmniejszenie zatrudnienia, a tym samym wpływało na ofertę rynku pracy. Mobilni mieszkańcy miasta wyjeżdżali w poszukiwaniu pracy.
- Mniej korzystna lokalizacja geograficzna w stosunku do sąsiednich aglomeracji. Wpłynęło to m. in. na zmiany w sferze gospodarczej, lokowanie nowych inwestycji w szczególności w obrębie dużych miast i pogłębiło różnice w konkurencyjności o zasoby ludzkie.
- Rosnące niedopasowanie miejsc pracy, edukacji i usług w odniesieniu do potrzeb mieszkańców oraz rosnąca podaż pracy, edukacji i usług w konkurencyjnych ośrodkach. Mobilność mieszkańców w połączeniu z ich aspiracjami oraz możliwością ich zaspokojenia m. in. w dużych aglomeracjach lub za granicą przyczyniała się do odpływu mieszkańców.
- Starzejące się społeczeństwo. Ubytek mieszkańców, w szczególności w wieku produkcyjnym wpływa na wzrost obciążenia demograficznego.
- Konkurencyjność gospodarki. Ubytek ludności wpływa na kwestie rynku pracy (deficyt kadr), a także lokalne usługi (miasto traci potencjalnych klientów).
- Jakość i dostępność usług publicznych (głównie sfera mieszkaniowa). Związane jest to z popytem na nowe mieszkania, ale także takie kwestie jak funkcjonowanie sfery oświatowej, rekreacyjnej, czy też usług komunalnych.
- Tożsamość miasta i przywiązanie do niego mieszkańców. Migracja negatywnie wpływa na wizerunek miasta. Miasto oceniane jest jako mało perspektywiczne dla młodych, dobre dla osób starszych.
- Jakość środowiska. Negatywny wizerunek związany z zanieczyszczeniem środowiska jest wymieniany jako jedna z przyczyn opuszczania miasta.

Przyszłymi skutkami zjawisk demograficznych w Kędzierzynie-Koźlu mogą być:

- Ubytek ludności wpłynie na sposób funkcjonowania głównych pracodawców oraz lokalny popyt na oferowane przez nich produkty i usługi, a tym samym na ich finanse. Docelowo może mieć wpływ na budżet miasta.
- Deficyt kadr dla lokalnej gospodarki, usług publicznych, w szczególności w kontekście starzejącego się społeczeństwa wymusi poszukiwanie nowych rozwiązań w sferze gospodarczej (np. robotyzacja, automatyzacja czy też zatrudnianie obcokrajowców), może doprowadzić do zaniku wybranych usług, przenosin wybranych działalności gospodarczych, czy też do wystąpienia deficytu pracowników w branżach wrażliwych, np. opiece społecznej, zdrowotnej.
- Nastąpi wzrost kosztów utrzymania infrastruktury miejskiej, jej dekapitalizacja. W szczególności infrastruktury społecznej (np. szkoły), mieszkaniowej i technicznej.
- Oddziaływanie na wizerunek oraz atrakcyjność inwestycyjną miasta, co pogłębiać może regres gospodarczy. Deficyt kadr na rynku pracy wpływać będzie na postrzeganie miasta i jego otoczenia jako przestrzeni mało atrakcyjnej dla nowych inwestycji.

Polityka społeczna i kulturalna

Miasto charakteryzowało się w okresie ostatnich lat istotnymi zmianami w zakresie sytuacji społecznej. W latach 2013-2020 o ponad 37% spadła liczba rodzin, korzystających z pomocy społecznej. Jeszcze większy spadek (o ponad 48%) odnotowano, jeżeli chodzi o liczbę osób w rodzinach, korzystających z pomocy społecznej (GUS).

O poprawiającej się sytuacji ekonomicznej świadczyć mogą nie tylko spadające wskaźniki liczby rodzin, którym udzielono wsparcia ze względu na ubóstwo i bezrobocie, ale także ze względu na alkoholizm i przemoc w rodzinie (MOPS).

Od 2013 roku obserwowano spadek liczby osób bezrobotnych. Wg danych PUP w kwietniu 2020 roku na terenie miasta było 1663 osób bezrobotnych, w lipcu 2021 roku liczby bezrobotnych wynosiła 1735 osób. Mniej dynamiczny spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano w skali obszarów wiejskich powiatu kędzierzyńskiego. Istotną determinantą wpływającą na poziom dochodów ludności miasta (co ma swoje przełożenie na dochody podatkowe miasta) był rosnący poziom wynagrodzeń oraz częściowo wzrost aktywności ekonomicznej ludności.

W ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w mieście jest świadczona pomoc osobom w wieku senioralnym poprzez 5 domów dziennego pobytu oraz 47 mieszkań chronionych. Domy organizują zajęcia o charakterze kulturalnym, oświatowym, rehabilitacyjnym i rekreacyjnym.

W Kędzierzynie-Koźlu działa Dom Pomocy Społecznej. Dysponuje on miejscami dla 70 dorosłych podopiecznych (w tym także osób niepełnosprawnych intelektualnie), którym opiekę zapewnia zespół opiekuńczo-terapeutyczny. Ponadto w mieście funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Św. Elżbiety, który dysponujący około 55 miejscami.

Miasto jest obszarem funkcjonowania obiektów edukacji przedszkolnej, podstawowej i ponadpodstawowej (ogólnokształcącej i zawodowej). W 2020 roku w mieście działało 12 publicznych szkół podstawowych i jeden publiczny zespół szkolno-przedszkolny. Największe

zagęszczenie placówek oświatowych w Kędzierzynie-Koźlu ma miejsce w osiedlach Stare Miasto, Pogorzelec i Śródmieście.

Ofertę usług oświaty na poziomie szkoły podstawowej uzupełniają dwie funkcjonujące szkoły prywatne (nieprowadzone przez miasto Kędzierzyn-Koźle).

Szkoły podstawowe znajdują się niemal że na wszystkich osiedlach poza os. Południe, Kuźniczka, Lenartowice, Miejsce Kłodnickie i Blachownia. Dzieci z wymienionych osiedli nie mają jednak dalej niż 2 km do najbliższej placówki oświatowej. Szkoły są sukcesywnie remontowane i doposażone.

W mieście działa 8 publicznych szkół ponadpodstawowych, zlokalizowanych na terenie Koźla, Kędzierzyna, Sławięcic i Azot (Zespół Szkół Nr 1 im. Powstańców Śląskich, Zespół Szkół Żegluga Śródlądowej im. Bohaterów Westerplatte, Zespół Szkół Nr 3 im. Mikołaja Reja, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących, I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza, II Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika, Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Brzechwy, Centrum Kształcenia Zawodowego). Dużą zaletą szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu jest współpraca z lokalnymi zakładami przemysłowymi.

Za mocne strony i zalety oświaty w Kędzierzynie-Koźlu uznano m.in.: gęstą i dobrze skomunikowaną sieć szkół; zaangażowaną kadrę nauczycielską zorientowaną w kompetencjach uczniów; mało liczne klasy oraz zindywidualizowane zajęcia z uczniami; otwarte do późnych godzin świetlice (w tym socjoterapeutyczne); współpracę szkół z zewnętrznymi instytucjami (w tym NGO); zaangażowane rady rodziców; możliwość korzystania z porad i usług logopedów, pedagogów, pielęgniarek szkolnych, gabinetów dentystycznych; a także organizowanie ciekawych spotkań i dodatkowych zajęć pozalekcyjnych.

W mieście od 1974 roku działa również Zespół Szkół Medycznych w Kędzierzynie-Koźlu (w skład wchodzi Wojewódzka Szkoła Policealna dzienna im. Marii Minczewskiej oraz Wojewódzka Szkoła Policealna stacjonarna i zaoczna). Placówka o bogatej tradycji kształci w zawodach: technik farmaceutyczny, technik masażysta, terapeuta zajęciowy, opiekunka dziecięca, opiekun medyczny, asystent osoby niepełnosprawnej. Szkoła posiada pięć pracowni przedmiotowych, pięć sal wykładowych, salę gimnastyczną, własne boisko sportowe. Sale wykładowe i pracownie wyposażone są w nowoczesny sprzęt audio-wizualny i specjalistyczny sprzęt medyczny.

Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie dostępności obiektów sportowych. Na terenie miasta funkcjonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, który prowadzi liczne sekcje sportowe, szkółki, zajęcia dla wszystkich grup wiekowych a także organizuje imprezy sportowe w różnych dyscyplinach. Na terenie miasta zlokalizowane są zróżnicowane obiekty sportowe umożliwiające uprawianie wielu dyscyplin. Obiekty te rozmieszczone są równomiernie w różnych częściach miasta, co znacznie polepsza ich dostępność. Do najważniejszych obiektów sportowych w mieście należy zaliczyć m.in.: dwie dobrze utrzymane hale sportowe (Hala Widowiskowo-Sportowa „Azoty”, Hala Sportowa „Śródmieście”), wyremontowaną krytą pływalnię oraz nowo oddany kompleks basenowo-rekreacyjny z basenami zewnętrznymi (Kędzierzyńsko-Kozielskie Centrum Aktywności „Wodne oKKo”), sześć stadionów sportowych w tym jeden lekkoatletyczny (trzy z nich wymagają remontów), trzy funkcjonalne boiska typu „Orlik”, cztery przystanie kajakowe, korty tenisowe na osiedlach Azoty i Stare Miasto. Ofertę uzupełniają obiekty prywatne, takie jak kryta hala tenisowa czy stadnina koni. Miasto posiada także siłownię plenerową, strefy street workout oraz dwa skateparki, które z myślą o potrzebach młodzieży, sukcesywnie są rozbudowywane i modernizowane. Na kozielskich plantach wytyczono ścieżkę biegową ParkRun.

Pomimo wachlarza dostępnych obiektów sportowych oczekiwania mieszkańców nie słabną. Pragnienia i potrzeby skierowane są ku nowym dyscyplinom, a także poprawie jakości i funkcjonalności obiektów zwłaszcza pod kątem dostosowania ich do wymagań osób wykluczonych.

Najbardziej znanym i utytułowanym klubem sportowym jest Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle, który uczestniczy w rozgrywkach Plus Ligi – najwyższej w hierarchii klasie męskich ligowych rozgrywek siatkarskich w Polsce, pierwszym po 43 latach polskim klubem, który w 2021 roku zwyciężył w Lidze Mistrzów zdobywając tytuł najlepszej europejskiej drużyny. ZAKSA jest 8-krotnym mistrzem Polski, 6-krotnym wicemistrzem Polski, 8-krotnym zdobywcą Pucharu Polski w siatkówce mężczyzn, a także zdobywcą drugiego miejsca w Pucharze CEV i dwukrotnym zdobywcą Superpucharu Polski. Mecze ZAKSY są rozgrywane w Hali Widowiskowo-Sportowej „Azoty”. Klub siatkarski ZAKSA jest wg opinii młodych mieszkańców miasta, kończących szkołę podstawową (badanie z uczniami szkół podstawowych) kluczowym elementem pozytywnego wizerunku miasta. Uważa tak znaczny odsetek badanych młodych osób (28,5%).² Istotną dla budowania pozytywnego wizerunku miasta i kształtowania poczucia lokalnej tożsamości i dumy jest współpraca Miasta z tym klubem sportowym.

Usługi kultury realizowane są przede wszystkim przez Miejski Ośrodek Kultury, który jest jednostką zarządzającą czterema domami kultury: "Chemic", "Koźle", "Lech" oraz "Koźle Rogi". Przy dwóch z nich działają kina: Kino „Chemic” przy Domu Kultury „Chemic” i Kino „Twierdza” przy Domu Kultury „Koźle”. Wymienione domy kultury są w dobrym stanie technicznym poza Domem Kultury „Lech”, który wymaga pilnych kompleksowych prac remontowych. Miejski Ośrodek Kultury współpracuje z licznymi organizacjami pozarządowymi, radami osiedli oraz miejskimi jednostkami organizacyjnymi, współorganizując lub wspierając je w organizacji mniejszych wydarzeń kulturalnych czy używając nieodpłatnie lub udostępniając na preferencyjnych warunkach pomieszczenia w celu prowadzenia przez NGO ich statutowej działalności.

W Kędzierzynie-Koźlu działa Miejska Biblioteka Publiczna, która poza siedzibą główną posiada 7 filii położonych w różnych częściach miasta. Miejska Biblioteka Publiczna w ramach celów statutowych realizuje szereg działań z zakresu edukacji kulturalnej i literackiej, promuje czytelnictwo wiedzę z różnych dziedzin nauki organizując liczne imprezy kulturalne, wystawy, warsztaty, spotkania autorskie, konkursy i lekcje biblioteczne. Niesłabnącym zainteresowaniem cieszą się spotkania w ramach Dyskusyjnego Klubu Książki, Klubu Podróżnika oraz działalność ekologiczna „Zielona biblioteka”. Do stałych akcji promujących czytelnictwo i bibliotekę należą: Targi Książki nad Odrą, konkurs literacki „Krajobrazy Słowa”, Salon Muzyki i Literatury czy cykl „Dni literatury dla dzieci i młodzieży”. MBP prowadzi także oddział dedykowany młodzieży „Studnia Otwarta Kultura”.

Ofertę kulturalną miasta dopełnia Muzeum Ziemi Kozielskiej w Kędzierzynie-Koźlu. Muzeum udostępnia zwiedzającym ekspozycję wystawy stałej pt. "Ziemia Kozielska i Jej Mieszkańcy, wykorzystując zaadaptowane na ten cel zabytkowe piwnice kompleksu zamkowego. Zainteresowani mają możliwość podziwiać tam m.in. relikwii średniowiecznej wieży mieszkalno-obronnej z XIII wieku, która jest zabytkiem unikatowej skali. Innym obiektem prezentującym historię miasta z okresu II Wojny Światowej jest **Muzeum Śląskiej Bitwy o Paliwo**, prowadzone przez Stowarzyszenie Blechhammer – 1944. Muzeum to mieści się w Domu Kultury „Lech” oraz nowo wyremontowanym przez gminę, schronie przeciwlotniczym typu Saltzgitte na os. Blachownia.

² Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniach kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

Kędzierzyn-Koźle charakteryzuje się **wysokim poziomem bezpieczeństwa publicznego**. W mieście notuje się mniej przestępstw w porównaniu do statystycznego miasta subregionalnego, bezpieczniej się pracuje oraz porusza. System monitoringu wizyjnego rozbudowywany jest z kolejnym rokiem o nowe punkty.

Na terenie miasta funkcjonuje wiele podmiotów leczniczych: publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, prywatne praktyki lekarskie, przychodnie, centra medyczne i rehabilitacyjne. Obiektem o największym znaczeniu jest Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Kędzierzynie-Koźlu, w skład którego wchodzi kompleks szpitalny zlokalizowany pomiędzy ul. 24 Kwietnia oraz ul. Franklina Delano Roosevelta oraz przy ul. Judyma. Tuż przy kozielskim kompleksie szpitalnym działa również Polsko-Amerykańska Klinika Serca Centrum Sercowo – Naczyniowe Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna. Podmioty lecznicze są rozmieszczone równomiernie w różnych częściach Kędzierzyna-Koźła, co zapewnia mieszkańcom wygodny dostęp do usług opieki zdrowia.

Politykę społeczną Kędzierzyna-Koźła determinować będzie rosnące obciążenie demograficzne (obecny bardzo wysoki odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym, który w perspektywie najbliższych lat będzie jeszcze nieznacznie rosnąć, docelowo bardzo wysoki udział ludności w wieku 80+, stan taki utrzymywać się będzie przez najbliższe 3 dekady) **oraz niewystarczająca jakość i dostępność usług publicznych na rzecz osób starszych, w tym usług opiekuńczych (problem samotności, długotrwałej choroby).**

W analizowanym okresie 1998-2020 doszło do **istotnych niekorzystnych zmian w strukturze wiekowej ludności**. W Kędzierzynie-Koźlu w końcu grudnia 2020 roku mieszkało 9 045 osób w wieku przedprodukcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 7 869 osób, tj. o 45,5%. W Kędzierzynie-Koźlu w 2020 roku mieszkało 35 603 osób w wieku produkcyjnym. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 9482 osób, tj. o 21,0%. Przewiduje się, że w 2040 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego zmniejszy się o ponad 22,0% w stosunku do stanu z 2020 roku. Z kolei odnosząc się do osób w wieku poprodukcyjnym należy stwierdzić, że w Kędzierzynie-Koźlu w 2020 roku mieszkało 15 373 osób zaliczanych do tej kategorii. W porównaniu do końca grudnia 1998 roku liczba ludności w tej kategorii wieku zwiększyła się o 7 133 osób, tj. o 86,5%.

Negatywne zmiany w strukturze ludności zachodzące w Kędzierzynie-Koźlu obrazuje wskaźnik mówiący o **relacji liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym**. W okresie od końca grudnia 1998 do końca grudnia 2020 roku wskaźnik ten systematycznie się zwiększał w Kędzierzynie-Koźlu: z poziomu 0,49 w 1998 roku do poziomu 1,70 w 2020 roku (źródło: <https://monitorrozwoju.pl>).

Oznacza to, że na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w końcu grudnia 1998 roku przypadało 49 osób w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy w końcu grudnia 2020 roku było to już 170 osób. Dla Kędzierzyna-Koźła oznacza to niekorzystną sytuację, która w perspektywie długoterminowej prawdopodobnie będzie skutkować wysoką dynamiką spadku liczby ludności wskutek ruchu naturalnego (przewaga zgonów nad urodzeniami).

O rosnącym znaczeniu wyzwania przed jakim już obecnie staje Kędzierzyn-Koźle, a jakim jest starzejące się społeczeństwo miasta, świadczy także **rosnący udział ludności w wieku 70+**. W Kędzierzynie-Koźlu według danych GUS w końcu grudnia 2020 roku mieszkało 9 067 osób w wieku powyżej 70 lat.

W porównaniu z końcem grudnia 1998 roku liczba ludności w analizowanym wieku zwiększyła się o 5 555 osób, tj. ponad dwukrotnie. Należy także podkreślić, że ludność w wieku 70+ w 2020 roku stanowiła ponad 59% ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wg sporządzonej prognozy osoby w wieku pow. 65 roku życia w 2050 roku stanowią będą około 1/3 ludności miasta. Ubędzie około 16 tys. mieszkańców w wieku od 20 do 64 roku życia. Jeśli utrzymają się niskie wskaźniki urodzeń to **liczba ludności w wieku 0-19 zmniejszy się z około 10 tys. w 2020 roku do około 5,7 tys. w 2050 roku.** Osób w wieku senioralnym w mieście już obecnie jest bardzo dużo i stan ten będzie się utrzymywał w perspektywie najbliższych 30 lat. W 2020 roku osób w wieku pow. 65 r. życia było około 13,0 tys. i prawdopodobnie w kolejnych latach ta liczba wzrośnie. Rosnąć będzie liczba seniorów w wieku 80+. Obecnie jest to już około 3,4 tys. osób. Prognozuje się wzrost do około 4 tys. osób w 2030 roku i dalej do około 5 tys. w kolejnej dekadzie. Istotnie zmniejszy się potencjał ludności w wieku reprodukcyjnym w wieku od 20 do 39 roku życia, z 15,1 tys. osób do 8,4 tys. osób w 2050 roku (źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS).

Analizując główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych, należy stwierdzić, że w najtrudniejszej sytuacji znajdują się rodziny jednoosobowe. Aż 41,3% ze wszystkich głównych powodów udzielenia pomocy rodzinom przypadło na rodziny jednoosobowe. Na rodziny jednoosobowe przypadło w 2020 roku 43,5% przyznanej pomocy ze względu na ubóstwo, 32,1% ze względu na bezrobocie, aż 64,9% ze względu na niepełnosprawność i aż 74,7% ze względu na długotrwałą chorobę. Rodziny jednoosobowe to bardzo często rodziny osób w wieku poprodukcyjnym. **Można zatem stwierdzić, że osoby starsze, żyjące w jednoosobowych gospodarstwach domowych są najbardziej narażone na wykluczenie społeczne w Kędzierzynie-Koźlu.**

O trudnej sytuacji osób starszych mogą także pośrednio świadczyć dane dotyczące liczby osób korzystających z usług opiekuńczych. W latach 2014-2019 odsetek osób korzystających z usług opiekuńczych wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu o 37%. W 2020 roku ze względu na pandemię COVID-19 liczba udzielonych usług opiekuńczych spadła z 213 osób w 2019 roku do 189 osób. Biorąc pod uwagę postępujący proces starzenia się społeczeństwa miasta należy z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że w nadchodzących latach systematycznie będzie wzrastać liczba osób chcących skorzystać z usług opiekuńczych (źródło: MOPS).

Analiza porównawcza z wybranymi miastami subregionalnym³ ujawnia, że **Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowana sytuacja dot. skali wybranych negatywnych zjawisk społecznych. Potwierdza to wartość wskaźnika liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców** (źródło: MRL). W 2020 roku wynosiła ona 36,74 przy średniej 35,35.

W Kędzierzynie-Koźlu dochodzi do zjawiska charakterystycznego praktycznie dla całej Polski, związanego z dynamicznym przyrostem ludności w wieku senioralnym. **Przyczyny tego wynikają ze struktury demograficznej kraju, w tym również miasta i pogłębiane są przez zjawiska odpływu ludności:**

- Zjawiska demograficzne w ciągu ostatnich lat zachodziły w przestrzeni kraju, jak też miasta bardzo dynamicznie. Związane to było z przechodzeniem do kategorii poprodukcyjnej

³ Do tych miast zaliczono: Ostrowiec Świętokrzyski, Ełk, Inowrocław, Głogów, Sieradz, Tomaszów Mazowiecki, Ostrów Wielkopolski, Stargard (do 2015 roku Stargard Szczeciński), Tczew, Gniezno, Starachowice, Mielec, Lubin, Świdnicę, Bełchatów, Piłę, Ciechanów, Stalową Wolę, Sandomierz, Zawiercie, Wodzisław Śląski, Racibórz.

powojennego wyżu demograficznego. Jednocześnie miasto notuje bardzo wysokie wskaźniki obciążenia demograficznego, tj. wysoki i rosnący udziału ludności w wieku poprodukcyjnym. Jest to związane z ubytkiem ludności w wieku produkcyjnym i niskimi wskaźnikami urodzeń. Zjawisko starzejącego się społeczeństwa nie jest zasadniczo problemem w samym sobie. Problemem jest natomiast duża skala tego zjawiska, połączona z innymi niekorzystnymi zjawiskami, w szczególności odpływem ludności w wieku produkcyjnym. Oznacza to, że zjawisko starzenia się społeczeństwa w Kędzierzynie-Koźlu ma szczególny wymiar, gdyż związane jest z rosnącym obciążeniem demograficznym, które dla Kędzierzyna-Koźła są bardzo niekorzystne na tle innych miast o podobnej strukturze.

- Starzejąca się społeczność miasta oraz współwystępująca migracja młodych stwarza sytuację, w której coraz większym deficytem jest i będzie opieki nad osobami starszymi, schorowanymi i niepełnosprawnymi oraz w konsekwencji rozwój poczucia osamotnienia, depresji, spadek dobrostanu seniorów. Za tak dużą dynamiką zmian nie nadążały działania inwestycyjne i organizacyjne, głównie ze względu na szybko rosnące potrzeby. Miasto inwestowało w sferę opieki senioralnej, jednak skala potrzeb przerastała bieżące zdolności finansowe miasta.

Duża liczba osób w wieku senioralnym w mieście wymaga realizacji polityki senioralnej na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. **Oznacza to konieczność inwestowania w infrastrukturę, sferę socjalną, pomoc społeczną, a także opiekę zdrowotną:**

- Potrzeby dotyczyć będą sfery infrastruktury miejskiej (np. DPS, dzienne domy pobytu, infrastruktura sfery dostępności, także w obiektach prywatnych), jak też zasobów ludzkich (usługi na rzecz osób starszych, opieka nad osobami zależnymi).
- Procesy starzenia się społeczeństwa w Kędzierzynie-Koźlu współwystępują obecnie ze zjawiskiem odpływu migracyjnego ludności w wieku produkcyjnym i niskimi wskaźnikami urodzeń. Oznacza to, że w perspektywie kilku lat pogłębi się kryzys dostępności kadr na rynku pracy.
- Zjawiska starzejącego się społeczeństwa, pogłębiane przez odpływ migracyjny, wymagać będą przededefiniowania polityki pomocy społecznej na poziomie lokalnym. Kluczowymi zagadnieniami będą: opieka nad osobami 80+, problemy długotrwałej choroby, samotność osób starszych.
- Może nastąpić pogłębienie się problemów ekonomicznych rodzin ze względu na koszty opieki, brak aktywności zawodowej, wzrost problemów związanych z samotnością.

Zaufanie i aktywność społeczna

W mieście widoczne były istotne zmiany w kreowaniu aktywności społecznej mieszkańców. Rozwijały się nowe formy współpracy, takie jak budżet obywatelski, czy inicjatywa lokalna. Ważną rolę w kreowaniu aktywności mieszkańców pełniły organizacje pozarządowe. Dane wskazują, że aktywnych jest około 1/3 spośród 170 zarejestrowanych organizacji, co stanowi istotny potencjał.

Wg danych GUS w 2019 roku w Kędzierzynie-Koźlu było 149 stowarzyszeń oraz 21 fundacji, czyli łącznie 170 organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS. W wykazie i ewidencji stowarzyszeń prowadzonych przez Starostę Powiatu Kędzierzyńsko-Kozielskiego znajdował się kilkadziesiąt klubów sportowych prowadzonych w formie stowarzyszeń, uczniowskich klubów sportowych oraz

stowarzyszeń zwykłych. Należy podkreślić, iż potencjał działających w mieście organizacji pozarządowych jest poznany tylko częściowo. Aktywność organizacji pozarządowych związana z uczestnictwem w realizacji działań ujętych w rocznych programach współpracy to zapewne tylko część aktywności ogółu organizacji pozarządowych.

Wsparcie dla organizacji pozarządowych realizowane jest m.in. poprzez użyczenie pomieszczeń w budynku przy ul. Planetorza czy organizację szkoleń. W strukturach organizacyjnych Urzędu Miasta wyodrębniono stanowisko koordynatora ds. współpracy z ngo.

W Kędzierzynie-Koźlu od 2011 roku działa Młodzieżowa Rada Miasta. Składa się ona z radnych wybieranych w szkołach. Radnym może zostać każdy uczeń klasy 6-8 szkoły podstawowej oraz każdy uczeń szkoły ponadpodstawowej albo zespołu tych szkół określonych w zarządzeniu Prezydenta. W skład Młodzieżowej Rada Miasta wchodzi 18 radnych, a ich kadencja trwa trzy lata szkolne licząc od daty wyboru.

Środowiska seniorskie należą do jednych z najaktywniejszych grup społecznych w mieście. Niejako sprzyjają temu zjawiska demograficzne. Rosnąca ilość osób w wieku senioralnym przekłada się także na potencjał aktywności społecznej, pojawianie się nowych liderów w tych środowiskach, a skala tych zjawisk zauważana jest przez władze miasta. W mieście funkcjonują zarówno formalne (np. Miejska Rada Seniorów, powoływana na podstawie Uchwały Nr XXI/163/15 Rady Miasta Kędzierzyn-Koźle z dnia 26 listopada 2015 r.) jak też mniej formalne zrzeszenia seniorów. Seniorzy mają również dużą siłę przebicia w artykułowaniu swoich potrzeb, m. in. poprzez głosowanie w budżecie obywatelskim, aktywność w funkcjonowaniu struktur osiedlowych.

W Kędzierzynie-Koźlu od wielu lat realizowanych jest szereg przedsięwzięć odpowiadających na potrzeby osób starszych. Pięć domów dziennego pobytu realizuje szeroki wachlarz działań na rzecz seniorów o charakterze kulturalno-oświatowo-rekreacyjnym.

W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje inicjatywa lokalna, która skierowana jest do formalnych i nieformalnych grup mieszkańców, którzy zamierzają działać na rzecz Gminy Kędzierzyn-Koźle. W ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy miasta bezpośrednio bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz.1057 z późn. zm) mogą złożyć wniosek (w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego) o realizację zadania publicznego do Gminy Kędzierzyn-Koźle, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę.

Ważną rolę w obszarze aktywizacji i integracji społeczności lokalnej odgrywa budżet obywatelski. W Kędzierzynie-Koźlu funkcjonuje od 2017 roku. Jest on narzędziem wspierającym włączenie mieszkańców w kreowanie rozwoju lokalnego w odniesieniu do najbliższego otoczenia. Co roku mieszkańcy miasta mają okazję wybierać działania i przedsięwzięcia, które realizuje w przestrzeni miasta Gmina. Z roku na roku obserwuje się rosnący budżet tej inicjatywy w Kędzierzynie-Koźlu. W 2020 roku na budżet obywatelski przeznaczono 1,9 mln zł, około 500 tys. zł więcej niż w pierwszej edycji w 2017 roku. Rekordową liczbę ważnych oddanych głosów odnotowano w 2019 roku. Na zadania ujęte w budżecie obywatelskim głosowało 6250 mieszkańców, czyli około 10% populacji miasta.

Potencjał działających w mieście organizacji pozarządowych jest poznany tylko częściowo. Aktywność organizacji pozarządowych związana z uczestnictwem w realizacji działań ujętych w rocznych programach współpracy stanowi tylko część aktywności ogółu organizacji pozarządowych.

W Kędzierzynie-Koźlu nie działa inkubator dla organizacji pozarządowych, który mógłby, oprócz roli animującej i wspierającej działalność organizacji społecznych w mieście, dokonać oceny potencjału aktywności organizacji pozarządowych i sieciować ich działalność. **Także wiedza miasta nt. liderów społecznych jest ograniczona. Z reguły aktywność społeczną, np. poprzez uczestnictwo w pracach planistycznych nad nowymi dokumentami strategicznymi wykazuje grupa tych samych osób. Nie dość aktywne są środowiska młodzieżowe.**

Debata z Młodzieżową Radą Miasta Kędzierzyn-Koźle⁴ przeprowadzona w kwietniu 2020 roku wskazuje, że młodzi poszukując kierunków i miejsc studiów wybierają większe miasta, pomimo tego, że Kędzierzyn-Koźle oferuje całkiem korzystne warunki zatrudnienia i rozwoju. Wprowadzona w 2016 r. przez Politechnikę Opolską oferta edukacji na poziomie wyższym (na kierunkach: przemysłowe technologie informatyczne oraz systemy biotechniczne) nie zyskała dostatecznego zainteresowania ze strony młodzieży. Fila uczelni zakończyła działalności w 2020 r. Młodzi mieszkańcy oczekują, że w zakresie oferty czasu wolnego więcej działań będzie realizowane pod kątem ich potrzeb. Mają wrażenie, że ich potrzeby nie są w stanie przebić się do uszu osób decydujących o rozwoju miasta.

Na poziom aktywności i integracji społecznej mieszkańców ma także wpływ jakość współpracy liderów instytucjonalnych i społecznych. O stanie tej współpracy w Kędzierzynie-Koźlu świadczą wyniki badań przeprowadzonych z liderami instytucjonalnymi i społecznymi⁵. Analizując wypowiedzi uczestników badania, zarówno grupy liderów instytucjonalnych, jak i liderów społecznych, można wysnuć wniosek, że obie grupy, mimo realizacji wspólnych tematów i projektów, często mają problem ze współpracą i zrozumieniem własnych potrzeb i działań. Co ciekawe, to liderzy społeczni mają świadomość, że ich działalność jest ściśle związana z działalnością instytucji publicznych, bowiem to właśnie one posiadają środki pozwalające im na realizację różnego rodzaju projektów. Z drugiej strony należy zauważyć, że liderzy instytucjonalni podczas spotkań praktycznie nie wspominali o swoich wspólnych projektach realizowanych z grupami społecznymi. Widoczne jest zamknięcie się tej grupy i realizowanie działań samodzielnie lub we współpracy z innymi organizacjami publicznymi.

Ponadto widoczne jest pewne napięcie pomiędzy obiema grupami, wynikające prawdopodobnie z niezrozumienia potrzeb i możliwości drugiej strony. Liderzy społeczni, mimo że współpracują przy wielu okazjach z liderami instytucjonalnymi i miastem, nie do końca są z tej współpracy zadowoleni. Liderzy instytucjonalni z kolei w zasadzie nie mówią o współpracy ze stroną społeczną, a skupiają się na współpracy pomiędzy instytucjami publicznymi, która według nich wygląda i działa dobrze. Miasto prowadzi swoją własną politykę rozwoju, a organizacje pozarządowe niekoniecznie w tym aktywnie uczestniczą lub nie chcą uczestniczyć z sobie znanych powodów.

Kędzierzyn-Koźle na tle miast subregionalnych charakteryzuje się niższym nasyceniem organizacji pozarządowych w relacji do ludności miasta. Widoczne jest to we wskaźniku **organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców**. Wartość tego wskaźnika w 2020 roku wyniosła dla miasta 2,85 przy średniej dla grupy porównawczej, stanowiącej miasta subregionalne – 3,31. Analizowany wskaźnik

⁴ Źródło: Raport z debaty z Młodzieżową Radą Miasta Kędzierzyn-Koźle w ramach Planu Rozwoju Lokalnego Miasta Kędzierzyn-Koźle”. Spotkanie w formie wideokonferencji odbyło się 24 kwietnia 2020. Uczestniczyło w nim 20 osób w tym 10 przedstawicieli M.R.M oraz goście zaproszeni do udziału przez Prezydent Miasta Sabinę Nowosielską.

⁵ Źródło: Raport z badań fokusowych „Badanie potencjału rozwoju miasta i potencjału współpracy”. Badanie z liderami instytucjonalnymi i społecznymi zrealizowano 3 marca 2020 roku. W badaniu wzięło udział łącznie 16 osób: 10 osób – liderów instytucji publicznych (I grupa), 6 osób – liderów społecznych (II grupa).

wzrósł w Kędzierzynie-Koźlu w latach 2016-2020 z poziomu 2,66 do poziomu 2,85 (w grupie porównawczej odnotowano wzrost z poziomu 3,09 do poziomu 3,31) (źródło: MRL).

Kędzierzyn-Koźle cechuje umiarkowany **udział wydatków na dotacje do organizacji pożytku publicznego w wydatkach bieżących**. Wartość wskaźnika w 2020 roku wyniosła 0,85% przy średniej dla grupy porównawczej równej 0,95% (źródło: MRL).

Opisując stan miasta w obszarze spędzania czasu wolnego warto jeszcze sięgnąć do **wyników badań z uczniami szkół ponadpodstawowych**.⁶ Niemal 81% badanych młodych osób stwierdziło, że Kędzierzyn-Koźle nie jest dla nich dobrym miejscem do życia i rozwoju. Na taki obraz w oczach młodych ludzi składają się między innymi ich opinie, mówiące o tym, że **miasto stwarza ograniczone możliwości spędzania czasu wolnego przez młode osoby**.

Na kwestię problemu dotyczącego możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców zwrócili także uwagę uczestnicy badania fokusowego z liderami instytucjonalnymi i społecznymi. W trakcie badań wskazano, że miasto nie posiada centrum, które gromadziłoby ludzi i było miejscem spotkań. Brak takiego centrum ma silne skutki także w kwestii zachowań ludzi. Mieszkańcy wybierają miejsca, które mogą być takimi centrami, np. galerię handlową, która przejęła rolę centrum i miejsca spotkań.

Kędzierzyn-Koźle zmienia się w zakresie szeroko rozumianej dostępności miasta dla osób oraz grup defaworyzowanych. Niemniej nadal wiele obiektów i przestrzeni publicznych wymaga przeprojektowania lub modernizacji w zakresie dostępności. Analizując dostępność instytucji publicznych w Kędzierzynie-Koźlu stwierdzić należy, że obiekty które powstawały w ostatnich latach są najlepiej przygotowane pod względem dostępności do potrzeb wszystkich mieszkańców miasta, a zwłaszcza tych z niepełnosprawnościami czy też tych posiadających małe dzieci (np. Muzeum Ziemi Kozielskiej, Hospicjum, KKCA Wodne oKKo). Z dobrą dostępnością (ponieważ mimo wszystko brakuje pewnych elementów dla pełnej dostępności) mamy do czynienia w przypadku takich instytucji jak np. ŚDS Promyczek czy główna siedziba MOK, czyli DK „Chemik”. Natomiast z dostępnością zupełnie ograniczoną i pod względem technicznym trudną do zapewnienia, mamy do czynienia w przypadku najstarszych obiektów.

Przyczyny niskiego poziomu zaufania społecznego w Kędzierzynie-Koźlu są wypadkową zjawisk jakie zachodziły w kraju i mieście na przestrzeni ostatnich dekad:

- Niski poziom zaufania społecznego wynika z braku rzetelnej informacji i komunikacji społecznej w wielu wymiarach. Mieszkańcy poszczególnych osiedli niekoniecznie się znają, w niedużym stopniu organizują się, wymieniają pomysłami, realizują wspólne inicjatywy. W ten sposób nie przełamuje się bariery komunikacyjnej, nie tylko wśród sąsiadów, ale także w wymiarze współpracy i współdziałania – mieszkańcy – miasto – instytucje i organizacje obywatelskie.
- Niski poziom zaufania społecznego jest charakterystyczny dla Polski i uwarunkowany jest procesami społecznymi oraz historią. Poziom zaufania wg badań CBOS kształtuje się na poziomie 25% (zaufanie do innych ludzi ogółem). Dla porównania poziom zaufania w krajach skandynawskich osiąga 70%. Miasto cechuje się wzajemnym brakiem zaufania pomiędzy

⁶ Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

mieszkańcami, lokalnymi liderami, władzami miasta, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

- Na poziom zaufania społecznego w Kędzierzynie-Koźlu wpływ może mieć brak wyraźnie ugruntowanej tożsamości miasta i jego mieszkańców, w tym negatywny wizerunek miasta, który związany jest m. in. z negatywnym postrzeganiem przemian społeczno-ekonomicznych (np. upadek przemysłu stocznioowego), a także wpływem funkcji przemysłowej na jakość życia w mieście (zanieczyszczenie powietrza).

Niski poziom zaufania społecznego wpływa na szereg aspektów funkcjonowania miasta i jego społeczności, w szczególności na poziom aktywności społecznej:

- Niski poziom zaufania społecznego przekłada się na aktywność i uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym, społecznym, w zaangażowanie w sprawy publiczne, dbałość o wspólną przestrzeń. Ogranicza poziom współpracy i realizację partnerskich inicjatyw. Może mieć to szczególny wydźwięk w kontekście potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Już dziś mały odsetek osób utożsamia się z koniecznością opieki nad osobami starszymi.
- Mieszkańcy miasta ufają głównie rodzinie. Zdecydowanie mniejszym zaufaniem cieszą się już sąsiedzi, władze miasta, lokalni liderzy. Taki stan rzeczy wpływa negatywnie na kreatywność, partnerstwo, innowacyjność. Może negatywnie wpływać na relacje biznesowe, poziom dochodów przedsiębiorstw (usługi).
- Mieszkańcy nie ufają w plany i zamierzenia rozwoju, postrzegają miasto pesymistycznie, nie doceniają mocnych stron miasta, co przyczyniać się może do podejmowania decyzji migracyjnych przez młodych mieszkańców miasta.
- W komunikacji pomiędzy mieszkańcami dominuje przekaz negatywny. Ugruntowany zostaje przekaz o mieście bez potencjału, z problemami, m. in. związanymi z ograniczonymi możliwościami samorozwoju, problemami z jakością powietrza.

2.2. Sfera gospodarcza

Uwarunkowania lokalizacyjne

Kędzierzyn-Koźle położony jest w korytarzu głównych elementów strukturalnych III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, tj. autostrady A4, magistralnej linii kolejowej E-30, Odrzańskiej Drogi Wodnej. Przez miasta przebiegają liczne linie przesyłowe energii, gazu. Kędzierzyn-Koźle leży w samym sercu Europy, stąd w odległości 300-500 km leży sześć stolic państw europejskich.

W obszarze infrastruktury transportowej przebiegającej na terenie gminy prowadzone są od kilku lat intensywne działania.

We wrześniu 2018 roku ruszyły pierwsze prace remontowe linii kolejowej E-30. Wartość inwestycji dot. przebudowy całej linii kolejowej E-30 od Opola do Kędzierzyna-Koźła realizowanej przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z Krajowego Programu Kolejowego to ponad 412 mln zł. Po zakończeniu inwestycji czas przejazdu pociągów na trasie Kędzierzyn-Koźle-Opole skróci się o połowę (prędkość przejazdu powinna wzrosnąć dwukrotnie w stosunku do stanu obecnego, cała trasa będzie też monitorowana). Zakłada się, że po zakończeniu remontu na trasę powróci większość pociągów, kierowanych obecnie na trasę przez Strzelce Opolskie.

Trwa budowa obwodnicy północnej miasta, której zleceniodawcą jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad. Jej zakończenie przewidywane jest w połowie 2022 roku. Wyprowadzi ona ruch pojazdów (w tym transport ciężki) poza tereny zabudowy wielorodzinnej i połączy miasto z autostradą A4. Miasto projektuje wykonanie łącznika, który połączy obwodnicę północną z ul. Energetyków, tym samym poprawi się bezpieczeństwo mieszkańców oraz płynność ruchu w mieście.

Nie bez znaczenia dla przyszłego rozwoju miasta i jego funkcji logistycznej jest Odrzańska Droga Wodna. Do roku 2030 ma nastąpić przystosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów klasy Va, wraz z budową Kanału Koźle-Ostrawa, będącego polskim odcinkiem szlaku wodnego Dunaj-Odra-Łąba oraz budową Kanału Śląskiego. Realizację tej inwestycji nadzoruje strona rządowa.

Dostępność Odrzańskiej Drogi Wodnej, stwarzająca szansę na wykorzystanie potencjału żeglugowego Odry do celów transportowych i włączenie jej do europejskiego systemu dróg wodnych rozpatrywana jest także w kategorii potencjału rozwojowego województwa opolskiego. Potwierdzają to zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego oraz Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030. W nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku wyznaczono strefę aktywności gospodarczej Port (AG2). Strefa wskazana została po dwóch stronach Kanału Gliwickiego, na osiedlu Kłodnica.

Miejscowości, które weszły w 1975 r. w skład Kędzierzyna-Koźła posiadają wieloletnią tradycję związaną z funkcjonowaniem na ich terenie zakładów przemysłowych. Wynika to ze strategicznego położenia nad brzegiem Odry oraz na przecięciu szlaków handlowych. Korzystna lokalizacja oraz bliskość terenów zasobnych w surowce pozytywnie wpłynęły na rozwój w kierunku produkcyjnym.

Konkurencyjność lokalnej gospodarki

Największym zakładem przemysłowym w mieście jest Grupa Azoty ZAK S.A., która jest jednym z największych producentów nawozów sztucznych, alkoholi OXO i plastyfikatorów. Zakłady Grupy Azoty znajdują się na terenie osiedla Azoty, a w ich skład wchodzi m.in. elektrociepłownia, oczyszczalnia ścieków oraz port ładunkowy wraz z bocznicą kolejową. Spółka od wielu lat jest największym pracodawcą w mieście.

Przemysłowe tradycje, sąsiedztwo innych firm przemysłowych oraz dogodne warunki do inwestowania spowodowały, że **na terenie Kędzierzyna-Koźła zainwestowało wiele firm z kraju i z zagranicy**. Do największych i najbardziej wyróżniających się należą m.in:

- CTL Chemkol Sp. z o.o. (logistyka i przemysł chemiczny),
- CEWE Sp. z o. o. (laboratorium fotograficzne),
- Damen Shipyards Koźle Sp. z o. o. (przemysł stoczniowy),
- CERATIZIT K-K Sp. z o.o. (przemysł narzędziowy),
- Brenntag Polska Sp. z o.o. (przedsiębiorstwo chemiczne - dystrybucja surowców),
- Petrochemia-Blachownia Sp. z o.o. (przemysł chemiczny),
- FAMET S.A (aparatura procesowa i urządzenia),
- PCC Synteza SA (przemysł chemiczny).

Nie bez znaczenia pozostaje Sieć Badawcza Łukasiewicza Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Blachownia” – jednostka, która od blisko 70 lat prowadzi badania naukowe i prace rozwojowe w sektorze z chemii organicznej.

W sierpniu 2013 roku został powołany do życia Klaster Chemii Specjalistycznej CHEM-STER, grupujący dla wymiany doświadczeń, przepływu wiedzy i technologii, podmioty powiązane z branżą chemiczną. W skład grupy założycielskiej weszli: Instytut Ciężkiej Syntezy Organicznej „Blachownia” jako inicjator całego projektu oraz Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z o.o. przyjmujący rolę Koordynatora Klastra. Obecnie klaster skupia 17 podmiotów: przedsiębiorstw, placówek naukowo-badawczych i jednostek otoczenia biznesu.

Długa historia i aktualna aktywność przemysłu w mieście przekłada się na **występowanie na obszarze miasta rozległych terenów przemysłowych i poprzemysłowych**. Tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe stanowią ok. 6% całej powierzchni Kędzierzyna-Koźła. Tereny te są zgrupowane w 3 głównych obszarach:

- Osiedle Azoty, gdzie dominuje przede wszystkim Grupa Azoty ZAK S.A.
- Osiedle Przyjaźni skupiające podmioty powiązane z JPM Holding S. A.
- Osiedla Kłodnica, Rogi w rejonie Portu Koźle i Stoczni.

W Kędzierzynie-Koźlu działa Kędzierzyńsko-Kozielski Park Przemysłowy Sp. z o.o.(KKPP), którego rolą jest m.in. promocja gospodarcza i współpraca z inwestorami. Spółka zarządza terenami Gminy, które przeznaczone są pod inwestycje przemysłowo-usługowe. Łączna powierzchnia terenów przemysłowych przy ul. Naftowej wynosi ok 77 ha (tzw. Pole Południowe). Pozostały, dostępny dla inwestorów metraż wynosi ok.7,5 ha. Obszar inwestycyjny został objęty działaniem Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz posiada pełne uzbrojenie w podstawową infrastrukturę: sieć

drogową, sieć gazową, sieć kanalizacyjną i wodociągową, sieć elektroenergetyczną oraz sieć teleinformatyczną.

W latach 2010-2019 obserwowano dość stabilną sytuację w Kędzierzynie-Koźlu, jeżeli chodzi o liczbę mikroprzedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON (odnotowano niewielki spadek, na poziomie 3,2%). **Biorąc pod uwagę spadającą w analizowanym okresie liczbę mieszkańców miasta można stwierdzić, że odsetek osób prowadzących mikro przedsiębiorstwa, nie podlegał znacznym fluktuacjom.** Inaczej sytuacja wyglądała w przypadku firm małych, średnich i dużych, które generują miejsca pracy na lokalnym rynku. W analizowanym okresie w ujęciu procentowym największy spadek odnotowano w grupie przedsiębiorstw dużych (-33,3%), następnie średnich (-23,6%) i małych (-15,0%) (źródło: GUS).

Powyższe dane, które zasadniczo skorelowane są z dynamiką spadku liczby ludności miasta, wskazują na malejący potencjał aktywności gospodarczej na terenie miasta. O ile w analizowanym okresie spadki liczby podmiotów gospodarczych nie przełożyły się na spadek dochodów miasta z tytułu udziału w podatkach, należy podkreślić, iż stan ten był rekompensowany przez korzystną sytuację ekonomiczną kraju. Wzrost gospodarczy, w tym przede wszystkim bardzo duży wzrost wynagrodzeń oraz nieznaczny, ale wzrost zatrudnienia, napływ migrantów ekonomicznych – miały korzystny wpływ na wzrost dochodów budżetu miasta, przede wszystkim z tytułu udziału w podatkach z PIT (więcej nt. aspektów finansowych budżetu miasta w osobnym rozdziale).

Niemniej malejący potencjał gospodarczy oraz prognozowany deficyt kadr na rynku pracy, malejąca populacja miasta, w szczególności w wieku produkcyjnym, może w istotny sposób hamować wzrost dochodów budżetu miasta. Sytuacja demograficzna wpływać będzie nie tylko na dostępność kadr na rynku pracy, a więc hamować rozwój firm działających na terenie miasta, ale również negatywnie wpływać będzie na wewnętrzny potencjał popytu na produkty i usługi.

Dostępność zasobów kadr na rynku pracy widoczna jest w różnicy liczby mieszkańców w wieku 10-24 i 50-64 na 1000 mieszkańców gminy. Malejąca wartość tego wskaźnika i jego ujemna wartość świadczą o malejącym zasobie kapitału ludzkiego na terenie Kędzierzyna-Koźla (źródło MRL). Wartość wskaźnika oznacza bowiem, że odchodząca z rynku pracy ludność w wieku 50-64 w najbliższej przyszłości nie będzie zastępowana przez wchodzącą na rynek pracy ludność obecnie w wieku 10-24. Co więcej bilans tych zasobów może być jeszcze bardziej niekorzystny, jeśli uwzględni się ubytek ludności wskutek migracji. **W dalszej części przedstawiono sytuację na rynku pracy także w kontekście dochodów mieszkańców miasta oraz dochodów budżetu miasta.**

Aktualną aktywność inwestycyjną oraz rozwój gospodarczy kształtuje kilka wzajemnie się przenikających czynników:

- W Kędzierzynie-Koźlu na tle konkurencyjnych ośrodków, w tym sąsiednich aglomeracji, np. opolskiej, śląskiej i wrocławskiej, zasadniczo w ciągu ostatnich 10-lat nie zwiększyło się istotnie zatrudnienie, pomimo pozornego spadku bezrobocia (spadło głównie ze względu na ubytek ludności w wieku produkcyjnym). Jednocześnie działające na terenie miasta i otoczenia firmy poprawiały swoją konkurencyjność, co widoczne było w dochodach budżetowych miasta.
- Miasto posiada znaczny zasób wolnych uzbromionych terenów inwestycyjnych, co stanowi potencjał na przyszłość. Jednocześnie skala i tempo napływu nowych inwestycji do miasta jest nadal niesatysfakcjonująca biorąc pod uwagę uwarunkowania lokalizacyjne miasta i jego infrastrukturę (lokalizacja w kraju, korytarz transportowy, sieć kolejowa, Odrzańska Droga Wodna).

- Niska aktywność ekonomiczna ludności (odsetek osób aktywnych na rynku pracy) stanowi już barierę rozwoju gospodarczego i zapewne będzie się pogłębiać. Na terenie miasta (dynamicznie od 2018 roku) pojawiają się migranci ekonomiczni (głównie z Ukrainy), jako odpowiedź przedsiębiorców na deficyty kadr na rynku pracy. Na aktywność mieszkańców na rynku pracy wpływać mogą także kwestie związane z opieką nad osobami zależnymi. W mieście notuje się coraz wyższy odsetek osób w wieku senioralnym. Główne przyczyny przyznania pomocy społecznej w Kędzierzynie-Koźlu już dziś to m. in. niepełnosprawność i długotrwała choroba, czyli zjawiska, które powiązane są także z wiekiem. Zgodnie z opracowaną prognozą demograficzną, oznacza to, że miasto, w którym już dziś występuje deficyt osób w wieku produkcyjnym na rynku pracy, zamieszkiwać będzie po 2030 roku nawet do 40% osób w wieku senioralnym, z której to grupy część wymagać będzie opieki i stałej pomocy.

W odniesieniu do przyszłości prognozuje się:

- Wzrost gospodarczy na obszarze miasta i otoczenia funkcjonalnego miał i będzie mieć głównie wymiar jakościowy. W ciągu ostatnich lat nie zaobserwowano istotnego wzrostu zatrudniania, spadek bezrobocia był zauważalny, jednak na tle kraju umiarkowany oraz w dużym stopniu związany ze zjawiskami demograficznymi. Jednocześnie rosły wynagrodzenia, których wysokość na tle miast subregionalnych była korzystna. Ponadto korzystnie wyglądał poziom wynagrodzeń osób z dużym doświadczeniem na rynku pracy. Poziom wynagrodzeń może być jednym z narzędzi „walki” o zasoby kapitału ludzkiego.
- Kluczowym wyzwaniem dla przedsiębiorców będzie dostosowanie się do deficytu kadr na rynku pracy, który wynika z sytuacji demograficznej miasta, w tym ubytku ludności w wieku produkcyjnym (tzw. luka podażowa na rynku pracy). Przedsiębiorcy szukając rozwiązań oferują zatrudnienie obywatelom państw trzecich, głównie Ukrainy. Na poziomie miasta nie jest dostatecznie rozpoznana kwestia migracji zarobkowej, trudno oszacować, czy jest i będzie to proces trwały, gdyż w dużym stopniu uzależniony jest od decyzji podejmowanych na poziomie centralnym oraz globalnej sytuacji politycznej i gospodarczej.
- Ubytek ludności w wieku produkcyjnym w mieście może istotnie wpłynąć na poziom lokalnej konsumpcji, w tym na poziom lokalnego popytu na produkty i usługi. Prognozować można spadek przychodów wybranych działalności gospodarczych, które dostarczają produkty i usługi głównie na rynek lokalny.

2.3. Sfera przestrzenno-środowiskowa

Wymiar przestrzenno-mieszkaniowy

W opinii mieszkańców⁷ miasta do największych zmian jakie dokonały się na przestrzeni ostatnich lat w Kędzierzynie-Koźlu należy zaliczyć te odnoszące się do przestrzeni funkcjonalnej miasta. Miasto zaczęło zmieniać się wizualnie, a co za tym idzie po prostu wyładniało.

Powyższa opinia mieszkańców potwierdza, że miasto w istotny sposób inwestowało w ciągu ostatnich lat w rozwój, co możliwe było dzięki korzystnej sytuacji ekonomicznej, właściwie zaplanowanemu budżetowi miasta, pozyskany dofinansowaniem zewnętrznym, a także mieszkańcom i firmom działającym na terenie miasta. Tym samym miasto wykorzystuje swoje atuty dla kreowania wzrostu ekonomicznego, związane z lokalizacją oraz rozwiniętym potencjałem gospodarczym.

Zmiany w sferze funkcjonalnej miasta dotyczyły także infrastruktury transportowej, komunikacyjnej, sportowej, oświatowej, częściowo kulturalnej, środowiskowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. Oferta rekreacji, edukacji i kultury realizowana jest w mieście przez aktywne i doświadczone podmioty publiczne i wspierana przez aktywne organizacje pozarządowe.

Miasto inwestuje w rozwiązania sprzyjające ochronie środowiska, próbuje zmienić swój negatywny wizerunek. Tym działaniom sprzyjają wysokie standardy planowania przestrzennego. Miasto w całości objęte jest planami zagospodarowania przestrzennego. Miasto inwestuje w rozwój ekologicznych środków komunikacji. W 2020 roku uchwalono „Strategię Rozwoju Elektromobilności Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2035 roku”.

Jednocześnie Kędzierzyn-Koźle posiada atuty, które sprzyjają kreowaniu rozwiązań czasu wolnego. Należą do nich sieć hydrograficzna, w tym rzeka Odra i Kłodnica, otoczenie miasta przez lasy, które zajmują prawie połowę jego powierzchni oraz dziedzictwo kulturowe.

Podstawowym atutem turystycznym Kędzierzyna-Koźla jest położenie w Kotlinie Raciborskiej nad brzegiem rzeki Odry. Miasto jest otoczone dużą ilością lasów. Kędzierzyn-Koźle posiada dobre warunki do uprawiania turystyki wodnej. Przecinające miasto Odra, Kłodnica i Kanał Gliwicki dają możliwość uprawiania kajakarstwa, wędkarstwa lub korzystania z usług statków oferujących rejsy Odrą i Kanałem Gliwickim.

W zagospodarowaniu terenu Kędzierzyna-Koźla wyraźnie dominują lasy, pokrywające, zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją użytkowania terenów w granicach miasta, ok. 47% jego powierzchni. Duże obszary zajmują również tereny rolnicze i tereny zielone (odpowiednio 17% i 13%).

Miasto jest ośrodkiem turystyki militarystycznej. W Kędzierzynie-Koźlu można zobaczyć m.in. pozostałości systemu obronnego z XVIII/XIX wieku - **Twierdzy Koźle**, będącej miejscem wielu starć prusko-austriackich, bezskutecznie oblężonej przez armię napoleońską, a zlikwidowaną w 1873 r.

⁷ Źródło: Raport z badań fokusowych „Badanie potencjału rozwoju miasta i potencjału współpracy”. Badanie z liderami instytucjonalnymi i społecznymi zrealizowano 3 marca 2020 roku. W badaniu wzięło udział łącznie 16 osób: 10 osób – liderów instytucji publicznych (I grupa), 6 osób – liderów społecznych (II grupa).

Obszar Kędzierzyna-Koźła charakteryzuje się korzystnymi predyspozycjami przyrodniczymi, pozwalającymi na kształtowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych. Do najważniejszych należą:

- korzystne cechy predysponujące do pełnienia funkcji mieszkaniowej (walory krajobrazowe, klimatyczne) oraz przemysłowej (korzystne warunki przewietrzania, izolacyjna funkcja lasów);
- rezerwa terenów o korzystnym dla lokalizacji zabudowy ukształtowaniu terenu oraz warunkach gruntowo-wodnych;
- stosunkowo niski udział obiektów i obszarów chronionych.

W nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku ograniczono możliwość suburbanizacji poprzez zmniejszenie wskaźnika intensywności zabudowy na obszarach peryferyjnych miasta (np. osiedla Cisowa, Miejsce Kłodnickie). Ograniczono również możliwość zabudowy na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz wyłączono spod zabudowy tereny rolnicze oznaczone symbolem „R”.

Jednocześnie od 2010 roku widoczny był w Kędzierzynie-Koźlu spadek dynamiki nowych inwestycji mieszkaniowych. Wyraźny spadek liczby nowych oddanych do użytku mieszkań odnotowano pomiędzy 2013 i 2014 rokiem. Od tego momentu rocznie oddaje się do użytkowania do 40 nowych mieszkań, z których większość to domy jednorodzinne (źródło: GUS).

Od 2015 roku transakcje rynkowe mieszkań w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim dotyczyły przede wszystkim rynku wtórnego. Rokrocznie dokonywano pomiędzy 255 do 337 transakcji, z czego tylko kilka dotyczyło rynku pierwotnego. Średnia cena m² mieszkania na rynku wtórnym była zdecydowanie niższa (około 2,5 tys. zł) od ceny mieszkania na rynku pierwotnym (3,7 tys. w 2020 roku, źródło: GUS). Wg danych rynkowych ceny mieszkań w Kędzierzynie-Koźlu są jednymi z najniższych w kraju (wśród 77 miast liczących powyżej 50 tys. mieszkańców). W II kwartale 2021 r. średnia cena 1m² wynosiła 4 091 zł. Tańsze mieszkania były jedynie w Jastrzębiu Zdroju, Bytomiu, Ostrowcu Świętokrzyskim, Wałbrzychu i Bełchatowie.

Spoglądając na średnią trzyletnią liczbę mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 ludności uznać można, że Kędzierzyn-Koźle cechuje bardzo niekorzystna sytuacja w tym obszarze w porównaniu do grupy analizowanych miast. Ten wskaźnik niejako potwierdza wcześniejsze dane dot. niskiej aktywności związanej z budową nowych mieszkań w mieście. Wartość wskaźnika w 2020 roku wyniosła 0,6, przy średniej dla grupy porównawczej równej 2,94. Ponadto w latach 2016-2020 nie odnotowano zauważalnego wzrostu wartości analizowanego wskaźnika (z poziomu 0,5 w 2016 roku do poziomu 0,6 w 2020 roku) (źródło: MRL).

W Kędzierzynie-Koźlu dostępnych jest więcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (415,2, wg danych z 2020 roku), niż średnio w grupie miast subregionalnych (404,73), jednak mieszkania te w zdecydowanej większości ulokowane są w starym budownictwie, o czym świadczy bardzo niski wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Jest on w Kędzierzynie-Koźlu pięciokrotnie niższy niż średnia w grupie porównawczej miast subregionalnych.

O sytuacji Kędzierzyna-Koźła w obszarze nowego budownictwa świadczy wskaźnik mówiący o powierzchni nowobudowanych mieszkań przypadającej na mieszkańca w wieku 25-34 lata. Wartość tego wskaźnika dla Kędzierzyna-Koźła w 2020 roku ukształtowała się na poziomie 0,69; przy średniej dla grupy porównawczej równej 1,90 (źródło: MRL).

W Kędzierzynie-Koźlu brakuje nowoczesnych mieszkań, przeważa oferta rynku wtórnego związana ze starszym budownictwem wielorodzinnym. Opcją jest również budowa domu jednorodzinnego. Jest

to jednak rozwiązanie dla osób, które dysponują większym budżetem i jednocześnie takich, które cenią sobie takie rozwiązania.

Obecny stan sfery mieszkaniowej w Kędzierzynie-Koźlu wynika z uwarunkowań ukształtowanych przez najnowszą historię miasta:

- Rozwój funkcji przemysłowej przyciągał nowych mieszkańców. W tym czasie zrealizowano szereg inwestycji mieszkaniowych. Od początku lat 90-tych obserwowany jest ubytek ludności miasta, w szczególności młodych osób. Nowe inwestycje mieszkaniowe związane są głównie z zabudową jednorodziną (w obrębie miasta i jego otoczenia funkcjonalnego). W ciągu ostatnich 10 lat praktycznie nie powstały nowe inwestycje wielorodzinne, prawdopodobnie ze względu na niski popyt oraz występującą podaż mieszkań na rynku wtórnym.
- Istniejąca zabudowa wielorodzinna, która powstawała z różną dynamiką w minionych dziesięcioleciach (okres przedwojenny, lata 70-te, etc.), charakteryzuje się dość zróżnicowaną jakością. Wynika to ze standardów budownictwa dla poszczególnych okresów oraz stopnia zużycia infrastruktury. Ceny transakcyjne mieszkań na rynku wtórnym (około 2,5 tys. za m²) wskazują, że przeważają zasoby o niskim lub średnim standardzie. Mieszkania takie wymagają z reguły wkładu finansowego (remonty, poprawa funkcjonalności).

W odniesieniu do przyszłości Kędzierzyna-Koźla w sferze mieszkaniowej prognozuje się, że:

- Pogłębiać się będzie kryzys sfery mieszkaniowej. Nawet przy założeniu, że realizowane będą nowe inwestycje mieszkaniowe (np. w ramach rządowych programów), problemem będzie utrzymanie istniejących zasobów mieszkaniowych, w przypadku skurczenia się ludności miasta o 50%. Problem dotyczyć będzie zarówno zasobów komunalnych miasta, jak również obiektów prywatnych
- Potrzeby starzejącego się społeczeństwa wymagać będą podejmowania szeregu działań, także inwestycyjnych, związanych z wymiarem dostępności, również w sferze mieszkaniowej. Większość zasobów mieszkaniowych, które powstały w bliższej lub dalszej przeszłości nie jest dostosowana do potrzeb osób starszych, niepełnosprawnych (np. brak windy, deficyt odpowiedniej jakości przestrzeni wspólnych, miejsc spotkań).
- Utrzymanie zasobów komunalnych oraz infrastruktury sieciowej i społecznej w warunkach kurczącej się populacji miasta i starzejącego się społeczeństwa stanowić będzie coraz większe obciążenie dla budżetu miasta. Wzrost wydatków na utrzymanie zasobów infrastruktury mieszkaniowej może wystąpić wraz z ograniczeniem dochodów własnych miasta (kryzys ekonomiczny).

Stan środowiska

Szczególnie nagłościonym problem w Kędzierzynie-Koźlu jest kwestia jakości powietrza atmosferycznego. Jak pokazują badania zrealizowane z mieszkańcami miasta (młodzież, liderzy lokalni, inne grupy) opinie o złej jakości powietrza kształtują negatywny wizerunek miasta⁸. Kwestią budzącą niepokój mieszkańców, liderów społecznych, władz miasta jest skokowe zanieczyszczenie benzenem

⁸ Źródło: Raport „Kędzierzyn-Koźle widziany oczami uczniów szkół ponadpodstawowych”. Raport powstał w oparciu o wyniki badania ankietowego zrealizowanego w okresie 03.02-07.02.2020. Na 684 uczniów kończących w roku szkolnym 2019/2020 naukę, ankietę wypełniło 495 - czyli ponad 72% populacji.

i w okresie jesienno-zimowym niska emisja. Niska emisja zanieczyszczeń powietrza jest emisją pochodzącą z lokalnych kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych opalanych najczęściej tanim węglem, a więc najczęściej o złej charakterystyce i parametrach grzewczych.⁹

Dane pomiarowe Regionalnego Wydziału Monitoringu Środowiska w Opolu na stacji automatycznej, zlokalizowanej w Kędzierzynie-Koźlu w 2019 roku wskazywały 56% wartości dopuszczalnej, co było wartością wyższą od stężeń odnotowanych w tym czasie w Opolu, Prudniku i Zdzeszowicach, wynoszących odpowiednio 12%, 22% i 48%. Pomimo wyższych stężeń benzenu w Kędzierzynie-Koźlu nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń w ujęciu rocznym.¹⁰

Problem stężeń benzenu w opinii Urzędu Miasta związany jest jednak z charakterystyką emisji zanieczyszczeń w czasie. O ile nieprzekraczane są średnioroczne stężenia tego gazu, to problem stanowią krótkotrwałe bardzo wysokie stężenia, notowane w mieście co pewien okres. W ujęciu rocznym nie stanowią one podstawy do zdefiniowania problemu przez państwowe służby ochrony środowiska ze względu na brak przekroczeń ustalonych wartości stężeń. Jednak w opinii Urzędu Miasta problem nie został należycie zbadany i określony, np. w jakim zakresie bardzo duże dobowe stężenia benzenu mogą wpływać na stan i bezpieczeństwo mieszkańców. Problem w dużym stopniu związany jest bowiem w odbiorze społecznym kwestii zanieczyszczeń powietrza benzenem. Brak wiedzy oraz brak rozwiązania problemu skutkuje obawami mieszkańców o swoje zdrowie¹¹.

Problem występowania w powietrzu wysokich stężeń benzenu w Kędzierzynie-Koźlu jest problemem wieloletnim. Budzi szczególny niepokój mieszkańców miasta od kilku lat. Miasto oraz społeczność lokalna próbuje, do tej pory bezskutecznie, wskazać podmiot odpowiedzialny za emisję wysokich stężeń benzenu.

Badanie przeprowadzone z mieszkańcami w 2018 r. na potrzeby ewaluacji on-going Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do roku 2020 wskazały, że głównym problemem wg jego mieszkańców jest stan środowiska, w tym jakość powietrza.

Główne przyczyny niezadowolającego stanu powietrza atmosferycznego to:

- Zjawisko niskiej emisji (związane głównie z uwalnianiem pyłów zawieszonych PM10 oraz PM 2,5) generowane aż w 50% przez paleniska domowe, w których pali się paliwami gorszej jakości lub śmieciami. W dużym stopniu jest to uwarunkowane kwestiami ekonomicznymi (tzw. ubóstwo energetyczne, tj. spalaniem paliw najtańszych), jak też świadomością ekologiczną mieszkańców. Ponadto na zły stan powietrza ma wpływ transport (12%); przemysł (12%); rolnictwo (10-11%).
- Rozwinięta funkcja przemysłowa, związana z funkcjonowaniem na terenie miasta i poza jego granicami dużych zakładów przemysłowych, które wywierają niekorzystny wpływ na środowisko (w tym m. in. podmioty emitujące benzen).
- Zmiany klimatyczne, których skutkiem są głównie susze i powodzie (miasto jest szczególnie na nie narażone), w tym również deficyt zasobów wodnych. Miasto nie wykorzystuje

⁹ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok.

¹⁰ Za: Wyniki pomiarów uzyskanych w 2019 roku na stacjach monitoringu jakości powietrza w województwie opolskim, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Opolu.

¹¹ Za: Stanowiska Urzędu Miasta w Kędzierzynie-Koźlu, pismo z dnia 04.11.2019 r. skierowane do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska

wystarczająco wód opadowych. Brakuje systemów małej retencji, które mogłyby zaspokoić bieżącą potrzebę pielęgnacji i ochrony zieleni miejskiej.

Zły stan środowiska wpływa na jakość życia i postrzeganie miasta przez mieszkańców:

- Zła jakość środowiska bardzo negatywnie wpływa na wizerunek miasta. Miasto w pierwszej kolejności kojarzone jest przez mieszkańców przez pryzmat zanieczyszczonego powietrza, niezależnie od obiektywnych ocen jego stanu, co wynika, m. in. z niskiego poziomu zaufania społecznego. Negatywny wizerunek kształtowany przez zły stan środowiska może mieć wpływ na decyzje migracyjne. Choć pewnie nie jest to czynnik determinujący nie należy go lekceważyć.
- Zła jakość powietrza atmosferycznego ma bezpośredni wpływ na jakość życia, w tym wpływa na zdrowie i bezpieczeństwo mieszkańców (np. choroby układu oddechowego, choroby układu krążenia). Realny problem dotyczy w szczególności pyłów zawieszonych pochodzących z niskiej emisji, głównie z emisji generowanej przez paleniska domowe (jakość zasobów mieszkaniowych).
- Deficyt zasobów wodnych może ograniczać konkurencyjność miasta w sferze gospodarczej (np. niski poziom wody w Odrze ogranicza działalność transportu rzeczno). Długotrwałe susze mogą pogłębiać problem jakości powietrza (pożary, pylenie).

2.4. Sfera instytucjonalna

Potencjały i problemy rozwoju instytucjonalnego

Analiza powiązań między problemami rozwoju lokalnego (dot. miasta) a problemami rozwoju instytucjonalnego (dot. administracji) wskazała na nadrzędność dwóch problemów rozwoju instytucjonalnego:

- **Zbyt elitarne i jednocześnie rozproszone (zbyt mało wizyjne) podejście do projektowania strategicznego rozwoju miasta.**
- **Niska powszechność partycypacyjnego modelu zarządzania miastem.**

Dalsza analiza ujawniła wewnętrzną spójność tych problemów oraz powiązanie z innymi deficytami. Tym samym możliwe było zdefiniowanie struktury problemów rozwoju instytucjonalnego Kędzierzyna-Koźła oraz wskazanie głównego problemu w tym obszarze:

Tabela 1. Problemy rozwoju instytucjonalnego

Problem główny:	Niski poziom włączenia społeczności lokalnej i interesariuszy w politykę rozwoju miasta.	
Problem niższego rzędu	Zbyt elitarne i jednocześnie rozproszone podejście do projektowania strategicznego rozwoju miasta.	Niska powszechność partycypacyjnego modelu zarządzania miastem.
Problemy powiązane (przyczyny)	<p>Niewystarczający zakres i sposób prowadzenia monitoringu zarządzania strategicznego miastem.</p> <p>Niewystarczające wsparcie technologiczne i niewystarczająca standaryzacja sprawozdawczości.</p> <p>Deficyty w zakresie systemowego dzielenia się wiedzą.</p> <p>Niski poziom cyfryzacji usług oraz słaba realizacja zasady strategicznego podejścia do „otwartego” zarządzania rozwojem miasta.</p> <p>Zbytne obciążenie pracowników samorządowych obowiązkami nie sprzyja pracy koncepcyjnej</p>	<p>Deficyt kadr w zakresie pełnienia funkcji liderów społeczności lokalnych.</p> <p>Niski poziom cyfryzacji usług oraz słaba realizacja zasady strategicznego podejścia do „otwartego” zarządzania rozwojem miasta.</p> <p>Deficyty w zakresie powszechnej dostępności obiektów i usług publicznych kierowanych do osób wykluczonych społecznie.</p>
Skutki powyższych problemów w wymiarach:		

społecznym	Słabe lub umiarkowane wykorzystanie atutów rozwojowych miasta do podnoszenia jakości życia, widoczne w bardzo dużej depopulacji miasta.	Niski udział mieszkańców w kształtowaniu rozwoju miasta, realizacji partnerskich rozwiązań i projektów z zakresu opieki senioralnej, aktywności społecznej, kultury, rekreacji.
gospodarczym	Mało efektywne wykorzystanie posiadanego potencjału gospodarczego, w tym do przyciągania nowych inwestycji.	Słabe wykorzystanie pomysłów mieszkańców odnoszących się do rozwiązań wspierających rozwój przedsiębiorczości.
przestrzenno-funkcyjnym	Słabe wykorzystanie potencjału przestrzennego miasta, w szczególności terenów zielonych, cieków wodnych (w tym Odry, Kłodnicy) oraz lasów.	Niewystarczające włączenie mieszkańców w projektowanie miasta, w tym rozwiązań z zakresu oferty czasu wolnego, opartego na terenach zielonych, Odrze, lasach.
środowiskowym	Brak kompleksowego rozwiązania problemów środowiskowych, w tym związanych z jakością powietrza atmosferycznego.	Zbyt słaba komunikacja i dotarcie do mieszkańców z informacjami nt. działań dot. ochrony środowiska, ograniczona powszechność działań edukacji ekologicznej, kształtowanie wizerunku miasta zanieczyszczonego.

Budżet miasta

Dochody miasta opierały się w dużym stopniu na dochodach generowanych przez aktywność ekonomiczną na poziomie lokalnym. Wg danych GUS w 2020 roku Kędzierzyn-Koźle osiągnęły ponad 301,8 mln zł dochodów ogółem (w 2019 roku było to 327,5 mln zł). 56,2% dochodów miasta stanowiły dochody własne. Spadek liczby mieszkańców nie przełożył się na analogiczny spadek dochodów ogółem, wzrost gospodarczy i wzrost wynagrodzeń kompensował negatywne skutki zjawisk demograficznych dla budżetu miasta. Warto przy tym zauważyć wpływ pandemii COVID-19 na spadek dochodów miasta pomiędzy 2019 a 2020 rokiem.

Dochody miasta w ciągu ostatniej dekady rosły dynamicznie. Dla okresu ujętego w analizach szczegółowych rocznych budżetów miasta, tj. lat 2013-2020 odnotowano wzrost rocznych dochodów rzędu 115 mln zł, co stanowiło około 60% wartości dochodów budżetu roku bazowego.

Duży odsetek wzrostu dochodów generowany był przez potencjał wewnętrzny miasta i związany był ze wzrostem aktywności gospodarczej, wzrostem poziomu wynagrodzeń oraz utrzymaniem aktywności zawodowej mieszkańców na stałym poziomie, pomimo depopulacji miasta i otoczenia funkcjonalnego.

Wartości dochodów przełożyły się na stosunkowo wysokie na linii analizowanego czasu wydatki inwestycyjne i zakupy inwestycyjne. Wysilek inwestycyjny miasta doceniają w opiniach mieszkańcy, którzy zauważają zachodzące zmiany przestrzenno-funkcyjne.

Poziom inwestycji w latach 2018-2019 widoczny jest również w strukturze wydatków miasta. O ile do 2017 roku wydatki majątkowe osiągnęły max. 17,5% wydatków ogółem, to w latach 2018-2019 przekroczyły 20%, przy jednoczesnym wzroście całkowitych wydatków. Tym samym w latach 2018-2019 inwestycje i zakupy inwestycyjne osiągnęły wartość około 147 mln zł (GUS). Wyraźnie gorszym dla inwestycji był 2020 rok. O ile w 2019 roku na wydatki majątkowe przeznaczono rekordowe 73,9 mln zł, to w 2020 roku wydatki majątkowe spadły do poziomu 28,3 mln zł.

W okresie pomiędzy 2013 a 2019 rokiem korzystna sytuacja związana z dochodami budżetu miasta pozwoliła na osiągnięcie stabilności budżetowej i podjęcie istotnego wysiłku inwestycyjnego. Wzrastający poziom dochodów, w tym również dostępność zewnętrznych środków dotacyjnych umożliwił realizację szeregu inwestycji w przestrzeni miasta. Wieloletnia Prognoza Finansowa dla Miasta zbudowana została w sposób zbilansowany i bezpieczny, bazując na stabilnych źródłach dochodów, generowanych przez aktywność ekonomiczną mieszkańców i podmiotów gospodarczych, uwzględniając konieczność spłaty zobowiązań kredytowych, umożliwiających realizację inwestycji (analiza WPF). Nieco odmiennie należy rozpatrywać kwestie budżetu w pandemicznym 2020 roku. W tym okresie miasto nie realizowało tak wielu inwestycji, jak w latach poprzednich. Taka sytuacja pozwoliła jednak zachować stabilność budżetu.

Korzystna sytuacja budżetu miasta widoczna jest w danych historycznych odnoszących się do poziomu spłat kredytowych w relacji do nadwyżki operacyjnej. Osiągana i powiększana w latach 2016–2020 nadwyżka operacyjna pozwoliła na podjęcie przez miasto wspomnianego wcześniej wysiłku inwestycyjnego, widocznego w poziomie wydatków inwestycyjnych w latach 2018-2019 (analiza WPF) oraz korzystnych wartościach wskaźników relacji kwoty nadwyżki operacyjnej pomniejszonej o spłaty długu do kwoty dochodów bieżących pomniejszonych o dotacje i środki na zadania bieżące.

Na tle grupy porównawczej Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się wyższymi od średniej dochodami ogółem na mieszkańca, wyższym udziałem dochodów własnych w dochodach ogółem, wyższymi dochodami własnymi w przeliczeniu na mieszkańca. Oznacza to, że miasto w większym stopniu niż przeciętne miasto subregionalne w kraju generuje dochody miasta przez aktywność ekonomiczną na poziomie lokalnym (MRL).

2. WYZWANIA ROZWOJOWE KĘDZIERZYNA-KOŹŁA

Syntezę zjawisk i czynników rozwojowych, w tym problemów, barier oraz potencjałów gminy i szans rozwojowych (opisanych we wnioskach z diagnozy) ujęto w postaci analizy SWOT. W przyjętej metodologii SWOT założono, że mocne i słabe strony to elementy obecnej rzeczywistości natomiast szanse i zagrożenia to zjawiska, które mogą wystąpić w przyszłości. Analizę SWOT ograniczono do zjawisk, które mają istotny wpływ na rozwój miasta, a w przypadku szans i zagrożeń również te, których prawdopodobieństwo wystąpienia jest duże.

W dalszej części analiza SWOT i jej rozwinięcie w postaci analizy SWOT/TOWS pozwoliło na zdefiniowanie wyzwań rozwojowych, które przypisane zostały do wypracowanych celów rozwoju. W ten sposób zbudowana została logiczna i hierarchiczna struktura celów głównych oraz kierunków działań, stanowiących odpowiedź na wyzwania rozwojowe.

Tabela 2. Mocne i słabe strony

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. Lokalizacja w korytarzu szlaków komunikacyjnych, położenie nad Odrą.2. Rozwinięty przemysł, w tym specjalizacja chemiczna.3. Doświadczone i aktywne służby publiczne w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego.4. Walory przyrodniczo-krajobrazowe (m.in. Odra, lasy) i dziedzictwo kulturowe (np. muzeum, zabytki poforteczne, historia miasta powiązana z II Wojną Światową).5. Marka i renoma klubu siatkarskiego Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle.6. Rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna.7. Stosowane narzędzia planowania przestrzennego (np. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, pilotażowa forma konsultacji społecznych "Szkoła świadomego planowania przestrzennego").	<ol style="list-style-type: none">1. Negatywny wizerunek miasta oraz przemysłu zanieczyszczającego powietrze.2. Niska aktywność społeczna mieszkańców.3. Brak wzajemnego zaufania i dialogu pomiędzy instytucjami, mieszkańcami i organizacjami działającymi w mieście.4. Niski przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji (w szczególności wyjazdy osób młodych).5. Ograniczone możliwości kształcenia na poziomie wyższym.6. Jakość powietrza w mieście (szczególnie niska emisja).7. Niewystarczające zasoby mieszkaniowe.8. Niska efektywność działań informacyjnych kierowana do mieszkańców miasta o potencjałach i możliwościach rozwojowych.

Tabela 3. Szanse i zagrożenia

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie. 2. Rozwój gospodarczy, bazujący na nowych inwestycjach (m.in. na Polu Południowym, Porcie w Koźlu, pozostałych obszarach aktywności gospodarczej) i indywidualnej przedsiębiorczości. 3. Potencjał aktywnych liderów, organizacji pozarządowych, istniejące narzędzia miasta wspierające aktywność społeczną. 4. Wzrost wynagrodzeń mieszkańców miasta. 5. Napływ migrantów z państw trzecich, głównie ze wschodu Europy. 6. Rozwój oferty mieszkaniowej szczególnie dla osób kończących szkoły branżowe i studia (powracających do miasta). 7. Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, tworzonej wspólnie z mieszkańcami. 8. Wzrost aktywności, solidarności społecznej i integracji. 9. Wielowymiarowa współpraca i partnerstwo w odniesieniu do kluczowych problemów i potencjałów rozwoju miasta (lokalne, ponadlokalne, regionalne, sektorowe). 10. Dostępna powierzchnia miasta dająca szanse na rozwój. 11. Działania w zakresie ochrony środowiska (np. likwidacja niskiej emisji, nowoczesny tabor autobusowy, sieć ścieżek rowerowych, system wypożyczalni rowerów, edukacja) będące szansą na zbudowanie wizerunku miasta ekologicznego. 12. Wzrastająca świadomość ekologiczna. 13. Kreowanie pozytywnego wizerunku miasta Kędzierzyn-Koźle w sferze wewnętrznej i na zewnątrz. 14. Pozyskanie środków pozabudżetowych na działania rozwojowe. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Deficyt kadr na rynku pracy. 2. Rozluźnienie więzi społecznych w tym rodzinnych. 3. Zmiany klimatyczne – w konsekwencji nieracjonalnego gospodarowania zasobami prowadzące do np. susz, powodzi oraz pożarów. 4. Kryzys finansów miasta i wzrost kosztów jego utrzymania przy spadających dochodach. 5. Decyzje zewnętrzne mające wpływ na zagospodarowanie terenów inwestycyjnych, w tym również Odry i lasów. 6. Starzejące się społeczeństwo, niekorzystne prognozy demograficzne wpływające na zapewnienie usług opieki senioralnej na odpowiednim poziomie oraz dostosowanie miasta do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (bliskość zakładów chemicznych) skutkującej np. skażeniem środowiska. 8. Zagrożenie powodziowe związane z położeniem miasta nad Odrą oraz gęstą siecią rzek i kanałów, przy jednoczesnych deficytach rozwoju i infrastruktury przeciwpowodziowej.

Analiza SWOT/TOWS służy identyfikacji sytuacji strategicznej miasta i stanowi punkt wyjścia do zdefiniowania wyzwań rozwoju.

Rysunek 1. Ćwiartki SWOT/TOWS

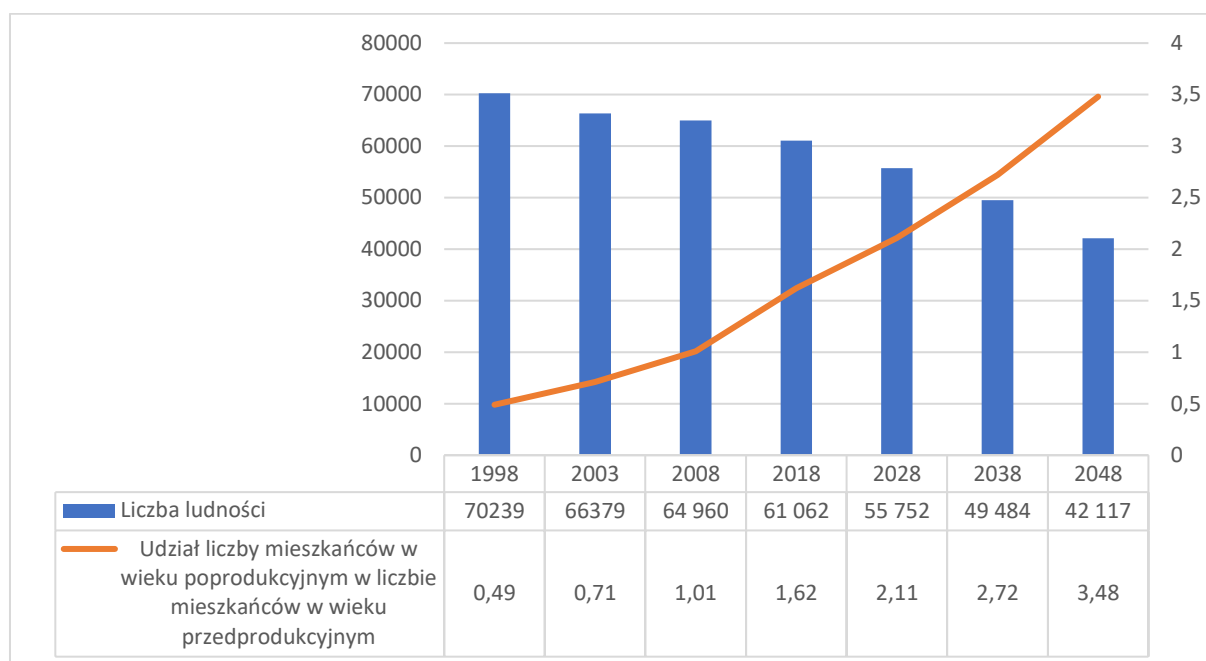
Źródło: Opracowanie własne

Poniżej przedstawiono podsumowanie analizy SWOT/TOWS. W podsumowaniu uwzględniono najważniejsze powiązania czynników SWOT.

Diagnoza zjawisk zachodzących obecnie w mieście wskazuje, że największym problemem i wyzwaniem dla rozwoju miasta w przyszłości będzie duża skala ubytku ludności. Jednocześnie taki stan rzeczy, w odniesieniu do problemów zdiagnozowanych w przeszłości i teraźniejszości, można ocenić jako ich skutek.

Skalę zmian demograficznych w mieście obrazuje stan liczby mieszkańców w okresie od 1998 do 2018 roku oraz prognoza liczby mieszkańców w perspektywie do około 2050 roku. Pomiędzy 1998 a 2018 rokiem Kędzierzyn-Koźle utracił prawie 10 tys. mieszkańców. Z miasta ponad 70 tys. stał się miastem 61 tys. Na koniec 2020 roku liczył już niewiele powyżej 60 tys. mieszkańców. W tym okresie szczególnie dotkliwy był ubytek młodych mieszkańców miasta. Oznacza to, że w perspektywie odpływ ludności spowodowany ruchem naturalnym będzie jeszcze szybszy, zwłaszcza, że do kategorii senioralnej w całości przejdzie powojenny wyż demograficzny. Tym samym w ciągu kolejnych dwóch dekad Kędzierzyn-Koźle może stracić około 12 tys. mieszkańców, czyli nawet więcej niż w ciągu dwóch poprzednich dekad (pomiędzy 1998 a 2018 rokiem). W 2038 roku będzie miastem liczącym około 49 tys. mieszkańców, a w 2048 zaledwie 42 tys. mieszkańców. Ta pesymistyczna prognoza dla miasta z dużym prawdopodobieństwem się spełni. Nie jest znana skala tych zmian, w szczególności zależna od zdolności przyciągania do miasta nowych mieszkańców oraz ruchu naturalnego ludności.

Rysunek 2. Stan liczby ludności wraz z prognozą do 2048 r. oraz wskaźnik udziału liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w Kędzierzynie-Koźlu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Aby właściwie zrozumieć obecne problemy i bariery rozwoju miasta należy cofnąć się w czasie i przeanalizować zjawiska społeczno-gospodarcze zachodzące w kraju, regionie oraz w Kędzierzynie-Koźlu oraz ich wpływ na obecną sytuację miasta.

Kluczowe pytania w tej części opracowania to:

- W jaki sposób przeszłość determinuje teraźniejszość oraz przyszłość?
- Na jakie zjawiska, których skutki są widoczne dziś i będą widoczne w przyszłości miasto ma realny wpływ?
- Co faktycznie zależy od polityki rozwoju kreowanej na poziomie lokalnym, na poziomie regionalnym, krajowym i wreszcie globalnym?

Odpowiedź na powyższe pytania jest kluczowa dla zrozumienia skali, charakterystyki oraz powiązań problemów i barier rozwojowych miasta.

Niskie wskaźniki urodzeń i ubytek ludności wskutek migracji, w szczególności w wieku reprodukcyjnym ukształtowały bardzo niekorzystną strukturę demograficzną, która wpływa i nadal wpływać będzie na przyszłą politykę rozwoju miasta.

Drenaż zasobów ludzkich notowany był nie tylko w Kędzierzynie-Koźlu, ale również w skali całego regionu i subregionu. Województwo opolskie stało się regionem największego w skali kraju kryzysu demograficznego. Przyczyn takiego stanu rzeczy należy poszukiwać m. in. w wysokiej mobilności mieszkańców. Wyjazdy migracyjne mieszkańców regionu, m. in. ze względu na podwójne obywatelstwo, rozpoczęły się już w latach 90-tych XX wieku. Przyczynił się do tego upadek przemysłu w Polsce, jak też zmiany społeczno-gospodarcze tego okresu. Miasto powstało na bazie funkcji przemysłowej, więc upadek lub restrukturyzacja tradycyjnych i dominujących form przemysłu wywołała kryzys na lokalnym rynku pracy. Tym samym drenaż zasobów ludzkich miasta rozpoczął się

wcześniej niż w przeciętnym mieście subregionalnym i dotknął również otoczenia funkcjonalnego miasta, pozbawiając je dodatkowo potencjalnych przyszłych zasobów kapitału ludzkiego (przyciąganie mieszkańców okolicznych wsi i miasteczek do miasta).

Dynamiczny rozwój gospodarczy w Europie i w Polsce w ciągu ostatnich lat był zasadniczo nierównomierny. Szybszy rozwój dużych ośrodków miejskich i wolniejszy mniejszych miast, w połączeniu z wysoką mobilnością mieszkańców, wpływał na dalszy odpływ migracyjny. Drenażowi kadr sprzyjało również otwarcie zagranicznych rynków pracy po akcesji Polski do Unii Europejskiej.

Obecny stan demograficzny miasta jest więc skutkiem przemian społeczno-ekonomicznych ostatnich dekad. Systematyczny odpływ zasobów ludzkich doprowadził do bardzo niekorzystnej sytuacji demograficznej miasta, w szczególności w odniesieniu do ludności w wieku reprodukcyjnym. Scenariusze demograficzne pokazują, że liczba ludności miasta nadal będzie się kurczyć, pomimo tego, że miasto w sferze ekonomicznej jest obecnie w korzystnej sytuacji. Bardzo korzystnie wygląda budżet miasta, dane dot. wzrostu gospodarczego i aktywności ekonomicznej. Jednocześnie miasto nadal nie jest w stanie przeciwstawić się odpływowi migracyjnemu, głównie młodych mieszkańców miasta, a w przyszłości musi zmierzyć się z wyzwaniem starzejącego się społeczeństwa. Miasto posiada natomiast potencjał przyciągania nowych mieszkańców, w tym migrantów zagranicznych. Na ile ten potencjał będzie w stanie równoważyć zdolności rozwojowe trudno w tej chwili odpowiedzieć. Jest on zależny nie tylko od czynników wewnętrznych, czyli jakości życia i możliwości rozwoju kształtowanych w mieście, ale także od czynników zewnętrznych.

Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się bardzo dużą wymianą ludności w ciągu ostatnich lat. Dane dot. migracji i ruchu naturalnego wskazują, że wymianie w ciągu ostatniej dekady uległo około 1/3 ludności miasta. Zasadniczo takie spojrzenie na miasto, jak też sięgnięcie do nieco dalszej historii miasta, związanej z jego powstaniem w latach 70-tych z połączenia odrębnych miejscowości – wskazują na problem integracji i tożsamości mieszkańców miasta. **Miasto zauważa potencjał aktywności społecznej i obywatelskiej,** rozwijają się formy współpracy takie jak budżet obywatelski, jednak współpraca napotyka na bariery (po obu stronach, m. in. brak zaufania). W kontekście opisanych wyzwań rozwoju miasta związanych z jego demografią – poprawa jakości rządzenia (partycypacji), budowa pozytywnego wizerunku miasta, tożsamości i przywiązania do miasta – wydają się być jednymi z kluczowych wyzwań rozwoju.

Wyniki prowadzonych badań pokazują, że pomimo dostrzeganych pozytywnych zmian zachodzących w mieście, jego wizerunek w oczach mieszkańców jest negatywny. Wśród mieszkańców dominuje narracja, że Kędzierzyn-Koźle to miasto przemysłowe i jednocześnie zanieczyszczone, charakteryzujące się złym stanem powietrza, zagrażającym zdrowiu mieszkańców. Ten wydzźwięk był bardzo wyraźny i przewijał się w szeregu opinii różnych grup społecznych, w tym osób młodych (w tym jako jeden z powodów do opuszczenia miasta). Trudność pogodzenia faktów budujących wizerunek miasta polega na tym, że funkcja przemysłowa miasta jest wpisana w jego gen założycielski. To właśnie ten potencjał przyczynił się do powstania i rozwoju miasta, a obecnie generuje istotny wpływ na rozwój ekonomiczny mieszkańców i miasta. W zakresie rozwoju funkcji przemysłowej miasto wciąż posiada istotne atuty, jak m. in. dobre skomunikowanie i uzbrojone, dostępne tereny inwestycyjne. Wyzwaniem będzie więc pogodzenie tych potencjalnie sprzecznych elementów wizerunku.

Okres powstania i rozwoju miasta, a także uwarunkowania demograficzne nie były i nie są bez wpływu na obecny stan infrastruktury miejskiej. O ile ostatnie lata były bardzo owocne w zakresie modernizacji i rozwoju infrastruktury publicznej (choć nadal jest wiele do zrobienia), o tyle **do deficytów i problemów miasta należy zaliczyć jego ofertę mieszkaniową**. Podstawowa infrastruktura miasta, w tym zasoby mieszkaniowe, struktura przestrzenna, ukształtowane zostały w okresie dynamicznego rozwoju miasta kilka dekad wstecz. W mieście praktycznie nie buduje się nowych mieszkań, pomimo, że miasto posiada ku temu możliwości (tereny inwestycyjne pod zabudowę wielorodzinną). Wydaje się, że związane jest to z niskim popytem, na który z kolei wpływ mają także zjawiska demograficzne. Tym samym oferta mieszkaniowa miasta nie stanowi zasadniczo jego przewagi konkurencyjnej w odniesieniu do przyciągania lub zatrzymania zasobów ludzkich, w tym młodych mieszkańców.

Do wyzwań przyszłości należy zaliczyć także te związane z prowadzeniem polityki senioralnej. O ile prognozuje się spadek liczby mieszkańców miasta, o tyle liczba osób w wieku senioralnym będzie rosła, a następnie utrzymywać się na stałym poziomie. W 2050 roku prawie połowa mieszkańców miasta może być w wieku poprodukcyjnym. Rodzą się więc pytania na ile miasto jest przygotowane do takiej sytuacji, zarówno w sensie infrastrukturalnym, ale również społecznym. Na ile miasto będzie w stanie zapewnić dobrą jakość usług opiekuńczych, ofertę czasu wolnego, a jednocześnie na ile podtrzymane zostaną więzi rodzinne i społeczne.

Rysunek 3. Wyzwania rozwojowe Kędzierzyna-Koźła

Tabela 4. Uzasadnienie do wyboru wyzwań

Wyzwanie	Uzasadnienie/ rozwinięcie wyzwania (na podstawie analizy SWOT/TOWS)
1. Kształtować wizerunek miasta atrakcyjnego do życia i rozwoju, w szczególności wśród młodych osób, przeciwdziałając depopulacji miasta.	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie potencjału położenia nad Odrą do rozwoju oferty czasu wolnego, przy współpracy z mieszkańcami. Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju. Wspieranie rozwiązań sprzyjających zwiększeniu dzietności mieszkańców, w tym rozwój opieki żłobkowej, przedszkolnej, kształtowanie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej. Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych. Kształtowanie nowego wizerunku miasta współpracującego, włączającego mieszkańców w plany jego rozwoju, nastawionego na poprawę jakości środowiska. Prowadzenie efektywnych działań w zakresie informowania mieszkańców miasta o potencjałach i możliwościach rozwojowych.
2. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy, w tym w zakresie nowych inwestycji oraz wzmocnić przedsiębiorczość mieszkańców.	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie korzystnych warunków lokalizacyjnych oraz położenia nad Odrą do wzmocnienia roli Kędzierzyna-Koźla w układzie funkcjonalnym w regionie, przy ścisłej współpracy z partnerami samorządowymi. Wykorzystanie atutów lokalizacyjnych miasta oraz dostępnych terenów do przyciągania nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości. Wykorzystanie potencjału położenia nad Odrą do rozwoju oferty czasu wolnego, przy współpracy z sąsiednimi gminami oraz lokalnym biznesem. Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju.
3. Stworzyć i wzmacniać ofertę osiedlania się na terenie miasta.	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych. Prowadzenie działań z zakresu integracji społecznej dla migrantów ekonomicznych przybywających do miasta, w tym obywateli państw trzecich.
4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> Rozwijanie infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającym zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych, w tym systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, wykorzystanie wody szarej oraz zabezpieczenie miasta przed ryzykiem powodzi. Prowadzenie wielowymiarowych działań w zakresie poprawy jakości powietrza i kształtowania pozytywnego wizerunku miasta czystego i ekologicznego.
5. Eksponować i chronić walory kulturowe oraz przyrodnicze miasta.	<ul style="list-style-type: none"> Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego do kreowania pozytywnego wizerunku miasta ekologicznego, związanego z przyrodą, atrakcyjnego dla mieszkańców i turystów.
6. Rozwijać ofertę czasu wolnego, wzmacniając tym samym atrakcyjność zamieszkania.	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, opartego na walorach przyrodniczo-krajobrazowych miasta, wspólnie z mieszkańcami.
7. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb,	<ul style="list-style-type: none"> Rozwój instytucjonalny służb publicznych pod kątem zapewnienia ciągłości jakości usług publicznych, mając na

Wyzwanie	Uzasadnienie/ rozwinięcie wyzwania (na podstawie analizy SWOT/TOWS)
w szczególności starzejącego się społeczeństwa.	<p>uwadze zmiany demograficzne (deficyt kadr, np. w sferze pomocy społecznej, opieki zdrowotnej).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie i wspieranie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowane na wzmocnienie więzi rodzinnych. • Rozwój oferty miejsc oraz sposobu zagospodarowania czasu wolnego, opartego na walorach przyrodniczo-krajobrazowych miasta, wspólnie z mieszkańcami. • Modernizacja infrastruktury miejskiej oraz sposobu przekazu informacyjno-komunikacyjnego pod kątem zmiany struktury wiekowej mieszkańców.
8. Wzmocnić integrację społeczną mieszkańców oraz integrację przestrzenną miasta.	<ul style="list-style-type: none"> • Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami). • Kreowanie rozwiązań z zakresu solidarności i integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych.
9. Umożliwić i zwiększać udział mieszkańców w życiu społecznym miasta i udział w planowaniu jego rozwoju.	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych. • Wzmocnienie narzędzi partycypacji społecznej w odniesieniu do działań realizowanych przez miasto w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego. • Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej, w tym w szczególności w zakresie stanu i ochrony środowiska. • Rozwinięcie partycypacyjnego modelu zarządzania miastem w odniesieniu do planowania i zagospodarowania przestrzennego. • Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania.
10. Aktywnie kreować rozwój w ujęciu funkcjonalnym.	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta. • Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, w tym lasów i wód powierzchniowych. • Prowadzenie wielowymiarowych działań w zakresie poprawy jakości powietrza i kształtowania pozytywnego wizerunku miasta czystego i ekologicznego. • Podejmowanie współpracy na rzecz podnoszenia jakości oferty mieszkaniowej na terenie miasta. • Podejmowanie współpracy z sektorem gospodarki, nauki, organizacji pozarządowych dla wypracowania lepszej jakości życia i funkcjonowania w mieście.

3. MISJA ORAZ WIZJA KĘDZIERZYNA-KOŹLA

3.1. Misja Kędzierzyna-Koźla

Prace nad misją i wizją miały charakter partycypacyjny odbywały się w oparciu o cykl warsztatów prowadzonych w formule on-line w ramach tzw. Nowej Ścieżki Rozwoju, z udziałem liderów społeczności miasta przy wsparciu doradców Związku Miast Polskich.¹²

Misję należy traktować jako cel nadrzędny rozwoju lokalnego, który moderowany jest przez miasto.

Istotne w definiowaniu misji było uświadomienie problemów miasta w wymiarze strategicznym i ich znaczenia dla przyszłego rozwoju. **Liderzy z Kędzierzyna-Koźla i mieszkańcy miasta uświadomili sobie, że „kurczenie się miasta” w wymiarze demograficznym jest nieuniknione.** Nieznana jest jednak skala tych zmian i przede wszystkim skutki, które mogą być bardzo różne dla miasta. Kurczenie się zasobów demograficznych może wpłynąć na zmniejszenie potencjału kapitału społecznego, intelektualnego, finansowego miasta. Może doprowadzić do poważnego kryzysu finansów miasta, wpłynąć na jego zdolności inwestycyjne, a docelowo na jakość życia mieszkańców. Kędzierzyn-Koźle chce tak realizować politykę rozwoju miasta, aby być przygotowanym na czekający miasto kryzys demograficzny, przejść przez niego wzmocnionym, co więcej chce podtrzymać rozwój społeczno-gospodarczy miasta i pozytywne zmiany zachodzące w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Dlatego Zarządzającym miastem i Partnerom społecznym zależy przede wszystkim na tym, aby zmienić wizerunek miasta, a także sposób zarządzania miastem. Kędzierzyn-Koźle ma być miastem nie tylko oferującym pracę, ale również być miejscem, w którym można mieszkać, realizować swoje pasje i spędzać czas „blisko przyrody”, aktywnie, oddychając czystym powietrzem. Równie ważne jest zwiększenie roli mieszkańców w podejmowaniu decyzji i realizacji działań na rzecz rozwoju miasta.

Powyższe pozwoli zwiększyć konkurencyjność miasta w odniesieniu do zasobów kapitału ludzkiego, czyli zatrzymać większy odsetek osób młodych w mieście niż ma to miejsce obecnie, przyciągnąć nowych mieszkańców, zarówno z bliższego otoczenia, jak też migrantów. Pozwoli to zabezpieczyć spójność społeczną i zapewnić konkurencyjność gospodarce i przedsiębiorcom. Miasto pragnie zapewnić mieszkańcom miasta nie tylko dobrą pracę, ale także warunki do rozwoju osobistego i rodzinnego. Zwiększenie udziału mieszkańców w „zarządzaniu” miastem oznacza również, że zwiększy się zasób wiedzy, pomysłów, kreatywności i zaangażowania na rzecz rozwoju miasta.

¹² Nowa ścieżka rozwoju jest realizowanym w ramach Programu „Rozwój lokalny”, finansowanego ze środków Funduszy norweskich i EOG 2014-2021. Celem tego Programu jest wsparcie przeobrażeń społeczno-gospodarczych w średnich miastach tracących swoje funkcje.

Wobec powyższego przyjęto następujące brzmienie misji:

Naszą misją jest zbudowanie pozytywnego wizerunku miasta jako ośrodka ponadlokalnego, w oparciu o konstruktywny dialog wszystkich grup działających na rzecz jego zrównoważonego rozwoju.

3.2. Wizja Kędzierzyna-Koźła

Wizja w Strategii Rozwoju Kędzierzyna-Koźła postrzegana jest jako obraz przyszłości, tj. wskazuje docelowo ścieżkę jaką należy przejść, aby osiągnąć stan docelowy. Wizja bazuje na realnych możliwościach rozwoju, tj. takich czynników, które są w zasięgu miasta i jego mieszkańców. Jednocześnie przyszły obraz miasta stanowi „istotne” wyzwania dla polityki rozwoju lokalnego, gdyż wskazuje na konieczność dokonania zasadniczej zmiany w sposobie funkcjonowania miasta, **wytycza nową ścieżkę rozwoju**.

Nową ścieżką rozwoju w Kędzierzynie-Koźlu będzie przede wszystkim dialog społeczny rozumiany jako umiejętność komunikacji i współpracy, tworzenia i realizacji wspólnych pomysłów na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych, w wymiarach zarówno sąsiedzkich, osiedlowych jak też całego miasta oraz poza jego granicami. **Będzie on podstawą rozwoju miasta**, które czeka poważny kryzys demograficzny. Miasto „potrzebuje” bowiem efektywniejszego wykorzystania potencjału wiedzy, kreatywności, zaangażowania mieszkańców.

Miasto dialogu to miasto zintegrowane w wymiarze społecznym (dialog sprzyja integracji). Integracji społecznej sprzyjać będzie dobrze rozwinięta infrastruktura komunikacyjna oraz nowoczesne technologie.

Miasto chce zmienić wizerunek na ekologiczny, na miasto przyjazne i bliskie mieszkańcom. Oznacza to, że w przyszłości o mieście będzie mówiono pozytywnie, jego wizerunek będzie budzić pozytywne emocje. **Miasto chce wykorzystać walory przyrodnicze, w tym lasy i Odrę do budowy nowego wizerunku – miasta zielonego, ekologicznego. Chce również, aby mieszkańcy i inwestorzy postrzegali miasto jako ośrodek innowacji i nowoczesnych technologii**.

Ofertę czasu wolnego postrzega się jako możliwość samorealizacji, odpoczynku, relaksu, integracji mieszkańców miasta – **także jako element wizerunku miasta**. Kreując ofertę czasu wolnego wykorzysta się atuty miasta, tj. tereny zielone, lasy, Odrę i inne wody powierzchniowe. Poszczególne osiedla, oddalone od siebie, połączone zostaną siecią dróg i ścieżek rowerowych biegnących przez obszary atrakcyjne przyrodniczo. Pozwoli to mieszkańcom na kontakt z naturą oraz sprzyjać będzie integracji poszczególnych części miasta. W mieście ważnym aspektem będzie kultura, która wychodzić będzie w plener, integrując wszystkie grupy wiekowe. Będzie współtworzona przez mieszkańców **(tu połączony zostanie wymiar integracji i ekologii)**.

Miasto chce, aby potencjał innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki postrzegany był przez pryzmat „atrakcyjnego rynku pracy”, tym samym spełniając potrzeby młodych mieszkańców i emigrantów, szukających lepszego miejsca do życia. Miasto ma być postrzegane jako atrakcyjne miejsce pracy, dające możliwości samorealizacji i satysfakcji z wysokości wynagrodzeń. Kompetencje przedsiębiorców oraz walory przestrzenne i lokalizacyjne miasta wykorzystane zostaną do rozwoju **innowacyjnych branż opartych na nowoczesnych technologiach**. Młodzi mieszkańcy miasta wkraczając na rynek pracy posiadać będą kompetencje i umiejętności, które pozwolą im na podjęcie pracy i rozwój kariery zawodowej na miejscu. W tym celu rozwijana będzie oferta edukacji na poziomie szkół branżowych i technicznych, która powiązana będzie z profilem gospodarczym miasta.

Zasadnicze znaczenie dla definiowania wizji miały opinie mieszkańców. Zebrane zostały one podczas badania ankietowego, w którym wzięło udział **aż 1522 mieszkańców miasta**. Ankieta przeprowadzono w czerwcu 2020 roku w toku prac nad wizją. Zapytano mieszkańców o przyszły oczekiwany obraz miasta. **Mieszkańcy miasta wyrazili opinię, że na poprawę jakości życia w Kędzierzynie-Koźlu największy wpływ będzie mieć stworzenie nowych możliwości rozwoju zainteresowań, czyste powietrze oraz stworzenie nowych miejsc rekreacji i wypoczynku.**

W opinii mieszkańców tym co najbardziej hamuje rozwój Kędzierzyna-Koźła jest negatywny wpływ przemysłu na jakość środowiska, powietrza, mało różnorodny rynek pracy (wg prawie 40% badanych) oraz niewykorzystany potencjał przyrodniczy rzek i lasów.

W opinii badanych na integrację mieszkańców Kędzierzyna-Koźła największy wpływ mieć będą: szersza oferta społeczno-kulturalna dla poszczególnych grup społecznych, pomoc mieszkańcom w realizacji ich pomysłów, większe wsparcie dla organizacji pozarządowych i stowarzyszeń oraz stworzenie nowych miejsc spotkań na osiedlach.

Do najważniejszych zagrożeń badani zaliczyli utratę źródeł dochodu, a następnie brak osób, które zaopiekują się wzrastającą grupą osób starszych.

Wobec powyższego uzasadnienia przyjęto następujące brzmienie wizji:

Kędzierzyn-Koźle w 2030 roku jest miastem ekologicznym i innowacyjnym, kreowanym przez mieszkańców cieszących się z wysokiej jakości oferty pracy, nauki i czasu wolnego. Jesteśmy miastem świadomym zmian klimatycznych i demograficznych. Dziedzictwo przemysłowe oraz walory przyrodniczo-kulturowe są dumą lokalnej społeczności, utożsamiającej się z miastem.

4. CELE, PRIORYTETY I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Struktura Strategii Rozwoju Kędzierzyna-Koźła została zbudowana w oparciu o elementy składowe hierarchicznie wzajemnie sobie podległe (struktura hierarchiczna). Osiągnięciu wizji służą wyznaczone cele strategiczne oraz kierunki działań wynikające z wyzwań. Mają one charakter ogólny i określają pożądane stany i procesy rozwojowe. Cele strategiczne wynikają bezpośrednio z wizji i misji. Kierunki działań stanowią odpowiedź na zdiagnozowane problemy, bazują na mocnych stronach oraz wykorzystują pojawiające się szanse.

W trakcie prac warsztatowych z liderami społeczności miasta, przy udziale ekspertów zewnętrznych zdefiniowano trzy cele główne Strategii Rozwoju Kędzierzyna-Koźła wraz z przypisanymi do nich celami operacyjnymi. Strukturę celów wypełniono kierunkami działań, które odpowiadają wyzwaniom rozwojowym. Poniżej przedstawiono strukturę celów i priorytetów rozwiniętą o pożądane kierunki działań.

Rysunek 4. Wizja, misja, cele oraz priorytety Strategii Rozwoju Kędzierzyna-Koźła

Tabela 5. Powiązania celów rozwoju i priorytetów z wyzwaniami rozwojowymi

Cele strategiczne	Priorytety rozwoju	Wyzwania rozwojowe									
		1. Kształtować wizerunek miasta atrakcyjnego do życia i rozwoju.	2. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy.	3. Stworzyć i wzmocnić ofertę osiedlania się na terenie miasta.	4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.	5. Eksponować i chronić walory kulturowe oraz przyrodnicze miasta.	6. Rozwijać ofertą czasu wolnego, wzmacniając atrakcyjność zamieszkania.	7. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb.	8. Wzmocnić integrację społeczną mieszkańców oraz integrację przestrzenną miasta.	9. Umożliwić i zwiększyć udział mieszkańców w życiu społecznym miasta.	10. Aktywnie kreować rozwój w ujęciu funkcjonalnym.
Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych	Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)			+
	Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie	(+)		(+)	(+)	(+)	+	+	+	+	
	Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	+	+	+	+	+
Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie	Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie	+	(+)	+	+	+	+	(+)	(+)	(+)	(+)
	Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa	+	(+)	+				(+)	(+)		(+)
Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach	Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy	+	+	(+)							+
	Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy	+	+	(+)							+

Źródło: opracowanie własne, gdzie „+” oznacza powiązania bezpośrednie, „(+)” oznacza powiązania pośrednie

Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych

Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny

Kędzierzyn-Koźle położony jest w południowo-wschodniej części województwa opolskiego, w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim, na Górnym Śląsku, na obszarze Niziny Śląskiej. Jest to drugie co do wielkości miasto na Opolszczyźnie, zlokalizowane na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych między Górnym a Dolnym Śląskiem oraz połączone drogą wodną z Górnym Śląskiem i Europą Zachodnią. Kędzierzyn-Koźle graniczy z gminami powiatu kędzierzyńsko-kozielskiego (Bierawa, Cisek i Reńska Wieś), strzeleckiego (Ujazd i Leśnica) oraz krapkowickiego (Zdzieszowice), a także województwem śląskim (Rudziniec).

Lokalizacja oraz potencjał gospodarczy, usługowy oraz demograficzny w istotnym zakresie kształtują funkcję miasta jako ośrodka subregionalnego. Miasto jest liderem Kędzierzyńsko-Strzeleckiego Obszaru Funkcjonalnego, w skład którego wchodzi czternaście jednostek samorządu terytorialnego, w tym 12 gmin i 2 powiaty. Jest inicjatorem wielu partnerskich projektów rozwojowych dot. min. poprawy jakości powietrza poprzez budowę dróg i sieci ścieżek rowerowych, ekologicznego transportu czy poprawy efektywności energetycznej poprzez wymianę źródeł ciepła w budynkach publicznych subregionu.

Miasto zagrożone jest utratą funkcji, przede wszystkim wskutek niekorzystnych zjawisk demograficznych. Dążyć będzie do efektywniejszego wykorzystania swoich potencjałów, w szczególności w wymiarze gospodarczym oraz usługowym. Tym samym wnosić będzie wkład w rozwój regionu. Szczególny wymiar współpracy ukierunkowany będzie na wykorzystanie dostępnych na terenie miasta terenów inwestycyjnych oraz doskonałej lokalizacji dla rozwoju działalności gospodarczych. Nie bez znaczenia jest już rozwinięta funkcja i tradycje przemysłowe, której przejawem jest proinwestycyjna postawa władz samorządowych, istniejący system kształcenia zawodowego, system powiązań kooperacyjnych, istniejące instytucje otoczenia biznesu oraz zasoby kadrowe.

Dla miasta, jak też subregionu ważne będzie wzmocnienie powiązań komunikacyjnych. Tym samym przestrzeń miasta będzie dostępna dla mieszkańców okolicznych miejscowości, efektywniej wykorzystane zostaną atuty rozwojowe poszczególnych samorządów.

Istotną barierą rozwojową miasta jest istniejący układ przestrzenny oraz zagospodarowanie terenu. Miasto pomimo dużej powierzchni charakteryzuje się naturalnymi barierami rozwoju, które tworzą m. in. wody powierzchniowe oraz systemy leśne. Aby lepiej wykorzystać atuty przestrzenne i walory środowiskowe miasto współpracować będzie z instytucjami różnego szczebla.

Tabela 6. Kierunki działań w Priorytecie 1.1. Silny ośrodek subregionalny

Kierunek działania	Proponowane wskaźniki pomiaru
1.1.1. Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta.	<ul style="list-style-type: none">Liczba porozumień o współpracy na rzecz wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta.
1.1.2. Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie w celu zwiększenia dostępu do oferty rynku pracy, usług na terenie Kędzierzyna-Koźla	<ul style="list-style-type: none">Liczba i czas przejazdu komunikacją publiczną do Opola.

oraz dostępności do ośrodków akademickich w regionie, przy ścisłej współpracy ponadlokalnej, regionalnej.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba i czas przejazdu komunikacją publiczną do sąsiednich gmin i miast.
1.1.3. Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, w tym lasów i wód powierzchniowych.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba porozumień na rzecz wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta (np. z Wodami Polskimi, Lasami Państwowymi). • Liczba projektów partnerskich

Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie

Nie bez znaczenia dla przyszłego rozwoju Kędzierzyna-Koźła będzie budowanie jego tożsamości. Historia powstania miasta jako jednego organizmu nie jest odległa w czasie. Integracja przestrzenna nie oznacza jego integracji społecznej. Możliwe jest więc zarysowanie się antagonizmów i uprzedzeń osiedlowych oraz konkurencji pomiędzy dominującymi częściami miasta. Harmonijny jego rozwój dotyka kwestii zaspokajania potrzeb mieszkańców w układzie całego Kędzierzyna-Koźła i dotyka kwestii identyfikacji mieszkańców z miastem.

Niski poziom zaufania społecznego wpływa na szereg aspektów funkcjonowania miasta i jego społeczności, w szczególności na poziom aktywności społecznej. Niski poziom zaufania społecznego przekłada się na aktywność i uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym, społecznym, w zaangażowanie w sprawy publiczne, dbałość o wspólną przestrzeń. Ogranicza poziom współpracy i realizację partnerskich inicjatyw. Może mieć to szczególny wydźwięk w kontekście potrzeb starzejącego się społeczeństwa. Wg danych MOPS obserwuje się zmniejszający odsetek osób podejmujących wysiłek opieki nad spokrewnionymi osobami starszymi.

Ważną rolę w kreowaniu rozwoju społecznego miasta odgrywają lokalne organizacje pozarządowe. Ze swoją ofertą docierają bezpośrednio do mieszkańców. Mogą stanowić łącznik pomiędzy instytucjami publicznymi a mieszkańcami. Zwiększenie roli organizacji społecznych, w tym liderów lokalnych przyniesie korzyści w wielu wymiarach funkcjonowania miasta oraz kształtować będzie wizerunek Kędzierzyna-Koźła, jako otwartego na współpracę i pomysły mieszkańców. Miasto dążyć będzie do wzmocnienia potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne.

Zmiany demograficzne, które są nieuchronne, wymuszają nowe spojrzenie na rozwój. Miasto dążyć będzie do wzmocnienia systemu pomocy społecznej, m. in. poprzez kreowanie rozwiązań wspierających solidarność i integrację społeczną. Dotyczyć to będzie zarówno wymiaru przestrzennego (zrównoważony rozwój poszczególnych osiedli), jak też odnoszącego się do wybranych grup społecznych (seniorzy, osoby niepełnosprawne, młodzi, etc.).

Ważnym narzędziem integracji społecznej będą narzędzia planowania przestrzennego oraz planowania rozwoju miasta. Kędzierzyn-Koźle dążyć będzie do wzmocnienia roli mieszkańców w procesach planowania i realizacji polityki rozwoju lokalnego.

Wzmocnienie i rozwój partycypacyjnego modelu funkcjonowania miasta budować będzie jego wizerunek, zarówno wśród mieszkańców, jak też potencjalnych inwestorów. Podobną rolę pełnić będą sukcesy miasta, także w wymiarze sportowym.

Ważnym aspektem integracji będzie wspieranie przybywających do miasta migrantów, w tym obywateli państw poza Unii Europejskiej.

Tabela 7. Kierunki działań w Priorytecie 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie

Kierunek działania	Proponowane wskaźniki pomiaru
1.2.1. Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba liderów, aktywnie współpracujących z Miastem.
1.2.2. Kreowanie rozwiązań z zakresu integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych (np. promocja wolontariatu/ dobrych praktyk).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne. Liczba projektów partnerskich
1.2.3. Integracja społeczna migrantów napływających do miasta, realizowana na różnych poziomach i sferach (edukacja, pomoc społeczna, kultura).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób (migrantów) uczestniczących w działaniach integracji społecznej.
1.2.4. Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego oraz kultury do wzmacniania więzi społecznych (w szczególności osób zagrożonych wykluczeniem), w tym integracji mieszkańców wokół wspólnych wyzwań (np. kreowanie rozwiązań z zakresu małej infrastruktury rekreacyjnej, sieci ścieżek rowerowych, imprez kulturalnych).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestnicząca w konsultacjach społecznych dot. rozwiązań na rzecz czasu wolnego. Liczba nowych inwestycji wspierających integrację społeczną
1.2.5. Kształtowanie pozytywnego wizerunku oraz integracja społeczna w oparciu o potencjały miasta, w tym sukcesy sportowe i aktywność społeczną klubu sportowego Grupa Azoty ZAKSA Kędzierzyn-Koźle.	<ul style="list-style-type: none"> Środki budżetu miasta przeznaczone na wsparcie rozwoju sportu.
1.2.6. Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową i rekreacyjną, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zmodernizowanej, ulepszonej, rozwiniętej infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej.

Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto

Wymiar rozwoju instytucjonalnego stanowi istotne ogniwo realizacji polityki rozwoju lokalnego Kędzierzyna-Koźla. Wymiarem dążenia do wzmocnienia potencjału instytucjonalnego miasta było opracowanie w 2020 roku Planu Rozwoju Instytucjonalnego. W dokumencie tym wskazano deficyty oraz potencjały instytucjonalne miasta. W priorytecie 1.3. Profesjonalne służby publiczne ujęto najważniejsze kierunki działań, które wynikają z diagnozy potrzeb rozwojowych i jednocześnie instytucjonalnych miasta. Potrzeby rozwoju instytucjonalnego związane są m. in. z priorytetowym postrzeganiem zagadnień rozwoju społecznego miasta. Zakłada się, że instytucje publiczne wspierać

będą kreowanie inicjatyw na rzecz aktywności mieszkańców, w tym ważnych partnerów polityki społecznej miasta – organizacji pozarządowych. Miasto tworzyć będzie również warunki do integracji społecznej, w tym osób w wieku senioralnym, co stanowić będzie odpowiedź na problemy starzejącego się społeczeństwa. Wzmocnienie roli społeczeństwa w kreowaniu rozwoju miasta wymaga wzmocnienia narzędzi partycypacji społecznej. Dotyczy to praktycznie większości wymiarów funkcjonowania miasta, w tym rozwijania oferty czasu wolnego, kultury, sportu i rekreacji, a także planowania strategicznego, czy też ochrony środowiska. Te działania wnosząc będą wkład w budowanie wizerunku miasta ukierunkowanego na mieszkańca i jego głos.

Miasto wspierać i promować będzie nie tylko współpracę pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym, ale także wewnątrz tych sektorów. Potencjał rozwoju i kreowania pomysłów wzmocniany będzie poprzez interdyscyplinarne spojrzenie na problemy i potrzeby rozwojowe miasta.

Tabela 8. Działania w Priorytecie 1.4. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto

Kierunek działania	Proponowane wskaźniki
1.3.1. Rozwój i wsparcie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowanej na wzmocnienie więzi rodzinnych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba miejsc w domach dziennego pobytu.
1.3.2. Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/ udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestniczących w konsultacjach społecznych ogółem. Liczba osób głosząca w ramach budżetu obywatelskiego.
1.3.3. Wzmocnienie narzędzi partycypacji społecznej w odniesieniu do działań realizowanych przez miasto w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego, kultury, sportu i rekreacji oraz planowania strategicznego.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób uczestniczących w konsultacjach społecznych odnoszących się do planowania działań w zakresie oferty czasu wolnego.
1.3.4. Kształtowanie nowego wizerunku miasta współpracującego, włączającego i informującego mieszkańców o planach jego rozwoju, w tym ochrony środowiska.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba prowadzonych konsultacji społecznych.
1.3.5. Poprawa dostępności obiektów i usług oraz przestrzeni publicznych miasta, przy ścisłej współpracy z mieszkańcami.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba obiektów i przestrzeni o poprawionej dostępności. Liczba nowych lub poprawionych usług
1.3.6. Rozwój funkcjonowania/ działalności interdyscyplinarnych zespołów i partnerstw miejskich, w tym przy wykorzystaniu rozwiązań technologicznych.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba interdyscyplinarnych zespołów i partnerstw miejskich.
1.3.7. Rozwój inteligentnych rozwiązań, sprzyjających poprawie jakości życia i włączenie mieszkańców w zarządzanie miastem, oparte na idei SMART CITY (np. zmniejszenie zużycia energii, surowców naturalnych, rozwój cyfrowej dostępności informatycznej, prowadzenie monitoringu ruchu pojazdów w godzinach szczytu).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wdrożonych rozwiązań z zakresu SMART CITY.

Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie

Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie

Badania prowadzone wśród mieszkańców w pierwszym półroczu 2020 r. wskazują, że dzisiejszy obraz miasta związany jest bardzo mocno z jego funkcją przemysłową. Obraz ten jednak w przeważającym stopniu ma konotacje negatywne i kojarzy się mieszkańcom w pierwszej kolejności z zanieczyszczeniem środowiska, w szczególności złą jakością powietrza atmosferycznego. O ile zakłady przemysłowe przyczyniły się do powstania i rozwoju miasta, to dziś w opinii mieszkańców, pomimo tego, że oferują pracę i stanowią podstawę ekonomii miasta, kreują negatywny wizerunek miasta zanieczyszczonego, a w konsekwencji mało atrakcyjnego do zamieszkania. Taki obraz miasta ukształtował się pomimo tego, że Kędzierzyn-Koźle co do zasady jest miastem mocno osadzonym w przyrodzie. Prawie połowę jego powierzchni zajmują lasy, atutem jest system wód powierzchniowych. Zmiana wizerunku miasta na zielone i ekologiczne budowana będzie zarówno na płaszczyźnie eliminowania zanieczyszczeń i zagrożeń dla środowiska, w tym poprzez rozwój infrastruktury, jak też wspieranie rozwiązań wdrażanych przez przedsiębiorców oraz kształtowanie świadomości ekologicznej mieszkańców. Wizerunek miasta zielonego wspierać będzie rozwinięta infrastruktura i rozwiązania umożliwiające bezpośredni kontakt mieszkańców z przyrodą. Będzie to m. in. system ścieżek rowerowych, zielone podwórka, parki kieszonkowe, skwery, centra bioróżnorodności. Miasto rozwijać będzie zielono-błękitną infrastrukturę oraz dążyć do rewitalizacji terenów zdegradowanych przestrzenie, działania te podniosą atrakcyjność przestrzeni publicznych miasta. Dla mieszkańców ważna jest także polityka informacyjna o stanie środowiska. Miasto dążyć będzie do pełnej transparentności informacji nt. stanu środowiska i zagrożeń. Działania te będą swoistym indykatorem zmian i realizowane będą wraz z paletą innych działań, które przyczyniać się będą do ochrony środowiska.

Tabela 9. Kierunki działań w Priorytecie 2.1. Miasto zielone i ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie

Kierunek działania	Proponowane wskaźniki pomiaru
2.1.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającej zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych (np. system ścieżek rowerowych, zielono-błękitna infrastruktura, system małej retencji, wykorzystania „wody szarej” oraz ochrona przeciwpowodziowa miasta).	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rozwiązań/ inwestycji w zakresie małej retencji. • Długość systemu ścieżek rowerowych.
2.1.2. Wspieranie nowych inwestycji i rozwiązań związanych z działalnością gospodarczą, przyjaznych dla środowiska (np. gospodarka obiegu zamkniętego, wtórne wykorzystanie odpadów i surowców, ekologiczny transport zbiorowy, elektromobilność).	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kluczowych/ dużych firm prowadzących/ realizujących działania na rzecz ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko.
2.1.3. Budowa społecznej akceptacji dla działalności gospodarczych przyjaznych dla środowiska (rozwój świadomości ekologicznej).	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kluczowych/ dużych firm prowadzących/ angażujących się w działania informacyjne nt. ochrony środowiska.
2.1.4. Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska, w tym	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba kampanii informacyjnych na temat środowiska.

edukacji ekologicznej (wzorce konsumpcji przyjaznej środowisku, idea „zero waste”).	<ul style="list-style-type: none"> Liczba istniejących w mieście narzędzi monitoringu stanu środowiska.
---	--

Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa

Od 2010 roku widoczny był w Kędzierzynie-Koźlu spadek dynamiki nowych wielorodzinnych inwestycji mieszkaniowych. Wyraźny spadek liczby nowych oddanych do użytku mieszkań odnotowano pomiędzy 2013 i 2014 rokiem. Od tego momentu rocznie oddaje się do użytkowania do 40 nowych mieszkań, z których większość to domy jednorodzinne. Mieszkania wielorodzinne w zdecydowanej większości ulokowane są w starym budownictwie, o czym świadczy bardzo niski wskaźnik liczby mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W Kędzierzynie-Koźlu w zasobach komunalnych miasta w 2020 roku znajdowało się 335 mieszkań niezamieszkałych (pustostanów). Ich liczba systematycznie zwiększała się od 2009 roku, kiedy odnotowano 158 pustostanów.

Powyższe dane korelują z odpływem migracyjnym, głównie młodych mieszkańców miasta. O sytuacji Kędzierzyna-Koźla w obszarze nowego budownictwa świadczy wskaźnik mówiący o powierzchni nowobudowanych mieszkań przypadającej na mieszkańca w wieku 25-34 lata. Wartość tego wskaźnika dla Kędzierzyna-Koźla w 2020 roku ukształtował się na poziomie 0,69, przy średniej dla grupy porównawczej, czyli dla miast subregionalnych w kraju, równej 1,90.

Kędzierzyn-Koźle potrzebuje impulsów dla rozwoju atrakcyjnej oferty mieszkaniowej, która dostępna będzie dla młodych osób. Miasto posiada potencjał do kształtowania tej oferty, gdyż dysponuje odpowiednim zapleczem terenów inwestycyjnych pod wielorodzinną zabudowę mieszkaniową. Ważna jest także współpraca i angażowanie się miasta w przedsięwzięcia krajowe, regionalne i lokalne wspierające dostępność mieszkań dla młodych.

Tabela 10. Kierunki działań w Priorytecie 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa

Kierunek działania	Proponowane wskaźniki pomiaru
2.2.1. Rozwój i promocja oferty mieszkaniowej w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta a także rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym zagospodarowanie pustostanów.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkań oddanych do użytku.
2.2.2. Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych, mieszkań dedykowanych seniorom.	<ul style="list-style-type: none"> Liczba mieszkań utworzonych jako preferencyjna oferta mieszkaniowa dla młodych i dla seniorów (np. mieszkania wspomagane, treningowe itp.).

Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach

Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy

Kędzierzyn-Koźle posiada istotne atuty dla kreowania rozwoju gospodarczego. Są to przede wszystkim lokalizacja, w tym względem ważnych szlaków komunikacyjnych regionu, kraju oraz Europy, dostępność różnych środków komunikacji, w tym położenie na szlaku żegludowym Odry. Atutem miasta jest już rozwinięta funkcja przemysłowa, którą tworzy m.in. przemysł chemiczny. Miasto dysponuje znacznym zasobem uzbrojonych terenów inwestycyjnych. Pomimo tych atutów Kędzierzyn-Koźle charakteryzował się niższą atrakcyjnością inwestycyjną względem innych regionów i lokalizacji w kraju.

Miasto dla swojego dalszego rozwoju potrzebuje nowych impulsów w zakresie aktywności gospodarczej. Jest to jeden z kluczowych aspektów budowania miasta atrakcyjnego do życia dla młodych i zdolnego przyciągać nowych mieszkańców. Ten aspekt rozwoju ma znaczenie także dla jakości życia w układzie subregionu kędzierzyńsko-strzeleckiego. Miasto dążyć będzie do tworzenia warunków do lokowania nowych firm i rozwoju istniejących, w szczególności w zakresie innowacyjności. Istotnym narzędziem będą m.in. atrakcyjne tereny inwestycyjne oraz ulgi podatkowe i inne zachęty inwestycyjne. Miasto aktywnie promować będzie swoje atuty jako miejsca atrakcyjnego dla nowych firm i inwestycji gospodarczych. Wspierać będzie rozwój innowacyjności, w tym kluczowej w mieście branży chemicznej. Dążyć będzie do efektywniejszego wykorzystania posiadanych zasobów, w tym potencjałów instytucji otoczenia biznesu, klastra chemicznego, instytutu badawczo-naukowego sektora edukacji, przedsiębiorców oraz interwencji publicznych, moderując i kształtując współpracę.

Tabela 11. Kierunki działań w Priorytecie 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy

Kierunek działania	Proponowane wskaźniki pomiaru
3.1.1. Wspieranie podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności branży przemysłowej w oparciu o potencjał terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojenie i udostępnienie terenów inwestycyjnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia zasiedlonych terenów inwestycyjnych.
3.1.2. Promocja gospodarcza miasta w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta.	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podmiotów gospodarczych wg kategorii wielkości.
3.1.3. Wykorzystanie innowacyjności branż zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu, w tym branży chemicznej do dalszego rozwoju gospodarczego.	<ul style="list-style-type: none"> • Dochody budżetu miasta z tytułu CIT. • Liczba firm z sektora chemicznego
3.1.4. Wzmocnienie współpracy w sferze gospodarczej w zakresie podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw, przyciągania i rozwijania nowych inwestycji, przyciągania i zatrzymania kadr dla lokalnej gospodarki (rozwój ekonomii społecznej, start-upów, małej przedsiębiorczości).	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców. • Liczba nowych podmiotów działalności gospodarczej.

Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy

Kluczowym problemem rozwojowym Kędzierzyna-Koźła w przyszłości będzie duża skala ubytku ludności. Depopulacja, która widoczna była przez ostatnie dekady w istotny sposób ukształtowała aktualną pozycję rozwojową miasta. Kędzierzyn-Koźle pomimo dobrze rozwiniętej funkcji gospodarczej, usługowej, traci mieszkańców, co w istotny sposób kształtuje obraz miasta i jego przyszłości. Miasto musi dążyć do odwrócenia negatywnego trendu odpływu mieszkańców przede wszystkim na nowo kształtując jego wizerunek. Ten wizerunek oparty będzie na filarze społecznym (miasto dla mieszkańców, otwarte na ich pomysły), środowisko-przestrzennym (miasto zielone, ekologiczne) oraz gospodarczym i usługowym (dobra praca, dobrej jakości usługi i oferta mieszkaniowa). Jednym z elementów wizerunku miasta jest jego postrzeganie jako miasta innowacyjnego i atrakcyjnego pod względem rynku pracy. Promocja miasta realizowana będzie zarówno do wewnątrz w celu zatrzymania w mieście młodych, jak też na zewnątrz, czyli do osób poszukujących dobrego, bezpiecznego i wygodnego miejsca do życia.

Miasto musi zmierzyć się również z problemami coraz niższej aktywności na rynku pracy. Odchodzący na emerytury powojenny wyż demograficzny spowoduje istotne luki na rynku pracy. Aby zachować konkurencyjność gospodarki i usług konieczne jest mobilizowanie i wspieranie mieszkańców, do tego, aby byli jak najdłużej aktywni na rynku pracy. Przedsiębiorcy powinni otrzymać również wsparcie w zakresie kształcenia kadr oraz podnoszenia umiejętności pracowników.

Tabela 12. Kierunki działań w priorytecie 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy

Kierunek działania	Proponowane wskaźniki pomiaru
3.2.1. Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju.	<ul style="list-style-type: none">Liczba osób pracujących w Kędzierzynie-Koźlu.
3.2.2. Przyciąganie nowych mieszkańców, w tym migrantów, w oparciu o ofertę rynku pracy, przy współpracy z przedsiębiorcami z terenu miasta.	<ul style="list-style-type: none">Liczba obywateli państw trzecich, którzy uzyskali pozwolenie na pracę w Kędzierzynie-Koźlu.
3.2.3. Wspieranie aktywności zawodowej, w tym odniesieniu do osób starszych.	<ul style="list-style-type: none">Liczba absolwentów szkół realizujących program kształcenia dla dorosłych.
3.2.4. Wspieranie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania kadr/ budowania ścieżki kariery oraz w zakresie aktywności zawodowej mieszkańców miasta (również poprzez działania w zakresie profilaktyki zdrowia fizycznego i psychicznego).	<ul style="list-style-type: none">Liczba absolwentów średnich szkół zawodowych.
3.2.5. Rozwój dedykowanych lokalnym specjalizacjom kierunków kształcenia.	<ul style="list-style-type: none">Liczba firm obejmujących patronat nad oddziałami szkolnymi.

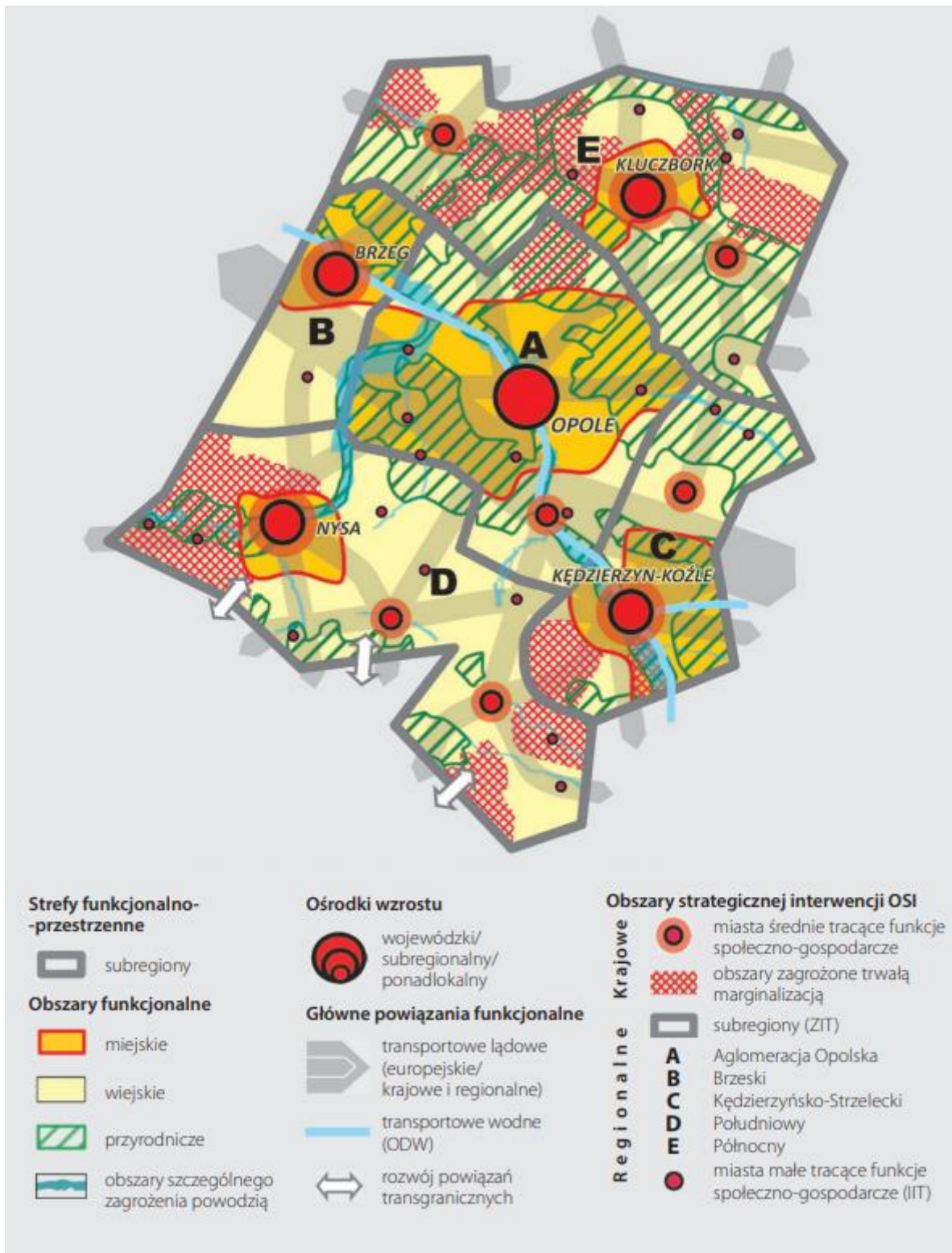
5. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Kędzierzyn-Koźle położony jest w województwie opolskim i należy do **strefy zdominowanej procesami aglomeracyjnymi**. Są to obszary z licznymi wewnętrznymi powiązaniem funkcjonalnymi, zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi, wysokim udziałem pracujących w zawodach pozarolniczych, wysokim udziałem liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. W strukturze przestrzenno-funkcjonalnej województwa zalicza się do **strefy centralnej** (jednej z trzech wyodrębnionych z punktu widzenia cech funkcjonalnych w strukturze przestrzennej województwa). **Strefa centralna obejmuje obszary wzdłuż głównej jednostki fizyczno-geograficznej województwa opolskiego, tj. rozległą dolinę Odry**. Cechą charakterystyczną tej strefy jest koncentracja potencjału społeczno-gospodarczego (stolica województwa, dwa ośrodki subregionalne: Kędzierzyn-Koźle i Brzeg, dwa miasta o znaczeniu ponadlokalnym: Krapkowice i Strzelce Opolskie, 11 pozostałych miast) i infrastrukturalnego regionu (elementy strukturalne III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego: autostrada A4, droga alternatywna dla autostrady – DK 94, magistralne linie kolejowe E-30, E-59, Odrzańska Droga Wodna; liczne linie przesyłowe energii, gazu, itp.).

W strefie centralnej występuje istotna koncentracja wrażliwych obszarów przyrodniczych i środowiskowych. Strefa nie jest zupełnie jednorodna, choć jej wspólnym wyróżnikiem w aspekcie rozwoju przestrzennego jest potrzeba integracji zagospodarowania z nowoczesnym transportem. Środkową część strefy centralnej zajmuje Aglomeracja Opolska – główna struktura rozwojowa regionu. Głównym problemem rozwojowym Aglomeracji Opolskiej jest niedostatek funkcji metropolitalnych. W ramach centralnej strefy wyróżniono dwa zewnętrzne obszary - **zachodni**: brzesko-grodzki oraz **wschodni**: kędzierzyńsko-strzelecki, jako obszary o szczególnych predyspozycjach dla rozwoju i intensyfikacji zagospodarowania, **wymagające znacznego wysiłku inwestycyjnego w infrastrukturę komunikacyjną (drogi dojazdowe do węzłów autostradowych) i techniczną (uzbrajanie terenów) przy jednoczesnym usuwaniu barier i godzeniu konfliktów przestrzennych**.¹³

¹³ Za: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego; Opole, 2019 rok

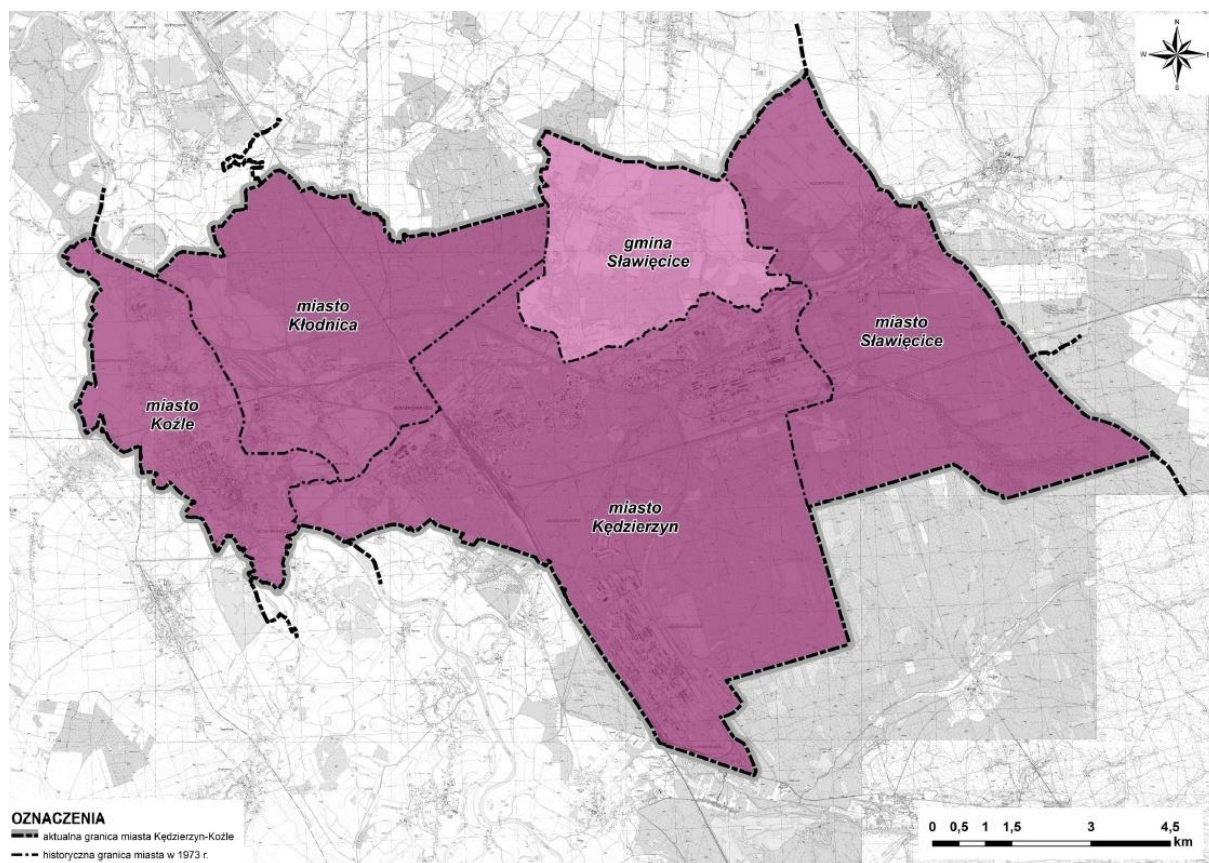
Rysunek 5. Położenie Kędzierzyna-Koźla w przestrzeni kraju na tle hierarchii osadniczej województwa opolskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030

Kędzierzyn-Koźle jest rozległym pod względem powierzchni miastem (16 osiedli mieszkaniowych rozłożonych na powierzchni 123 km²), położony jest na Nizinie Śląskiej, nad odrzańskim szlakiem wodnym, w otoczeniu lasów. Miasto powstało w 1975 z połączenia czterech osobnych organizmów administracyjnych: Kędzierzyna, Koźła, Sławęcice i Kłodnicy. Miasto położone jest nad Odrą, w Koźlu znajdował się jeden z największych portów rzecznych w Polsce (obecnie w fazie reaktywacji). W Kędzierzynie-Koźlu znajdują się jedne z największych w Polsce zakładów chemicznych – Grupa Azoty Zakłady Azotowe Kędzierzyn S.A., a także na ponad 400-stu hektarowym obszarze po byłym Holdingu „Blachownia” działa blisko 60 firm (głównie zakłady produkcji petrochemicznej, produkcji paliw, przetwórstwa tworzyw sztucznych, produkcji koncentratów, maszyn i urządzeń). Kędzierzyn-Koźle jest drugim co do wielkości miastem województwa opolskiego pod względem liczby ludności i obszaru. O ile pod względem ludności ustępuje znaczenie stolicy województwa (jest ponad dwukrotnie mniejszym miastem), o tyle powierzchniowo jest miastem porównywalnym do Opola (149 km² wobec 123,4 km²). Prawie połowę powierzchni miasta pokrywają lasy, a poszczególne osiedla oddalone są istotnie od siebie.

Rysunek 6. Struktura administracyjna zespołu miejskiego w 1973 roku.

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

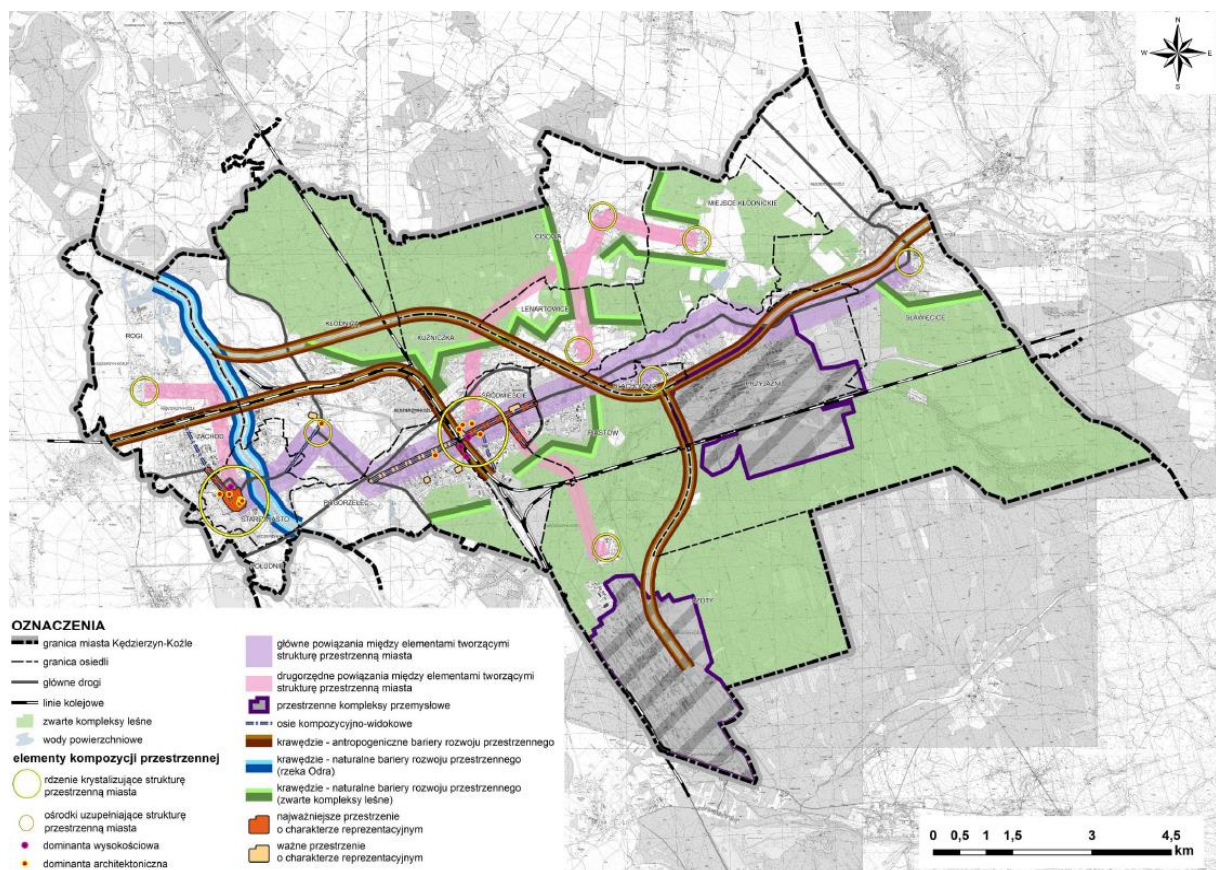
Miasto jest specyficznym układem mniejszych zwartych struktur osadniczych, które położone są w sporej odległości od siebie. Przestrzenie pomiędzy strukturami osadniczymi wypełnia przyroda, w tym lasy, rzeki i kanały.

Współczesny kształt Kędzierzyna-Koźła jest w głównej mierze wynikiem formalnej decyzji administracyjnej, nie zaś zachodzących w sposób naturalny procesów urbanizacyjnych. Zasadniczym czynnikiem dyktującym utworzenie zespołu miejskiego było usprawnienie rozwoju lokalnego

przemysłu. Pomimo braku spójności przestrzennej oraz wyraźnej odrębności terytorialnej poszczególnych jednostek integracja historycznych miejscowości zachodzi w płaszczyźnie funkcjonalnej.

Dzisiejsza kompozycja przestrzenna zespołu miejskiego Kędzierzyn-Koźle z uwagi na jego genezę nie tworzy całościowej, czytelnej struktury. Zauważalne są jednak elementy spajające poszczególne jednostki osadnicze i tworzące obraz miasta o licznych powiązaniach wewnętrznych. Głównym elementem kompozycji przestrzennej miasta są rdzenie krystalizujące strukturę przestrzenną, do których należy zaliczyć Stare Miasto (historyczne Koźle) oraz Śródmieście (historyczny Kędzierzyn). Oba ośrodki łączy główne powiązanie, stanowiące poprzeczną oś wzdłuż której występuje największa koncentracja terenów zabudowanych. Oprócz Starego Miasta oraz Śródmieścia na głównej osi znajdują się również Kłodnica, Pogorzelec, Blachownia, os. Piastów i Sławięcice. Pozostałe ośrodki, uzupełniające strukturę przestrzenną miasta, łączą się z głównymi ośrodkami za pomocą drugorzędnych powiązań.

Rysunek 7. Kompozycja przestrzenna miasta Kędzierzyn-Koźle

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

Sieć hydrograficzna Kędzierzyna-Koźla jest rozbudowana, a oprócz naturalnych rzek i mniejszych cieków występuje system kanałów. Natomiast, poza starorzeczami, nie występują tu naturalne zbiorniki wód powierzchniowych. Najważniejszym ciekim miasta jest Odra przepływająca z południa na północ przez jego zachodnią część. Od zachodu, lewobrzeżnie zasilają ją w granicach miasta tylko drobne ciekі takie jak Lineta i Golka. Od wschodu, prawobrzeżnie dopływa rzeka Kłodnica oraz włączają się dwa kanały Kłodnicki (stary, obecnie ślepy odcinek) i Gliwicki. Najważniejszym w granicach miasta dopływem Kłodnicy jest rzeka Młynówka. Mniejszy dopływ stanowi Potok Lenartowski (Potok Cisowa).

Odnogą Kanału Gliwickiego jest Kanał Kędzierzyński. Fragmenty nieczynnego już Kanału Kłodnickiego istnieją nadal w głębi miasta, przy korycie Kłodnicy. Odra stanowi istotne zagrożenie powodziowe.

Kędzierzyn-Koźle to miasto o bardzo zróżnicowanym sposobie zagospodarowania poszczególnych części. Obok terenów przemysłowych i zurbanizowanych, funkcjonują obszary bogate pod względem przyrodniczym – do najcenniejszych należą zachowane, półnaturalne siedliska podmokłe w dolinie Odry i zwarte kompleksy leśne. Zarówno dolina Odry, jak i lasy stanowią korytarze ekologiczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

W zagospodarowaniu terenu Kędzierzyna-Koźła wyraźnie dominują lasy, pokrywające, zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją użytkowania terenów w granicach miasta, ok. 47% jego powierzchni. Duże obszary zajmują również tereny rolnicze i tereny zielone (odpowiednio 17% i 13%). Wśród terenów zabudowanych najwięcej jest produkcyjnych i produkcyjno-usługowych (ok. 6%). Powierzchnia terenów zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej stanowi łącznie ok. 6% powierzchni Kędzierzyna-Koźła, natomiast usługi ok. 2%. Pozostałe obszary to tereny wód (3%), komunikacji (2%), infrastruktury technicznej (2%) oraz tereny poprzemysłowe, pokolejowe, powojenne, ugory miejskie, obiekty opuszczone i ruiny (2%).

Ważna dla uzupełnienia systemu przyrodniczego jest zieleń urządzona, w tym parki, zieleńce, zieleń towarzysząca zabudowie i ciągom komunikacyjnym oraz obiektom sakralnym. Na terenie Kędzierzyna-Koźła zlokalizowane są liczne aleje, drzewa pomnikowe lub całe drzewostany parkowe złożone z rodzimych gatunków szlachetnych. Ponadto na terenie miasta znajdują się cztery parki, w tym dwa wpisane do rejestru zabytków: park w Sławięcicach oraz Planty Miejskie w Koźlu. Dwa pozostałe to parki wypoczynkowe: Park Orderu Uśmiechu oraz Park Pojednania.¹⁴ Na os. Blachownia znajduje się teren zielony noszący nazwę „Park Lotników 15 Armii Powietrznej Stanów Zjednoczonych”. Z tych ostatnich korzystają najczęściej rodziny z dziećmi, z uwagi na dodatkowe funkcje rekreacyjne (atrakcyjne place zabaw).

Odnosząc się do **kwestii transportu i komunikacji**, należy wspomnieć o tym, że miasto Kędzierzyn-Koźle powstało z połączenia 7 sąsiadujących ze sobą miejscowości: 4 miast (Koźła, Kędzierzyna, Kłodnicy i Sławięcic) oraz 3 wsi (Lenartowic, Miejsca Kłodnickiego i Cisowej). Ponadto przez miasto przepływają dwie rzeki (Odra i Kłodnica), a powierzchnię gminy w 47% zajmują lasy. Powyższe czynniki powodują, że Kędzierzyn-Koźle jest miastem rozległym, na obszarze, którego występują przeszkody naturalne (rzeki, lasy), co wpływa na kształtowanie sieci transportowej i komunikacyjnej.

Nie bez znaczenia dla przyszłego rozwoju miasta i jego funkcji logistycznej jest Odrzańska Droga Wodna. Decyzje strategiczne podejmowane są na szczeblu centralnym. Pierwsze działania zostały podjęte w 2016 roku przez Radę Ministrów w formie uchwały w sprawie przyjęcia „Założeń do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2030”. W kwietniu 2021 roku zakończono przygotowane studiów wykonalności dla wszystkich inwestycji przewidzianych do realizacji w okresie długoterminowym (dokumenty dotyczą większych odcinków szlaków żeglugowych i rekomendują wariantowo najlepsze rozwiązania). Do roku 2030 ma nastąpić przystosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów klasy Va, wraz z budową Kanału Koźle-

¹⁴ Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle; 2019 rok.

Ostrawa, będącego polskim odcinkiem szlaku wodnego Dunaj-Odra-Łaba oraz budową Kanału Śląskiego.

W nowym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Kędzierzyn-Koźle uchwalonym w 2019 roku wyznaczono strefę aktywności gospodarczej Port (AG2). Strefa wskazana została po dwóch stronach Kanału Gliwickiego, na osiedlu Kłodnica. Granicę na północy stanowi projektowana droga oraz strefa zabudowy przemysłowej, na wschodzie projektowana obwodnica Kędzierzyna-Koźła w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423, na południu linia kolejowa nr 137, na zachodzie nurt Odry. Głównym elementem strefy jest port rzeczny u ujścia Kanału Gliwickiego do Odry. Reaktywacja Portu jest szansą na stworzenie centrum transportu intermodalnego, który miałby wpływ na rozwój całego miasta. Zgodnie z ustaleniami uchwalonego Studium rozwój portu rzecznego w Koźlu oraz rozwój rzecznej sieci transportowej, to jedno z głównych założeń kierunków rozwoju miasta wyznaczonych w tym dokumencie.¹⁵

Przyszły model funkcjonalno-przestrzenny bazować będzie w największym stopniu na rozwoju funkcji gospodarczej, mieszkaniowej, kreowaniu funkcji rekreacyjnej i turystycznej, wzmacnianiu usług publicznych oraz realizacji działań na rzecz poprawy stanu środowiska oraz zachowaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Największa skala przemian funkcjonalno-przestrzennych oczekiwana jest w związku z rozwojem funkcji gospodarczej i docelowo mieszkaniowej. Oczekuje się, że w perspektywie 2030 roku w gminie przybędzie nowych mieszkańców, co związane będzie ze zwiększaniem liczby mieszkań.

Polityka przestrzenna Kędzierzyna-Koźła zakłada wyznaczenie głównych kierunków zmian w strukturze przestrzennej miasta, są to:

1. WYKSZTAŁCENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO:

- poprawa skomunikowania poszczególnych osiedli miasta;
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza tereny zabudowy;
- wprowadzenie zmian w organizacji ruchu w obrębie centrum miasta, polegających na ograniczeniu w korzystaniu z transportu indywidualnego, wprowadzeniu stref ograniczonej prędkości;
- utworzenie węzła przesiadkowego, integrującego transport kolejowy i autobusowy;
- wytworzenie systemu komunikacji publicznej opartego na pojazdach niskoemisyjnych;
- stworzenie alternatywy dla samochodowego transportu indywidualnego i zbiorowego poprzez wytyczenie wygodnych i bezpiecznych tras rowerowych łączących zespoły zabudowy;
- podniesienie jakości, estetyki oraz bezpieczeństwa układu komunikacyjnego miasta;
- wykorzystanie transportu kolejowego i wodnego do przewozu towarów.

2. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ PRZESTRZENNY OSADNICTWA:

- wyeksponowanie głównych elementów kształtujących strukturę przestrzenną miasta, poprzez odpowiednie ich zagospodarowanie;
- uporządkowanie terenów wymagających przekształceń w sposób nawiązujący do istniejącego zagospodarowania z zachowaniem zasad ładu przestrzennego;

¹⁵ Źródło: Informacja o realizacji „Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle na lata 2014-2020”. Monitoring działań w roku 2019

- wyznaczenie nowych terenów pod zabudowę na terenach niezagospodarowanych w zgodzie z obowiązującymi przepisami, przy jednoczesnym uwzględnieniu zasad zachowania ładu przestrzennego;
- ukształtowanie centrów lokalnych dla poszczególnych rejonów miasta, zapewniających optymalny dostęp do sieci usług społecznych i komercyjnych;
- ukształtowanie przyjaznego środowiska zamieszkania w poszczególnych zespołach mieszkaniowych o zróżnicowanej strukturze, nadanie im wielofunkcyjnego charakteru przy jednoczesnym podnoszeniu atrakcyjności przestrzeni publicznych, co skutkować ma podniesieniem jakości i komfortu życia mieszkańców;
- kształtowanie systemu przyrodniczego miasta w oparciu o zielone pierścienie;
- zapewnienie dobrej dostępności do atrakcyjnych terenów zieleni, co skutkować będzie podniesieniem jakości przestrzeni miejskiej i jakości środowiska przyrodniczego. Jednoczesne zapewnienie przestrzennej integracji terenów zielonych;
- uzyskanie przestrzennej ciągłości struktury terenów zurbanizowanych i terenów otwartych przy uwzględnieniu zasady eliminacji rozpraszania zabudowy, wykorzystania terenów już zainwestowanych i uzbrojonych, w tym zdegradowanych i wymagających rehabilitacji, oraz maksymalnego zachowania terenów otwartych spełniających funkcję ekologiczną, przestrzenno-kompozycyjną i funkcjonalną.

3. UKSZTAŁTOWANIE TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ:

- promowanie i rozwój specjalnej strefy ekonomicznej;
- zapewnienie sprawnej obsługi transportowej terenów inwestycyjnych;
- rozwój działalności gospodarczej o lokalnym jak i ponadlokalnym charakterze;
- tworzenie dobrego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości;
- wytworzenie produktu turystycznego opartego m.in. na zabytkach starego miasta, transporcie wodnym, dziedzictwie przemysłowym;
- wytworzenie nowych miejsc pracy poprzez inwestycję w infrastrukturę turystyczną, m.in.: budowę hoteli, pensjonatów, a także rozwój bazy gastronomicznej;
- rozwój bazy hotelowo-konferencyjnej dla osób przebywających w mieście w sprawach biznesowych;
- należy dążyć do aktywowania nowych terenów inwestycyjnych.

4. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM:

- ochrona różnorodności biologicznej;
- wyznaczenie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych;
- rozwój terenów zurbanizowanych w oparciu o infrastrukturę wodno-kanalizacyjną;
- minimalizację konfliktów wynikających z zagrożenia powodzią (w szczególności wody dziesięcioletnie i stuletnie);
- rozbudowa systemu gazownictwa i ciepłownictwa;
- lokalizacja Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.

Tabela 13. Spójność założeń Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle z założeniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego

Priorytety Strategii	1. WYKSZTAŁCENIE EFEKTYWNEGO SYSTEMU TRANSPORTOWEGO	2. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ PRZESTRZENNY OSADNICTWA	3. UKSZTAŁTOWANIE TERENÓW AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ	4. OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO I ZAPOBIEGANIE ZAGROŻENIOM
1.1. Silny ośrodek subregionalny	+	(+)	(+)	(+)
1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie	(+)	(+)		
1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto	(+)	(+)	(+)	(+)
2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzennie	(+)	+	(+)	+
2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa		+		
3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy			+	(+)
3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy	(+)		(+)	

Źródło: opracowanie własne, gdzie „+” oznacza bezpośrednie oddziaływania na rozwój przestrzenny, „(+)” oznacza powiązania pośrednie

Obszary strategicznej interwencji w Gminie Kędzierzyn-Koźle

Polityka rozwoju Gminy Kędzierzyn-Koźle w wymiarze przestrzennym nie zakłada szczególnej koncentracji wybranych działań, lecz podział funkcjonalny, który uwarunkowany jest w największym stopniu przez istniejący podział funkcjonalny miasta oraz istniejące zagospodarowanie, w tym koncentrację zabudowy usługowej i mieszkaniowej oraz przemysłowej. Zakłada się zrównoważony rozwój przestrzeni gminy. **Tym samym nie wskazuje się obszarów strategicznej interwencji na terenie gminy.** Gmina dążyć będzie do niwelowania dysproporcji rozwojowych, które wynikają przede wszystkim z rozwoju infrastruktury technicznej, dostępu do infrastruktury społecznej. Problemy środowiskowe w gminie będą rozwiązywane w skali całej jej przestrzeni.

6. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W KĘDZIERZYNIE-KOŹLU

Założenia Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku wskazują na kontynuacyjny sposób prowadzenie polityki rozwoju, która ukierunkowana będzie przede wszystkim na rozwój funkcji gospodarczej, mieszkaniowej, integrację społeczną, współpracę ponadlokalną, rozwój oferty czasu wolnego oraz ochronę środowiska.

Mając na względzie powyższe, należy uznać, że aktualne są ustalenia zawarte w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego w odniesieniu do polityki przestrzennej.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego wskazuje rozwiązania odnoszące się do wymiarów funkcjonowania Gminy, które są spójne z założeniami Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku.

Poniżej przedstawiono wybrane, najważniejsze i odnoszące się do założeń Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

Studium wskazuje 26 stref polityki przestrzennej podzielonych na 5 typów, różniących się zasadami zagospodarowania.

Tabela 14. Zasady zagospodarowania w odniesieniu do typów stref polityki przestrzennej w Kędzierzynie-Koźlu

Strefa	Lokalizacja	Zasady zagospodarowania przestrzennego
<p>Strefa staromiejska</p>	<p>Strefa obejmuje historyczne centrum miasta tj. teren dawnej twierdzy Koźle, ograniczonej Plantami Miejskimi. Do strefy zaliczono również Ostrówek – wyspę rzeczną na Odrze. Obszar ten stanowi najważniejszy element w tożsamości kulturowej miasta. Stare Miasto, zespół fortyfikacji fryderycjańskich i planty wpisane są do rejestru zabytków. Jest to jedno z dwóch centrów Kędzierzyna-Koźla, dominuje wielofunkcyjna zwarta zabudowa kamienicowa o charakterze średnio-wiekowym.</p>	<p>Kształtowanie struktury przestrzennej części staromiejskiej Kędzierzyna-Koźla powinno dotyczyć przede wszystkim ochrony i wieloaspektowej rewitalizacji zabytkowej tkanki miasta. Strefę należy kształtować jako obszar wielofunkcyjny z dużym udziałem usług publicznych, pełniący istotną rolę w strukturze miasta jak i regionu. Nowe realizacje powinny stanowić zabudowę uzupełniającą historycznych kwartałów i parceli, ingerencja w stan istniejący powinna harmonijnie komponować się zabytkowym charakterem zabudowy, istotne jest również podnoszenie jakości przestrzeni publicznej w sposób nawiązujący do rangi miejsca w skali miasta. Gospodarowanie przestrzenią w tej strefie powinno uwzględniać reprezentacyjny charakter centrum miasta. W strefie uspokoić należy ruch samochodowy, który powinien stać się równorzędny z ruchem pieszych i rowerzystów. W rozwoju Starego Miasta uwzględnić rozwój funkcji turystycznej, która dotychczas pomimo dużego potencjału nie jest wykorzystywana. Strefa została zakwalifikowana jako teren zdegradowany, na którym wdrażać należy procesy rewitalizacyjne.</p>
<p>Strefa śródmiejska</p>	<p>Strefa śródmiejska swoim zasięgiem obejmuje fragmenty osiedli Śródmieście i Pogorzelec. Od północy ograniczona jest Kłodnicą, od wschodu obwodnicą oraz al. I. Lisa, od południa granicą kompleksów leśnych oraz od zachodu projektowaną obwodnicą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 408. Jednostki Śródmieście oraz Pogorzelec oddzielone są od siebie linią kolejową. Jest to drugie z centrów miasta, występuje tutaj wielofunkcyjna zabudowa mieszkaniowo-usługowa w ramach wykształconych osiedli wielorodzinnych, uzupełnionych zabudową jednorodzinną – głównie w części północno-wschodniej. Fragmenty założeń objęte są strefą ochrony układów urbanistycznych.</p>	<p>Struktura strefy śródmiejskiej powinna być kreowana jako miejsce koncentracji lokalizacji usług centrotwórczych – z zakresu usług publicznych jak i komercyjnych o znaczeniu dla miasta, powiatu oraz regionu. Strefa została zakwalifikowana jako teren zdegradowany, na którym wdrażać należy procesy rewitalizacyjne. Zachowana powinna być wysoka gęstość zabudowy i zaludnienia tego miejsca. Uporządkowanie zabudowy i realizacja nowej tkanki muszą dostosować się do istniejących, wykształconych struktur i harmonijnie z nimi współgrać. Należy wykształcić powiązania terenów zielonych oraz zieleni przyulicznej z kompleksami leśnymi, pełniącymi wokół śródmieścia funkcje rekreacyjne. W obszarze śródmieścia stworzyć trzeba system komunikacyjny oparty na ruchu komunikacji publicznej, pieszej i rowerowej. Istotne dla integracji obszaru jest wytworzenie połączenia pod linią kolejową (południowa obwodnica śródmieścia), które usprawni komunikację i odciążą istniejący tunel w rejonie dworca PKP. Zagospodarowanie terenów położonych przy terenach kolejowych powinno zostać nakierunkowane na rozwój usług lub przemysłu wysokich technologii. Pomiędzy ul. Kozielską a obwodnicą zakłada się dalszy rozwój funkcji handlu wielkopowierzchniowego oraz przeniesienie zajezdni autobusowej.</p>

Strefa	Lokalizacja	Zasady zagospodarowania przestrzennego
Strefa mieszkaniowa	1. Rogi 2. Zachód 3. Południe 4. Kłodnica 5. Kuźniczka 6. Lenartowice 7. Piastów 8. Azoty 9. Blachownia 10. Cisowa 11. Miejsce Kłodnickie 12. Sławięcice	<p>1. Rogi - polityka przestrzenna obejmująca strefę Rogi zakłada uporządkowanie oraz uzupełnienie struktury zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, z jednoczesnym minimalizowaniem skutków oddziaływania zabudowy zagrodowej na zabudowę mieszkaniową jednorodziną. Projektowane obejście drogowe pozwoli wyeliminować ruch przez osiedle Rogi do stoczni.</p> <p>2. Zachód - strefa mieszkaniowa Zachód powinna zachować swoją wielofunkcyjną strukturę. Zakłada się uporządkowanie oraz uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej i produkcyjno-usługowej – głównie pomiędzy ul. Piastowską a I. Łukasiewicza. We wschodniej części strefy wskazano rozwój funkcji produkcyjno-usługowej a także zagospodarowanie terenu dawnych koszar.</p> <p>3. Południe - polityka przestrzenna obejmująca tę strefę zakłada uporządkowanie oraz uzupełnienie struktury zabudowy. Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego. Dla strefy przyjęto zachowanie zabudowy jednorodzinnej, otwarty charakter terenów nadodrzańskich oraz ekstensywną zabudowę na południe od obwodnicy.</p> <p>4. Kłodnica - ze względu na położenie strefy Kłodnicy pomiędzy Starym Miastem a Śródmieściem polityka przestrzenna miasta powinna być nakierunkowana na intensywny rozwój wielofunkcyjnej zabudowy, która stanowić będzie połączenie między dwoma centrami. Ponadto strefa została zakwalifikowana jako teren zdegradowany, na którym wdrażać należy procesy rewitalizacyjne. Istniejąca zabudowa powinna zostać uporządkowana, a ukształtowanie struktury przestrzennej nowych osiedli mieszkaniowych nastąpić musi w oparciu o układ ulic i placów powiązanych z otoczeniem i uzupełnionych zróżnicowanym programem usług, terenami zielonymi (m.in. rejon Fortu Fryderyka Wilhelma) oraz przestrzeniami publicznymi. Zabudowa mieszkaniowa powinna przybierać formę zabudowy jednorodzinnej, wielorodzinnej niskiej intensywności i wielorodzinnej. W strefie M4a wskazano zabudowę o większych wskaźnikach intensywności.</p> <p>Teren strefy wymaga inwestycji w układ drogowy, który scali oddalone od siebie części miasta. Na osi północ – południe projektowana jest obwodnica w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423, należy zapobiec by droga ta stanowiła barierę przecinającą tereny zabudowy.</p>

Strefa	Lokalizacja	Zasady zagospodarowania przestrzennego
		<p>5. Kuźniczka - polityka przestrzenna obejmująca tę strefę zakłada uporządkowanie struktury zabudowy. Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o wykształcony układ ulic. Wskazuje się wytworzenie centrum lokalnego u zbiegu ul. Grunwaldzkiej, Gajowej i Ogrodowej oraz rozwój ośrodka sportowo-rekreacyjnego wzdłuż Kłodnicy</p> <p>6. Lenartowice - Studium planuje utrzymanie i rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w strefie Lenartowic. Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego i w oparciu o istniejący układ ulic. Wskazuje się obszar inwestycyjny pomiędzy ul. Nowowiejską a Kanałem Gliwickim, a także wykreowanie centrum lokalnego przy ul. Z. Nałkowskiej.</p> <p>7. Piastów - działania w zakresie polityki przestrzennej w tej strefie powinny objąć rehabilitację zabudowy wielorodzinnej poprzez ukształtowanie atrakcyjnej przestrzeni publicznej, uzupełnienie programu usługowego, wzbogacenie struktury o tereny zieleni urządzonej, a także poprawę stanu technicznego budynków. Wskazane jest ograniczenie wprowadzenia nowej zabudowy w ukształtowane części osiedla Piastów oraz wykreowanie centrum lokalnego przy ul. B. Krzywoustego (ze szczególnym wskazaniem na rejon pomiędzy ul. K. Chodkiewicza a ul. A. Kośnego). Obsługa komunikacyjna zostanie poprawiona dzięki realizacji ul. J. Meissnera. Wykształtowania wymagają powiązania z okolicznymi terenami lasów o charakterze miejskim.</p> <p>8. Azoty - polityka przestrzenna obejmująca tę strefę zakłada zachowanie wykształconej, uporządkowanej struktury zabudowy. Do niej nawiązywać powinna nowa zabudowa, z zachowaniem zasad ładu przestrzennego. Wskazuje się na uzupełnienie oferty z zakresu usług, w szczególności usług sportu i rekreacji (rozbudowa MOSiR). Strefa została zakwalifikowana jako teren zdegradowany, na którym wdrażać należy procesy rewitalizacyjne.</p> <p>9. Blachownia - zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym strefy Blachownia, w dużym stopniu będą możliwe po zrealizowaniu obwodnicy miasta, która pozwoli wyprowadzić ruch tranzytowy. Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego,</p>

Strefa	Lokalizacja	Zasady zagospodarowania przestrzennego
		<p>z dostosowaniem do już istniejących form zagospodarowania. Studium wskazuje możliwość zagospodarowania pasa wzdłuż ul. Przyjaźni oraz rozbudowę strefy produkcyjno-usługowej w części wschodniej. Jednocześnie należy minimalizować konflikty przestrzenne i społeczne na pograniczu obszarów zabudowy mieszkaniowej i produkcyjnej.</p> <p>10. Cisowa - Cisowa jest osiedlem o największym ruchu budowlanym w Kędzierzynie-Koźlu. Polityka przestrzenna powinna opierać się na utrzymaniu i rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z koniecznym uwzględnieniem usług podstawowych. Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego. Wykształcony powinien zostać nowy układ drogowy, który umożliwi wykreowanie uporządkowanej struktury zabudowy.</p> <p>11. Miejsce Kłodnickie - polityka przestrzenna dla strefy Miejsce Kłodnickie opiera się na utrzymaniu i rozwoju zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z uwzględnieniem usług podstawowych oraz potrzeb wynikających z częściowo rolniczego charakteru osiedla (zabudowa zagrodowa). Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w nawiązaniu do lokalnego krajobrazu kulturowego. Należy minimalizować również skutki oddziaływania zabudowy zagrodowej na zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.</p> <p>12. Sławięcice - Podstawowym kierunkiem działań w obrębie strefy powinna być ochrona zabytkowego parku, który powinien pełnić funkcję rekreacyjno-wypoczynkową, wraz z jego najbardziej cennymi elementami. Należy dążyć do uporządkowania zabudowy, głównie wzdłuż ul. Sławięcickiej oraz J. von Eichendorffa. Nową zabudowę należy kształtować z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, szczególną uwagę należy dołożyć by na podziałach rolnych nie wykształciło się dysfunkcyjne, monofunkcyjne osiedle zabudowy mieszkaniowej, oparte na długich sięgaczach. Obszar należy wyposażyć w podstawowe usługi publiczne oraz komercyjne.</p>
Strefa aktywności gospodarczej	1. Stocznia 2. Port 3. Azoty 4. Blachownia	1. Stocznia - utrzymuje się obecne funkcjonowanie stoczni śródlądowej z dalszym jej rozwojem jak i funkcji towarzyszących. Wskazana jest poprawa dostępności komunikacyjnej strefy, która obecnie odbywa się przez mieszkaniowy obszar osiedla Rogi. Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

Strefa	Lokalizacja	Zasady zagospodarowania przestrzennego
	5. Sławięcice	<p>Zaleca się ponadto zastosowanie izolacji względem okolicznych terenów otwartych oraz usług sportu i rekreacji.</p> <p>2. Port - kierunki polityki przestrzennej dla strefy Port powinny dążyć do przywrócenia w tym terenie lokalizacji funkcji usługowych oraz przemysłowych. Ze względu na istniejącą infrastrukturę oraz dogodne położenie teren predysponowany jest do powstania portu oraz intermodalnego centrum przeładunkowego. Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Rozwój portu wymaga poprawy dostępności drogowej – realizacja obwodnicy w ciągu drogi wojewódzkiej nr 423 pozwoli na wyprowadzenie ciężkiego ruchu z terenów mieszkaniowych. Zachowania wymagają zabudowania mieszkaniowo-usługowe w rejonie ul. Portowej i Marynarskiej, znajdujące się w strefie ochrony konserwatorskiej. Przy rozwoju funkcji produkcyjnej uwzględnić należy minimalizację konfliktów z istniejącą zabudową mieszkaniową.</p> <p>3. Azoty - polityka przestrzenna miasta powinna utrzymać wykształconą, skoncentrowaną strukturę przemysłową na terenie Zakładów Azotowych Kędzierzyn S.A. W ramach strefy dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Jednakże dążyć należy w miarę możliwości do przekształcania terenów produkcyjnych w kierunku technologii nowoczesnych oraz czystych pod względem środowiskowym. Obsługa ruchu towarowego powinna być skupiona na wykorzystaniu transportu kolejowego, uruchomić należy port śródlądowy. W długiej perspektywie przedłużeniem Kanału Kędzierzyńskiego może być kanał Odra – Dunaj, który przyczyni się do aktywizacji strefy jak i całego miasta.</p> <p>4. Blachownia - polityka przestrzenna miasta utrzymuje wykształconą, skoncentrowaną strukturę przemysłową na terenie Blachowni. Dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Jednakże polityka przestrzenna w obrębie tej strefy powinna dążyć do rozwoju terenów produkcyjnych w kierunku nowoczesnych technologii. Preferowana powinna być zabudowa służąca zaawansowanej technologicznie działalności produkcyjnej, zorganizowana w formie parków przemysłowych, parków technologicznych. Planuje się poprawę dostępności komunikacyjnej za</p>

Strefa	Lokalizacja	Zasady zagospodarowania przestrzennego
		<p>pomocą drogi łączącej z obwodnicą, przedłużenia ul. Szkolnej (między ul. Strzelecką i ul. Spacerową) oraz ul. Naftowej do Azotów. Wykorzystać należy również obsługę kolejną.</p> <p>5. Sławięcice - zagospodarowanie przestrzenne strefy powinno być prowadzone w kierunku rozwoju nowoczesnych technologii. Preferowana powinna być zabudowa usługowa i zaawansowanych technologicznie procesów produkcyjnych (park przemysłowy, park technologiczny), ze względu na położenie na skrzyżowaniu dróg tworzących podstawę układu komunikacyjnego miasta strefa jest również dogodnym miejscem do lokalizacji przede wszystkim centrów logistycznych. W ramach strefy dopuszcza się lokalizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W strefie planowana jest lokalizacja nowych linii oraz stacji elektroenergetycznych.</p>
Strefa zielona o charakterze leśnym	<p>Strefa stanowi duże kompleksy terenów zielonych, na których przeważają użytki leśne. Tereny te stanowią obszary rekreacyjne dla mieszkańców a także pełnią istotne funkcje przyrodnicze i gospodarcze. Na terenie miasta wyróżnia się dwie strefy o charakterze leśnym, stanowiące fragment Borów Kędzierzyńsko-Kozielskich, oddzielone od siebie strefami zabudowy oraz Kanałem Gliwickim i Kłodnicą.</p> <p>W strefie zlokalizowane są sieci komunikacyjne i infrastruktura techniczna, występują również pojedyncze obszary zabudowane, które nie tworzą zwartych kompleksów. Na terenie osiedla Sławięcice zlokalizowany jest Dom Pomocy Społecznej oraz teren byłego obozu koncentracyjnego Arbeitslager Blechhammer.</p>	<p>Kształtowanie struktury przestrzennej powinno dążyć do wykorzystania potencjału przyrodniczego elementów krajobrazu. Lasy w bezpośrednim sąsiedztwie osiedli mieszkaniowych powinny pełnić funkcję rekreacyjno-wypoczynkowe. Zgodnie z ustaleniami szczegółowymi rozwój zabudowy w tej strefie powinien zostać ograniczony. Na terenie dawnego obozu koncentracyjnego zakłada się prowadzenie działalności usługowej z zakresu kultury, dopuszcza się również lokalizację usług wielkopowierzchniowych przy ul. Braci Wolnych. Część południową strefy wskazuje się do objęcia ochroną w ramach obszaru chronionego krajobrazu.</p>
Strefa zielona o charakterze rolniczym	<p>Strefa obejmuje kompleksy terenów otwartych, wykorzystywanych głównie do celów rolniczych. Obszary te pełnią również funkcje przyrodnicze</p>	<p>Kierunkowe zagospodarowanie strefy traktuje ją jako otwartą przestrzeń o wysokich walorach przyrodniczych, która może być wykorzystywana jako tereny rolnicze, ogrody działkowe, usługi sportu (stawy na osiedlu Rogi) z ograniczoną kubaturą budynków. Zagospodarowanie terenu</p>

Strefa	Lokalizacja	Zasady zagospodarowania przestrzennego
	<p>i rekreacyjne. W Kędzierzynie-Koźlu wskazano trzy strefy zielone o charakterze rolniczym. Dwie z nich zlokalizowane są nad Odrą, trzecia w północnej części osiedla Sławięcice.</p> <p>W strefie zlokalizowane są sieci komunikacyjne i infrastruktura techniczna, występują również pojedyncze obszary zabudowane, które nie tworzą zwartych kompleksów – głównie na osiedlu Rogi przy ul. Lasoki oraz Rybarze, przy ul. Gliwickiej zlokalizowana jest natomiast oczyszczalnia ścieków.</p>	<p>uwarunkowane jest m.in. występującym zagrożeniem powodziowym. Wskazuje się również możliwość ochrony terenów cennych przyrodniczo za pomocą utworzenia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Zabudowa powinna zostać ograniczona do istniejących siedlisk z możliwością jej rozbudowy.</p>

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle

7. SYSTEM ZARZĄDZANIA STRATEGIĄ

7.1. Wdrażanie i monitoring

Strategia Rozwoju Kędzierzyna-Koźła jest dokumentem, wyznaczającym kierunki działań, które powinny być wdrażane celem osiągnięcia określonej wizji miasta. Jest dokumentem komplementarnym do Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 oraz Strategii Rozwoju Kędzierzyńsko-Strzeleckiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2030, tj. stanowi uzupełnienie i rozwinięcie założeń rozwojowych regionu w wymiarze lokalnym. Spójność planowania na poziomie regionalnym i lokalnym jest kluczowa dla powodzenia realizacji zamierzeń rozwojowych w Kędzierzynie-Koźlu.

Strategia Rozwoju jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, promocją gminy, rewitalizacją.

Jest dokumentem, który powinien być realizowany ponad podziałami politycznymi, angażując wszelkie możliwe zasoby i środki. Ukierunkowany jest na podnoszenie jakości życia mieszkańców, powinien być, co do zasady, wdrażany bez względu na kadencyjność władz samorządowych. Strategia bazuje bowiem na szczegółowej diagnozie społeczno-gospodarczej i uwzględnia uwarunkowania przestrzenne rozwoju gminy. Model rozwoju gminy opiera się na faktach oraz zdiagnozowanych potrzebach mieszkańców. Ważnym wkładem w tworzenie Strategii Rozwoju były prace, które doprowadziły do powstania dwóch ważnych dla miasta dokumentów: Planu Rozwoju Lokalnego oraz Planu Rozwoju Instytucjonalnego. Strategia łączy więc spojrzenie na wymiar rozwojowy z wymiarem rozwoju instytucjonalnego.

Kluczowym aspektem zarządzania realizacją Strategii Rozwoju jest system wdrażania i monitoringu, który opierać będzie się na strukturze organizacyjnej i instytucjonalnej Gminy oraz na lokalnym partnerstwie.

Do podmiotów wdrażających Strategię należeć będą:

- **Rada Miasta** – pełniąca bieżący nadzór nad realizacją Strategii, uwzględniająca jej ustalenia przy tworzeniu budżetu oraz Wieloletniej Prognozy Finansowej, uchwalająca zmiany zapisów Strategii, planów zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy,
- **Prezydent** – podejmujący bieżące decyzje realizacyjne, przygotowujący materiały informacyjne i decyzyjne dla Rady Miasta, prowadzący działania informacyjno-promocyjne,
- **Koordynator Strategii**, gromadzący dokumentację związaną z pracami nad Strategią oraz informacje określające postępy w jej realizacji w formie sprawozdań z wykonania Strategii (przygotowywane co rok),
- **Podmioty realizujące poszczególne działania opisane w Strategii**, wykonujące przyjęte zadania i opracowujące sprawozdania dotyczące tych zadań dla Koordynatora Strategii (tj. jednostki organizacyjne gminy, w tym wydziały i biura Urzędu Miasta, spółki komunalne).

W myśl zasady współpracy i partnerstwa w realizację założeń strategii włączeni zostaną: partnerzy społeczni (organizacje pozarządowe), publiczni (inne instytucje i podmioty publiczne z terenu miasta oraz Subregionu Kędzierzyńsko-Strzeleckiego oraz regionu) oraz prywatni (lokalne przedsiębiorstwa). Monitorowanie realizacji Strategii polegać będzie na zbieraniu informacji i analizowaniu poziomu zbieżności podejmowanych działań z określonymi w Strategii kierunkami (przypisanie inwestycji/projektu do poszczególnych kierunków działań). Uzupełnieniem monitoringu opierającego się na produktach będzie analiza wskaźnikowa, odnosząca się do wyzwań rozwoju. Monitoring będzie dokonywany co rok.

System monitoringu stanowić będzie podstawę do ewaluacji i oceny stopnia aktualności Strategii. Aktualizacja Strategii możliwa będzie w przypadku stwierdzenia istotnych zmian uwarunkowań rozwojowych gminy. Ewaluacja prowadzona będzie zasadniczo w połowie okresu wdrażania Strategii (ewaluacja śródkresowa).

7.2. Ramy finansowe i źródła finansowania

Źródła finansowania działań ujętych w Strategii Rozwoju stanowić będą:

- środki budżetu gminy,
- środki Unii Europejskiej – fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne fundusze zewnętrzne – np. Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu samorządu województwa – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetu powiatu – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,
- inne środki publiczne, np. fundusze celowe,
- środki prywatne, np. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, mieszkańców,
- partnerstwo publiczno-prywatne.

Danych nt. zdolności finansowania działań rozwojowych przez Gminę Kędzierzyn-Koźle dostarczają informacje nt. wysokości wydatków majątkowych i bieżących.

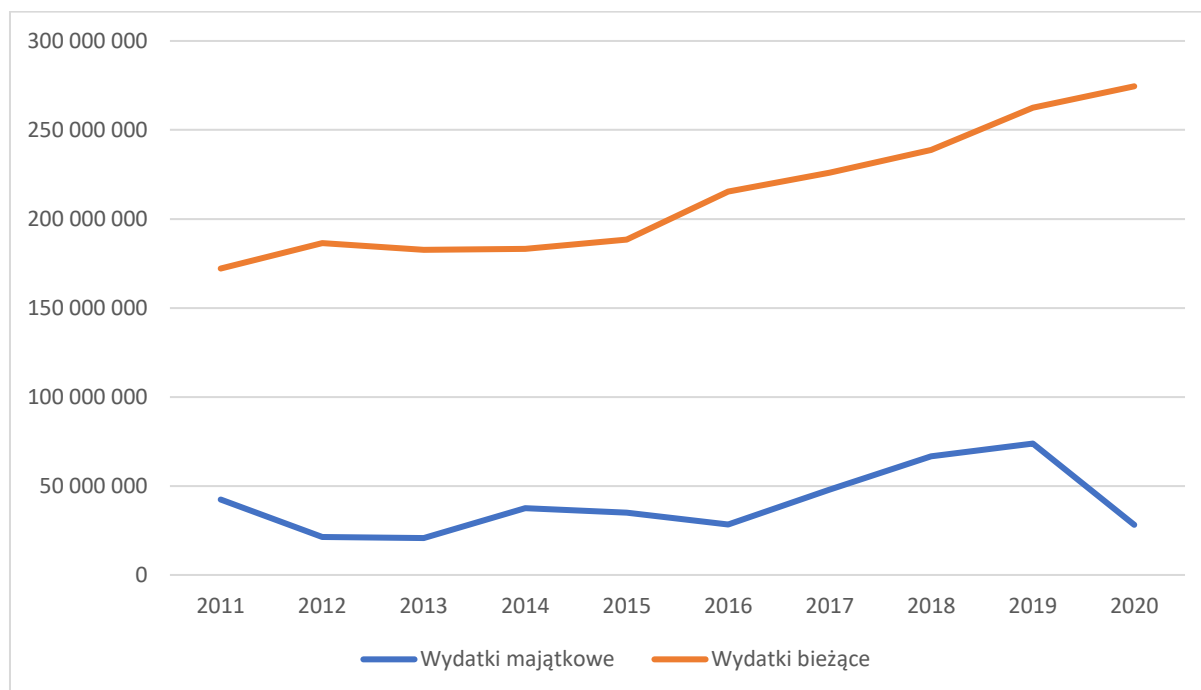
Warto zwrócić uwagę na istotny wzrost kosztów bieżących oraz wzrost wydatków majątkowych w okresie pomiędzy 2017 a 2019. 2020 rok był specyficzny dla budżetu Gminy ze względu na sytuację wywołaną pandemią COVID-19. W tym roku odnotowano spadek wydatków majątkowych. Od roku 2021 na znaczeniu przybiera problem inflacji i subwencji oświatowej, która (w zależności od roku) pokrywa około 48% kosztów edukacji”. Powyższe aspekty mogą decydować o tym czy spełni się scenariusz optymistyczny czy pesymistyczny dla budżetu miasta.

Powyższe dane wskazują, że dla dekady poprzedzającej realizację Strategii udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem wynosił 18,86%. Przy czym warto zwrócić uwagę, że w ostatnim 5-leciu udział ten wynosił 20,12%.

W odniesieniu do perspektywy 2030 roku oczekuje się, że do Gminy trafią środki z nowej perspektywy unijnej a Miasto powiększać będzie swoje zdolności finansowania inwestycji, pomimo rosnących kosztów bieżących. Na stan finansów gminy wpływ może mieć jednocześnie sytuacja związana ze zmianami podatkowymi. Warto przypomnieć, iż znaczny potencjał finansowania budżetu gminy związany jest z dochodami od udziału w podatku PIT. Rozwinięta funkcja przemysłowa stanowi o stabilności zatrudnienia a tym samym dochodów ludności i gminy.

Przewiduje się, że w 2030 roku Gmina Kędzierzyn-Koźle osiągnie łączne wydatki rzędu 400 mln zł, z czego do 20% stanowić mogą wydatki majątkowe. W wariantcie optymistycznym przewiduje się, że na wydatki majątkowe Gmina w okresie do 2030 roku przeznaczać będzie kwotę od 50 do 70 mln zł/rocznie, co daje łączną kwotę około 480 mln zł na wydatki rozwojowe. W wariantcie pesymistycznym zakłada się, że Gmina przeznaczać będzie mniejsze środki na wydatki majątkowe, rzędu od 30 do 60 mln zł/rocznie, co daje łączną kwotę rzędu 350 mln zł na wydatki rozwojowe.

Rysunek 8. Wydatki bieżące i majątkowe Gminy Kędzierzyn-Koźle w okresie pomiędzy 2011 a 2020 rokiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

7.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju jest dokumentem wyjściowym dla szeregu polityk rozwojowych poziomu lokalnego, w tym związanych z planowaniem przestrzennym, zagadnieniami społecznymi, ochroną środowiska. Poniżej przedstawiono informację nt. aktualności wytycznych z poziomu lokalnego polityk rozwoju.

Tabela 15. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Kędzierzyna-Koźła

Lp.	Dokument	Ocena aktualności	Uwagi
1.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Kędzierzyn-Koźle	Aktualny	-
2.	Program Ochrony Zdrowia na lata 2020-2022	Aktualny	-
3.	Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025	Aktualny	-
4.	Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021	Aktualny	Przygotowywany jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2022-2024
5.	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021-2025	Aktualny	-
6.	Gminny program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami miasta na lata 2021-2024	Aktualny	-
7.	Plan Wykorzystania Zasobu Nieruchomości Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2020-2022	Aktualny	-
8.	Program Rewitalizacji Miasta Kędzierzyn-Koźle (z perspektywą do roku 2030)	Aktualny	Konieczność opracowania nowego Gminnego Programu Rewitalizacji po 2023 roku
9.	Program Ochrony Środowiska dla Gminy na lata 2017-2020 wraz z perspektywą na lata 2021-2024	Aktualny	-
10.	Polityka Senioralna na lata 2019-2023	Aktualny	Planowana aktualizacja
11.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kędzierzyn-Koźle na lata 2021-2025	Aktualny	-
12.	Plan Rozwoju Lokalnego Kędzierzyna-Koźła	Aktualny	Dokumenty opracowane w 2020 roku pod kierunkiem doradców Związku Miast Polskich w ramach Programu ROZWÓJ LOKALNY i pozytywnie ocenione przez ekspertów Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej. Pogłębiona diagnoza i szerokie konsultacje społeczne czynią oba dokumenty materiałem kierunkowym, wspomagającym wdrożenie Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030r
13.	Plan Rozwoju Instytucjonalnego Kędzierzyna-Koźła	Aktualny	

Źródło: opracowanie własne

7.4. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W tym rozdziale przedstawiono wytyczne odnoszące się do systemu monitoringu. System monitoringu stworzony został z myślą o stałej obserwacji zmian zachodzących w przestrzeni gminy, które można powiązać z zakresem prowadzonej interwencji publicznej.

System monitoringu opiera się na następujących danych:

- Wskaźniki produktu** – odnoszące się do kierunków działań. Jest to swoista lista sprawdzająca, odnosząca się do zadań, projektów, inwestycji, przedsięwzięć, które podejmowane będą przez lub z inicjatywy Gminy Kędzierzyn-Koźle, które można przypisać do poszczególnych kierunków działań Strategii. Lista wskaźników produktu umożliwi faktyczne śledzenie postępów realizacji Strategii. Punktem wyjścia będą dane dla 2021 roku. Kluczowe dla pomiaru w oparciu o wskaźniki produktu będzie zorganizowanie systemu pozyskiwania danych pochodzących z rozproszonego systemu. Jednocześnie przy doborze wskaźników kierowano się zasadą możliwości pozyskania danych przez zasoby gminne. Większość wskaźników to faktycznie dane i informacje nt. realizowanych inwestycji i projektów przez Gminę lub podmioty publiczne. Dane pochodzą one z różnych wydziałów i instytucji, dlatego ważne jest zbudowanie wewnętrznego systemu komunikacji.
- Wskaźniki rezultatu** – odnoszące się do wyzwań rozwojowych i oceniające oczekiwane efekty realizacji polityki rozwoju Gminy Kędzierzyn-Koźle.

Tabela 16. Wskaźniki rezultatu

Wyzwanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość wyjściowa	Wartość końcowa
1. Kształtować wizerunek miasta atrakcyjnego do życia i rozwoju, w szczególności wśród młodych osób, przeciwdziałając depopulacji miasta.	Współczynnik dzietności kobiet	Wg GUS	1,13	1,35
	Saldo migracji	Osoba	-246 (średniorocznie dla okresu 2011-2020)	0
	Liczba osób pracujących	Osoba	16 153	Nie mniej niż 16 000
2. Wzmocnić funkcję gospodarczą gminy, w tym w zakresie nowych inwestycji oraz wzmocnić przedsiębiorczość mieszkańców.	Dochody budżetu gmin z tytułu udziału w PIT	Zł	4 701 914,41	Wzrost dochodów własnych miasta z tytułu PIT o 50%.
	Dochody budżetu gmin z tytułu udziału w PIT	Zł	61 816 517,00	Wzrost o 50%
	Stopa bezrobocia	%	8,30	Poniżej 5,0%
3. Stworzyć i wzmocnić ofertę osiedlania się na terenie miasta.	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w ujęciu średniorocznym	Szt.	44 (dla okresu 2011-2020)	60
4. Realizować i wspierać działania z zakresu ochrony środowiska.	Ilość zmieszanych odpadów z gospodarstw domowych	Tona	9 699,87	Poniżej 8 000
5. Eksponować i chronić walory kulturowe oraz przyrodnicze miasta.	Powierzchnia gminy objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Ha	12 332	Nie mniej
6. Rozwijać ofertę czasu wolnego, wzmacniając tym	Członkowie kół / klubów / sekcji z wg działalność Centrów i Domów Kultury	Osoba	1640	Wzrost o 10%

Wyzwanie	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość wyjściowa	Wartość końcowa
samym atrakcyjność zamieszkania.	Uczestnicy zajęć Centrów, Domów i Ośrodków Kultury			
7. Dostosować politykę społeczną do zmieniających się potrzeb, w szczególności starzejącego się społeczeństwa.	Liczba miejsc w DPS wraz z filiami	Szt.	171	nie mniej
	Liczba lekarzy pracujących wg podstawowego miejsca zamieszkania	Osoba	142 (dane dla 2019 roku)	175
8. Wzmocnić integrację społeczną mieszkańców oraz integrację przestrzenną miasta.	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Osoba	2205	Poniżej 2000
	Liczba przestępstw stwierdzonych przez policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych przeciwko mieniu (dane powiatowe)	Szt.	590	Poniżej 500
9. Umożliwić i zwiększać udział mieszkańców w życiu społecznym miasta i udział w planowaniu jego rozwoju.	Liczba osób głoszących w budżecie lokalnym	Osoba	3814	Wzrost liczby osób uczestniczących w głosowaniu do budżetu obywatelskiego o 10%.
	Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych	Szt.	171	200
	Kwota dotacji do zadań publicznych wykonywanych przez organizacje pozarządowe	Zł	2 403 603,8 (dane dla 2019 roku)	wzrost o 10 %
10. Aktywnie kreować rozwój w ujęciu funkcjonalnym.	Wartość zrealizowanych projektów w ramach współpracy ponadlokalnej	Zł	0	Wartość dodatnia

Tabela 17. Wskaźniki produktu odnoszące się do realizowanych działań

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny	1.1.1. Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta.	Liczba porozumień o współpracy na rzecz wykorzystania potencjału inwestycyjnego miasta.	UM											
	1.1.2. Rozwój połączeń komunikacyjnych z otoczeniem funkcjonalnym oraz w regionie w celu zwiększenia dostępu do oferty rynku pracy, usług na terenie Kędzierzyna-Koźła oraz dostępności do ośrodków akademickich w regionie, przy ścisłej współpracy ponadlokalnej, regionalnej	Liczba i czas przejazdu komunikacją publiczną do Opola.	UM											
		Liczba i czas przejazdu komunikacją publiczną do sąsiednich gmin i miast.	UM											
	1.1.3. Podejmowanie współpracy na poziomie ponadlokalnym, regionalnym i krajowym odnośnie wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta, w tym lasów i wód powierzchniowych.	Liczba porozumień na rzecz wykorzystania potencjału przestrzennego i przyrodniczego miasta (np. w Wodami Polskimi, Lasami Państwowymi).	UM											
		Liczba projektów partnerskich.	UM											
Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie	1.2.1. Wzmocnienie współpracy i potencjału aktywnych liderów, organizacji pozarządowych w realizacji działań wspierających służby publiczne, w tym w sferze pomocy społecznej, edukacji, rekreacji, planowania przestrzennego (dzielenie się wiedzą i kompetencjami).	Liczba liderów, aktywnie współpracujących z Miastem.	UM											
	1.2.2. Kreowanie rozwiązań z zakresu integracji społecznej, przy ścisłej współpracy służb publicznych, liderów lokalnych oraz organizacji społecznych (np. promocja wolontariatu/dobrych praktyk).	Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne.	UM											
	1.2.3. Integracja społeczna migrantów napływających do miasta, realizowana na różnych poziomach i sferach (edukacja, pomoc społeczna, kultura).	Liczba osób (migrantów) uczestniczących w działaniach integracji społecznej.	UM											
	1.2.4. Wykorzystanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego oraz kultury do wzmocniania więzi społecznych, w tym integracji mieszkańców wokół wspólnych wyzwań (np. kreowanie rozwiązań z zakresu	Liczba osób uczestnicząca w konsultacjach społecznych dot. rozwiązań na rzecz czasu wolnego.	UM											

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	małej infrastruktury rekreacyjnej, sieci ścieżek rowerowych, imprez kulturalnych).													
	1.2.5. Kształtowanie pozytywnego wizerunku oraz integracja społeczna w oparciu o potencjały miasta, w tym sukcesy sportowe i aktywność społeczną klubu ZAKSA.	Środki budżetu miasta przeznaczone na wsparcie rozwoju sportu.	UM											
	1.2.6. Kształtowanie aktywności społecznej w oparciu o rozwiniętą infrastrukturę sportową, przy współpracy partnerów społecznych i aktywnych liderów.	Liczba zmodernizowanej, ulepszonej, rozwiniętej infrastruktury sportowej.	UM											
		Liczba osób korzystających z infrastruktury sportowej.	UM											
Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto	1.3.1. Rozwój i wsparcie działań z zakresu opieki senioralnej, ukierunkowanej na wzmocnienie więzi rodzinnych.	Liczba miejsc w domach dziennego pobytu.	UM											
	1.3.2. Prowadzenie dialogu i budowanie zaufania społecznego pomiędzy mieszkańcami a sferą publiczną, przy szerokim włączeniu/udziale lokalnych liderów i organizacji społecznych.	Liczba osób uczestniczących w konsultacjach społecznych ogółem.	UM											
		Liczba osób głosująca w ramach budżetu obywatelskiego.	UM											
	1.3.3. Wzmocnienie narzędzi partycypacji społecznej w odniesieniu do działań realizowanych przez miasto w zakresie rozwoju oferty czasu wolnego, kultury, sportu i rekreacji oraz planowania strategicznego.	Liczba osób uczestniczących w konsultacjach społecznych odnoszących się do planowania działań w zakresie oferty czasu wolnego.	UM											
	1.3.4. Kształtowanie nowego wizerunku miasta współpracującego, włączającego i informującego mieszkańców o planach jego rozwoju, w tym ochrony środowiska.	Liczba prowadzonych konsultacji społecznych.	UM											
	1.3.5. Poprawa dostępności obiektów i usług oraz miasta, przy ścisłej współpracy z mieszkańcami.	Liczba obiektów i przestrzeni o poprawionej dostępności.	UM											
	1.3.6. Rozwój funkcjonowania/ działalności interdyscyplinarnych zespołów i partnerstw	Liczba interdyscyplinarnych	UM											

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	miejskich, w tym przy wykorzystaniu rozwiązań technologicznych.	zespołów i partnerstw miejskich.											
	1.3.7. Rozwój inteligentnych rozwiązań, sprzyjających poprawie jakości życia i włączenie mieszkańców w zarządzanie miastem, oparte na idei SMART CITY (np. zmniejszenie zużycia energii, surowców naturalnych, rozwój cyfrowej dostępności informatycznej, prowadzenie monitoringu ruchu pojazdów w godzinach szczytu).	Liczba wdrożonych rozwiązań z zakresu SMART CITY.	UM										
Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzennie	2.1.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej ochronie środowiska i przeciwdziałającej zmianie klimatu na bazie lokalnych zasobów przyrodniczych (np. systemu ścieżek rowerowych, systemów małej retencji oraz ochronie przeciwpowodziowej miasta).	Liczba rozwiązań/ inwestycji w zakresie małej retencji.	UM										
		Długość systemu ścieżek rowerowych.	UM										
	2.1.2. Wspieranie nowych inwestycji i rozwiązań związanych z działalnością gospodarczą przyjaznych dla środowiska (np. gospodarka obiegu zamkniętego, wtórne wykorzystanie odpadów i surowców, ekologiczny transport zbiorowy, elektromobilność).	Liczba kluczowych/ dużych firm prowadzących/ realizujących działania na rzecz ograniczania negatywnego wpływu na środowisko.	UM										
	2.1.3. Budowa społecznej akceptacji dla działalności gospodarczych przyjaznych dla środowiska (rozwój świadomości ekologicznej).	Liczba kluczowych/ dużych firm prowadzących/ angażujących się w działania informacyjne nt. ochrony środowiska.	UM										
	2.1.4. Prowadzenie dialogu i transparentnej polityki informacyjnej w zakresie stanu i ochrony środowiska, w tym edukacji ekologicznej (wzorce konsumpcji przyjaznej środowisku, idea „zero waste”).	Liczba kampanii informacyjnych na temat środowiska.	UM										
		Liczba istniejących w mieście narzędzi monitoringu stanu środowiska.	UM										
Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa	2.2.1. Rozwój i promocja oferty mieszkaniowej w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta a także rewitalizacja terenów zdegradowanych, w tym zagospodarowanie pustostanów.	Liczba mieszkań oddanych do użytku.	UM										

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
	2.2.2. Rozwój atrakcyjnej oferty mieszkaniowej miasta, w szczególności w odniesieniu do potrzeb osób młodych, migrantów ekonomicznych, rodzin wielodzietnych, mieszkań dedykowanych seniorom.	Liczba mieszkań utworzonych jako preferencyjna oferta mieszkaniowa dla młodych i dla seniorów (mieszkania wspomagane).	UM											
Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy	3.1.1. Wspieranie podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności branży przemysłowej w oparciu o potencjał terenów inwestycyjnych, w tym uzbrojenie i udostępnienie terenów inwestycyjnych.	Powierzchnia zasiedlonych terenów inwestycyjnych.	UM											
	3.1.2. Promocja gospodarcza miasta w oparciu o istniejący potencjał wolnych terenów inwestycyjnych oraz aktualne plany odnoszące się do zagospodarowania przestrzennego miasta.	Liczba podmiotów gospodarczych wg kategorii wielkości.	UM											
	3.1.3. Wykorzystanie innowacyjności branż zlokalizowanych w Kędzierzynie-Koźlu, w tym branży chemicznej do dalszego rozwoju gospodarczego.	Dochody budżetu miasta z tytułu CIT.	UM											
	3.1.4. Wzmocnienie współpracy w sferze gospodarczej w zakresie podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw, przyciągania i rozwijania nowych inwestycji, przyciągania i zatrzymania kadr dla lokalnej gospodarki (rozwój ekonomii społecznej, start-upów, małej przedsiębiorczości).	Liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców.	UM											
Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy	3.2.1. Promocja miasta jako znaczącego ośrodka przemysłowego, oferującego pracę i możliwości rozwoju.	Liczba osób pracujących w Kędzierzynie-Koźlu.	UM											
	3.2.2. Przyciąganie nowych mieszkańców, w tym migrantów, w oparciu o ofertę rynku pracy, przy współpracy z przedsiębiorcami z terenu miasta.	Liczba obywateli państw trzecich, którzy uzyskali pozwolenie na pracę w Kędzierzynie-Koźlu.	UM											
	3.2.3. Wspieranie aktywności zawodowej, w tym odniesieniu do osób starszych.	Liczba absolwentów szkół realizujących program kształcenia dla dorosłych.	UM											
	3.2.4. Wspieranie przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania kadr/ budowania ścieżki kariery oraz w zakresie aktywności zawodowej mieszkańców miasta (również poprzez działania	Liczba absolwentów średnich szkół zawodowych.	UM											

Priorytet	Kierunek działania	Wskaźnik produktu	Źródło	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
	w zakresie profilaktyki zdrowia fizycznego i psychicznego).												
	3.2.5. Rozwój dedykowanych lokalnym specjalizacjom kierunków kształcenia.	Liczba firm obejmujących patronat nad oddziałami szkolnymi.	UM										

Źródło: opracowanie własne

8. ANALIZA POWIĄZAŃ STRATEGII ROZWOJU MIASTA KĘDZIERZYN-KOŹLE Z DOKUMENTAMI KRAJOWYMI I REGIONALNYMI

8.1. Spójność Strategii rozwoju miasta Kędzierzyn-Koźle z założeniami polityk krajowych

Tabela 18. Spójność założeń Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku
<p>Cel szczegółowy 1 – Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym</p> <p>1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych</p> <p>1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów</p>	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych</p> <p>Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny</p> <p>Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie</p> <p>Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzennie</p> <p>Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach</p> <p>Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy</p>
<p>Cel szczegółowy 2 – Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych</p> <p>2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym</p> <p>2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach</p>	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych</p> <p>Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach</p> <p>Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy</p> <p>Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy</p>

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku
<p>Cel szczegółowy 3 – Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie</p> <p>3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem</p> <p>3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym</p> <p>3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych</p> <p>3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.</p>	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych</p> <p>Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny</p> <p>Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie</p> <p>Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto</p>

Źródło: Opracowanie własne

8.2. Spójność Strategii rozwoju z założeniami polityk regionalnych

Tabela 19. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 oraz Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku
CEL STRATEGICZNY 1: CZŁOWIEK I RELACJE – MIESZKAŃCY GOTOWI NA WYZWANIA I TWORZĄCY OTWARTĄ WSPÓLNOTĘ	
<p>TRWAŁE WIĘZI SPOŁECZNE</p> <ul style="list-style-type: none"> • integracja i aktywizacja społeczna • wsparcie rozwiązań prorodzinnych • profesjonalizacja organizacji społecznych • budowa systemu wsparcia rewitalizacji • rozwój społeczeństwa wielokulturowego 	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych</p> <p>Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie</p> <p>Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto</p> <p>Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa</p>
<p>WYKWALIFIKOWANI MIESZKAŃCY</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost jakości kształcenia • wzmacnianie instytucji • aktywizacja zawodowa • współpraca na rzecz rozwoju kwalifikacji i kompetencji 	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych</p> <p>Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach</p> <p>Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy</p>

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku
<p>ROZWIĘTE I DOSTĘPNE USŁUGI</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój opieki i profilaktyki zdrowotnej • rozwój usług społecznych • rozszerzanie oferty spędzania wolnego czasu • rozwój e-usług 	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych</p> <p>Priorytet 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie</p> <p>Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto</p> <p>Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie</p>
<p>BEZPIECZNY REGION</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa bezpieczeństwa • rozwój edukacji na rzecz bezpieczeństwa • współpraca instytucjonalna 	<p>Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych</p> <p>Priorytet 1.3. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto</p> <p>Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie</p>
<p>CEL STRATEGICZNY 2: ŚRODOWISKO I ROZWÓJ – ŚRODOWISKO ODPORNE NA ZMIANY KLIMATYCZNE I SPRZYJAJĄCE ROZWOJOWI</p>	
<p>OPOLSKIE ZEROEMISYJNE</p> <ul style="list-style-type: none"> • obniżenie emisyjności gospodarki • rozwój zielonych technologii • poprawa efektywności energetycznej gospodarki 	<p>Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie</p> <p>Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach</p> <p>Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy</p> <p>Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy</p>
<p>PRZYJAZNE ŚRODOWISKO I RACJONALNA GOSPODARKA ZASOBAM</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój świadomości ekologicznej i praktycznych zastosowań • ochrona zasobów wodnych • nowoczesna gospodarka odpadami • zarządzanie zasobami naturalnymi • zapobieganie skutkom zjawisk klimatycznych 	<p>Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie</p>
<p>WYSOKIE WALORY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona bioróżnorodności • wzmocnienie systemu ochrony przyrody • ochrona i kształtowanie krajobrazów 	<p>Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie</p> <p>Priorytet 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa</p>

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030	Powiązania wykazane w Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 roku
CEL STRATEGICZNY 3: SILNA GOSPODARKA – GOSPODARKA INTELIGENTNA WZMACNIAJĄCA KONKURENCYJNOŚĆ REGIONU	
GOSPODARKA OTWARTA NA WSPÓŁPRACĘ <ul style="list-style-type: none"> • rozwój przedsiębiorczości • współpraca gospodarcza • badania na rzecz gospodarki 	Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy
SILNE BRANŻE <ul style="list-style-type: none"> • wzmocnienie konkurencyjności i innowacyjności firm • wspieranie miejsc pracy • rozwój wiodących branż gospodarki regionalnej • poprawa klimatu inwestycyjnego 	Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach Priorytet 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy
REGION DOSTĘPNY KOMUNIKACYJNIE <ul style="list-style-type: none"> • rozwój infrastruktury komunikacyjnej • rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej • rozwój transportu zintegrowanego i zrównoważonej mobilności 	Cel strategiczny 1. Rozwinięta współpraca i partnerstwo na rzecz rozwoju miasta i wspólnot lokalnych Priorytet 1.1. Silny ośrodek subregionalny
CENIONA MARKA REGIONU <ul style="list-style-type: none"> • dbałość o zachowanie i rozwój dziedzictwa kulturowego • budowa wizerunku Zielonego Opolskiego • rozwój silnych produktów turystycznych • nowoczesny marketing regionu 	Cel strategiczny 2. Nowy wizerunek miasta zielonego, ekologicznego i atrakcyjnego przestrzenie Priorytet 2.1. Miasto zielone, ekologiczne, atrakcyjne przestrzenie Cel strategiczny 3. Rozwinięta innowacyjna gospodarka oraz usługi miasta oparte na nowoczesnych technologiach Priorytet 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy

Źródło: opracowanie własne

8.3. Obszary strategicznej interwencji wskazane w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego – Opolskie 2030 wraz z zakresem planowanych działań

Uzupełnieniem spojrzenia na rozwój regionalny województwa opolskiego, który zdefiniowany został w Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030, jest tzw. wymiar terytorialny polityki rozwoju.

W Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 wskazano obszary strategicznej interwencji (tzw. OSI), które obejmują swoim zasięgiem Kędzierzyn-Koźle. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) są to wskazane w strategii rozwoju przestrzenie, do których w szczególnym stopniu

należy kierować interwencją publiczną, obejmującą inwestycje, finansowane z różnych źródeł (w tym gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie).

Tabela 20. OSI wskazane z poziomu krajowego obejmujące swoim zasięgiem Kędzierzyn-Koźle

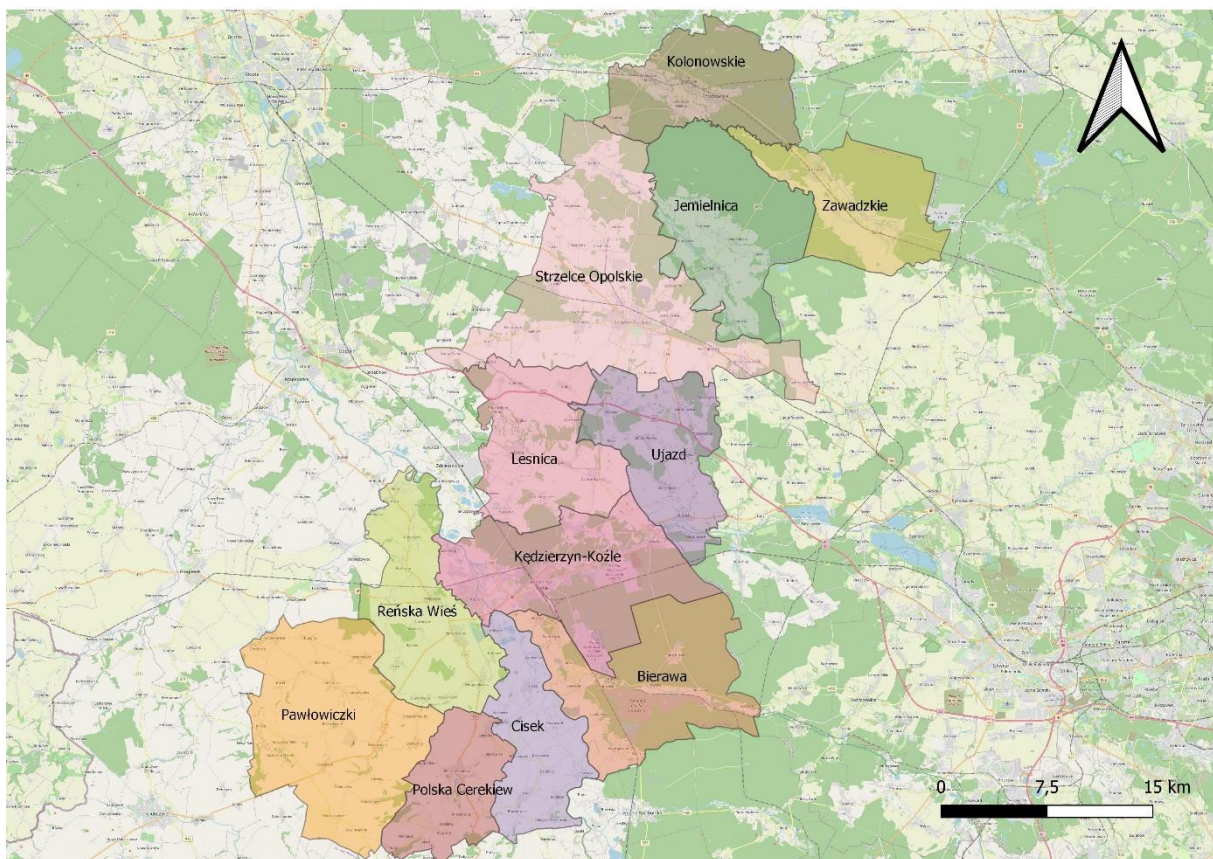
OSI wskazane z poziomu krajowego	Zakres planowanych działań.
<p>OSI Miasta średniej wielkości tracące funkcje społeczno-gospodarcze</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W województwie opolskim do grupy miast dotkniętych skutkami transformacji politycznej i społeczno-gospodarczej (deindustrializacja, skurczenie się bazy ekonomicznej, depopulacja, a w konsekwencji wypłukiwanie funkcji) zaliczają się wszystkie miasta powyżej 20 tys. mieszkańców. KSRR 2030 wskazuje: Brzeg, Namysłów, Nysę, Kędzierzyn-Koźle, Kluczbork, Krapkowice, Strzelce Opolskie i Prudnik (należy podkreślić, że w tej klasyfikacji nie znalazły się dwa ważne ośrodki powiatowe, miasta Głubczyce i Olesno). • W przypadku Kędzierzyna-Koźla do głównych problemów należy zaliczyć kwestie depopulacji i starzenia się społeczeństwa. Zakres interwencji powinien być ukierunkowany na podnoszeniu atrakcyjności zamieszkania, jakości środowiska, wzmocnienia jakości usług publicznych, polityki społecznej, w tym senioralnej.

Tabela 21. OSI wskazane z poziomu regionalnego obejmujące swoim zasięgiem Kędzierzyn-Koźle

OSI wskazane z poziomu regionalnego	Zakres planowanych działań.
<p>OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jego specyfiką jest wysoki potencjał rozwojowy oraz złożoność problemów, ale jednocześnie różnorodność funkcjonalna, od koncentracji potencjału produkcyjnego przemysłu, po obszary o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. • Subregion obejmuje gminy zaliczane do różnych typów wsparcia. Miasta Kędzierzyn-Koźle i Strzelce Opolskie wskazane są na poziomie krajowym, jako ośrodki średniej wielkości tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Ponadto są tu gminy zaliczone w KSRR 2030 do grupy jednostek zagrożonych trwałą marginalizacją (gminy: Cisek i Pawłowiczki). Do subregionu należą również małe miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze: Kolonowskie, Leśnica, Ujazd, Zawadzkie. • Atutem subregionu, który może być w jeszcze większym stopniu wykorzystany, jest posiadanie terenów wchodzących w skład Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Ich atrakcyjność podnosi położenie w węźle autostradowym, w pobliżu skrzyżowania autostrad A1 i A4. • Potencjałem subregionu jest Odra oraz Kanał Gliwicki dające możliwość utworzenia nowych dróg transportowych oraz rozwoju przemysłu bazującego na terminalach przeładunkowych czy centrach logistycznych. • Zakres interwencji powinien obejmować: <ul style="list-style-type: none"> ○ Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego,

OSI wskazane z poziomu regionalnego	Zakres planowanych działań.
	<ul style="list-style-type: none"> ○ Ochrona i poprawa jakości środowiska oraz walorów krajobrazowych, ○ Ochrona wysokiego potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ○ Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, ○ Wielofunkcyjny rozwój węzłowych ośrodków rozwoju, ○ Wzmocnienie funkcji kulturowych, ○ Wzmocnienie konkurencyjności zagospodarowania, ○ Wzmocnienie odporności przestrzeni na zagrożenia naturalne, ○ Wzmocnienie potencjału energetycznego, ○ Wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych, ○ Zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa powodziowego, ○ Poprawa ładu przestrzennego.

Rysunek 9. OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki

Źródło: opracowanie własne

9. STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z art. 46 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz.U. 2021 poz. 2373), zwanej dalej OOŚ, przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty planów z dziedziny przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystania terenu, opracowywanych lub przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Jednocześnie zgodnie z art. 48 ust. 1 i ust. 2 ustawy OOŚ organ opracowujący projekt dokumentu, po uzgodnieniu z właściwymi organami (Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny) może odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, **jeżeli uzna, że realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko** oraz w przypadku, gdy analizowany dokument dotyczy niewielkich modyfikacji przyjętych już dokumentów lub obszarów w granicach jednej gminy.

Przy rozważaniu możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko należy wziąć pod uwagę uwarunkowania wynikające z art. 49 Ustawy OOŚ:

1. Charakter działań przewidzianych w dokumencie.
2. Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko.
3. Cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko.

10. SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Rysunek 1. Ćwiartki SWOT/TOWS.....	29
Rysunek 2. Stan liczby ludności wraz z prognozą do 2048 r. oraz wskaźnik udziału liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w liczbie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w Kędzierzynie-Koźlu..	30
Rysunek 3. Wyzwania rozwojowe Kędzierzyna-Koźła	32
Rysunek 4. Wizja, misja, cele oraz priorytety Strategii Rozwoju Kędzierzyna-Koźła.....	38
Rysunek 5. Położenie Kędzierzyna-Koźła w przestrzeni kraju na tle hierarchii osadniczej województwa opolskiego	49
Rysunek 6. Struktura administracyjna zespołu miejskiego w 1973 roku.	50
Rysunek 7. Kompozycja przestrzenna miasta Kędzierzyn-Koźle	51
Rysunek 8. Wydatki bieżące i majątkowe Gminy Kędzierzyn-Koźle w okresie pomiędzy 2011 a 2020 rokiem	66
Rysunek 9. OSI Subregion Kędzierzyńsko-Strzelecki	80
Tabela 1. Problemy rozwoju instytucjonalnego	24
Tabela 2. Mocne i słabe strony.....	27
Tabela 3. Szanse i zagrożenia	28
Tabela 4. Uzasadnienie do wyboru wyzwań	33
Tabela 5. Powiązania celów rozwoju i priorytetów z wyzwaniami rozwojowymi.....	39
Tabela 6. Kierunki działań w Priorytecie 1.1. Silny ośrodek subregionalny	40
Tabela 7. Kierunki działań w Priorytecie 1.2. Miasto aktywne i zintegrowane społecznie	42
Tabela 8. Działania w Priorytecie 1.4. Profesjonalne służby publiczne oraz inteligentne miasto.....	43
Tabela 9. Kierunki działań w Priorytecie 2.1. Miasto zielone i ekologiczne, atrakcyjne przestrzennie	44
Tabela 10. Kierunki działań w Priorytecie 2.2. Rozwinięta oferta mieszkaniowa	45
Tabela 11. Kierunki działań w Priorytecie 3.1. Nowe inwestycje i wzrost gospodarczy	46
Tabela 12. Kierunki działań w priorytecie 3.2. Wizerunek miasta innowacyjnego i atrakcyjnego rynku pracy	47
Tabela 13. Spójność założeń Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle z założeniami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.....	55
Tabela 14. Zasady zagospodarowania w odniesieniu do typów stref polityki przestrzennej w Kędzierzynie-Koźlu.....	57
Tabela 15. Ocena aktualności lokalnych planów i polityk rozwoju Kędzierzyna-Koźła.....	67
Tabela 16. Wskaźniki rezultatu.....	68
Tabela 17. Wskaźniki produktu odnoszące się do realizowanych działań	70
Tabela 18. Spójność założeń Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r.	75
Tabela 19. Spójność założeń Strategii Rozwoju Województwa Opolskiego Opolskie 2030 oraz Strategii Rozwoju Miasta Kędzierzyn-Koźle do 2030 r	76
Tabela 20. OSI wskazane z poziomu krajowego obejmujące swoim zasięgiem Kędzierzyn-Koźle	79
Tabela 21. OSI wskazane z poziomu regionalnego obejmujące swoim zasięgiem Kędzierzyn-Koźle ...	79